

PLANI KOMUNAL PËR MENAXHIMIN E MBETURINAVE

KOMUNA E VUSHTRRIË
2021-2026

Permbajtja	
Parathënie nga Kryetari i Komunës.....	6
Shkurtesat.....	7
Përkufizimet e Mbeturinave	8
1. HYRJE DHE KONTEKSTI PËR MENAXHIM TË INTEGRUAR TË MBETURINAVE KOMUNALE.....	11
1.1 Hartimi i planit lokal për menaxhim të integruar të mbeturinave	11
1.2 Metodologjia.....	12
2. Politikat, strategjia dhe korniza ligjore kombëtare	12
2.1 Baza ligjore dhe instrumentet juridik për menaxhim të mbeturinave	12
2.2 Principet e menaxhimit të mbeturinave.....	13
Figura 1. Hierarkia e menaxhimit të mbeturinave.....	14
2.3 Kuadri ligjor në Kosovë mbi mbeturinat	15
2.4 Rolet dhe përgjegjësitë.....	15
3. ASPEKTI INSTITUCIONAL.....	18
3.1 Organizimi në nivel qendror.....	18
3.2 Organizimi i menaxhimit të mbeturinave në nivel komune.....	18
Figura 2. Struktura organizative e Komunës së Vushtrrisë.....	20
Figura 3. Struktura organizative e KRM "UNITETI".....	21
4 KONTEKSTI LOKAL, KORNIZA STRATEGJIKE DHE PROFILI I KOMUNËS.....	22
4.1 Përshkrim i përgjithshëm i komunës.....	22
Figura 4. Harta e Pozitës gjeografike të Komunës së Vushtrrisë.....	23
4.2 Vlerat natyrore dhe turistike.....	23
4.3 Infrastruktura rrugore.....	23
4.4 Aspekti socio – ekonomik.....	24
Tabela 1. Statistika për Komunën e Vushtrrisë.....	24
Tabela 2. Shpërndarja e popullsisë sipas vendbanimeve.....	24
5 KONTEKSTI LOKAL I MENAXHIMIT TË MBETURINAVE	28
5.1 Situata aktuale e shërbimi të grumbullimit të mbeturinave në komunë.....	28
Tabela 2. Numri i klienteve në faturim (referuar të dhënave të ASK dhe të paraqitura nga KRU "Uniteti").....	28
5.2 Mbuleshmëria me shërbimin e menaxhimit të mbeturinave.....	29
5.3 Forma e shërbimit të grumbullimit të mbeturinave urbane	30

Figura 5. Orari i operimit (referent 2019-2020).....	31
5.4 Përmbledhje e gjetjeve në menaxhim mbeturinash	31
Tabela 3. Të dhëna mbi çështjet mjedisore lidhur me menaxhimin e mbeturinave.....	31
5.5 Riciklimi i mbeturinave.....	33
5.6 Kompostimi	34
5.7 Administrimi i mbeturinave të vëllimshme dhe rrymave tjera.....	34
5.8 Deponimi i mbeturinave.....	35
5.9 Shërbimet e pastrimit të rrugëve dhe shërbime tjera mirëmbajtjeje.....	35
5.10 Mjetet për ofrimin e shërbimit.....	36
Tabela 4. Logjistika e shërbimit të menaxhimit të mbeturinave	36
Tabela 5. Logjistika e operimit për grumbullimin e mbeturinave.....	36
5.11 Financat dhe të hyrat financiare.....	39
Tabela 6. Të dhëna lidhur me inkasimin për shërbimin e grumbullimit të mbeturinave, Komuna dhe KRU "Uniteti"	39
Tabela 7. Kostot potenciale të të ardhurave	Error! Bookmark not defined.
5.12 Përmbledhje e gjetjeve kryesore nga vlerësimi i gjendjes fillestare.....	40
5.13 Nevojat dhe prioritetet.....	40
6. PLANI LOKAL PËR MENAXHIMIN E INTEGRUAR TË MBETURINAVE KOMUNALE	42
6.1 Planifikimi strategjik dhe vizioni.....	42
6.2 Objektivat dhe Rezultatet e PKMM	43
Tabela 8. Objektivi i sipas PKMM	44
Tabela 9. Objektivi II sipas PKMM i ofrimit të shërbimit për ndarje në burim	45
Tabela 10. Objektivi i III sipas PKMM.....	46
Tabela 11. Objektivi i IV sipas PKMM	47
Tabela 12. Objektivi 5.1 sipas PKMM	47
Tabela 13. Objektivi 5.2 sipas PKMM	48
7 VLERËSIMI DHE ANALIZA E PËRBËRJES SË MBETURINAVE KOMUNALE.....	48
7.1 Kriteret për planifikim.....	48
7.2 Gjenerimi i mbeturinave	49
Tabela 14. Gjenerimi i mbeturinave për banor në komunë të Vushtrisë referuar sasisë së deponimit (periudhë gjashtë mujore).....	50
Tabela 15. Gjenerimi i mbeturinave për periudhë 1 vjeçare në komunën e Vushtrisë	51

7.3 Përbërja e mbeturinave në komunën e Vushtrrisë.....	51
Figura 6. Diagrama e përbërjes së mbeturinave (raporti GIZ 2012/ AMMK 2014).....	52
Tabela 16. Përbërja e mbeturinave në komunën e Vushtrrisë sipas gjenerimit.....	52
Tabela 17. Përbërja e mbeturinave të fraksionit të thata/të riciklueshme	53
Tabela 18. Karakteristikat e përbërjes së deponive ilegale në komunën e Vushtrrisë	53
7.4 Projektioni i rritjes së mbeturinave 2021 – 2026.....	54
Tabela 19. Projektioni i Rritjes së popullsisë.....	54
Tabela 20. Rritja e popullsisë dhe sasisë së mbeturinave komunale në Komunën e Vushtrrisë gjatë 5 viteve të ardhshme... 54	
Tabela 21. Rritja e gjenerimit të sasisë vjetore të mbeturinave për kokë banorë	55
Tabela 22. Llojet e mbeturinave vjetore të gjeneruara në Komunën e Vushtrrisë	55
Figura 7. Rritja e sasisë së mbeturinave deri 2026 sipas fraksioneve të gjeneruara në Komunën e Vushtrrisë	56
Tabela 23. Përbërja vjetore e mbeturinave të amvisërisë (2020)	56
Figura 8. Fraksionet e mbeturinave në vit (2020).....	57
8. PLANI Financiar i shërbimit të menaxhimit të integruar të mbetjeve.....	57
8.1 Kosto e shërbimit 2021-2025.....	57
8.2 Kosto operative të shërbimit.....	58
Tabela 24. Shpenzime operative	59
8.3 Kosto kapitale	59
Tabela 25. Projektionet e investimeve kapitale.....	62
8.4 Kostot investive për realizimin e PKMM	63
Tabela 26. Tabela përmbledhëse e investimit.....	63
9. PLANIFIKIMI I MBULIMIT TË KOSTOVE	77
Tabela 27. Projektioni i të hyrave të shërbimit prej MM	79
Tabela 28. Projektioni i të hyrave të shërbimit/Inkasimi.....	79
Tabela 29. Projektioni i të ardhurave prej skemës së ndarjes në burim në nivel territorial	81
10. KUADRI LIGJOR DHE INSTITUCIONAL	83
10.1 Rregullorja komunale	83
10.2 Zbatimi i rregullores dhe sanksionet.....	84
10.3 Licencimi mjedisor.....	84
10.4 Pjesëmarrja e sektorit privat.....	85
10.5 Mbështetja politike	85

11 NDËRGJEGJËSIMI PUBLIK.....	86
11.1 Metoda për komunikim dhe informim	86
11.2 Pjesëmarrje qytetare.....	86
12 PLANI I VEPRIMIT.....	87

Parathënie nga Kryetari i Komunës

Të nderuar qytetarë të Komunës së Vushtrrisë,

Plani për menaxhim të integruar të mbeturinave komunale është i një rëndësie të veçantë për Komunën e Vushtrrisë. Qëllimi kryesor i këtij plani është krijimi i një strategjie për integrim dhe optimizimin e planeve për menaxhim të mbeturinave komunale me qëllim përmbushjen e objektivave të komunës për maksimizimin e efikasitetit të shërbimit për qytetarë dhe minimizimin e impakteve mjedisore dhe financiare me qëllim zhvillimin e qëndrueshëm të Komunës në fushën e mjedisit dhe përmirësimin e cilësisë së jetës së qytetarëve të saj.

Hartimi i planit lokal për menaxhim të integruar të mbeturinave është mbështetur në pjesëmarrjen aktive të institucioneve përkatëse lokale dhe atyre qendrore, të komunitetit dhe organizatave joqeveritare.

Realizimi i programeve dhe aktiviteteve të propozuara në plan do t'i referohet mundësive për zhvillim ekologjik të komunës së Vushtrrisë dhe qasjes sistematike dhe gjithëpërfshirëse me implikime aftagjate për jetën e qytetarëve të komunës sonë.

Ky dokument do t'ju shërbejë të gjithë akterëve, institucioneve vendore dhe institucioneve qeveritare të huaja, që të fokusohen në investime në fushën e mjedisit në Komunën e Vushtrrisë dhe zbatimin e planeve që fokusohen në menaxhim të qëndrueshëm të mbeturinave.

Zhvillimi i politikave mjedisore për reduktim, riciklim apo trajtim të duhur të mbeturinave do të nënkuptojë krijimin e mundësive për zhvillimin ekonomik në këtë sektor në nivel komunal dhe nivel vendi si dhe shfrytëzimin sa më racional të resurseve natyrore.

Për realizimin e këtij plani, dua të falënderoj organizatën joqeveritare Green Art Center –Prishtina (GAC) për mbështetje dhe përkrahjen e vazhdueshme profesionale për përmirësim të gjendjes mjedisore në komunën e Vushtrrisë dhe hartimin e planeve konkrete në menaxhim të qëndrueshëm të mbeturinave me rëndësi të veçantë për komunën tonë.

Ndërkohë, si komunë dhe bashkarisht do të punojmë në vazhdimësi për të krijuar kushte për të rritur kulturën e ruajtjes së mjedisit dhe mbështetjen ndaj iniciativave reduktuese dhe ricikluese.

Kryetari i Komunës

Xhafer Tahiri

Shkurtesat

AKMM	Agjencioni për Mbrojtjen e Mjedisit të Kosovës
ASK	Agjensia e Statistikave të Kosovës
BE	Bashkimi Evropian
DMSHSHP	Drejtoria për Mbrojtje, Shpëtim dhe Shërbimeve Publike
GAC	Green Art Center Prishtina
KMDK	Kompania për Menaxhimin e Deponive në Kosovë
MEA	Ministria e Ekonomisë dhe Ambjentit
NPK	Ndërrmarrja publike komunale
MM	Menaxhimi mbeturinave
MIM	Menaxhimi integruar i mbeturinave
PMIM	Plani lokal për menaxhim të interguar të mbeturinave
PKMM	Plani Komunal për Menaxhimin e Mbeturinave
PMMI	Plani lokal i Menaxhimit të Mbeturinave Inerte
SRKMM	Strategjinë e Republikës së Kosovës për Menaxhimin e Mbeturinave

Përkufizimet e Mbeturinave

Përkufizimet që janë përdorur në këtë document janë ato që janë përdorur në Ligjin Nr.2012/04-L-060 për Mbeturinat.

Bio-mbeturinë – mbeturinat biodegraduese nga kopshtet, parqet, ushqimet dhe mbeturinat e kuzhinës nga familjet, restorantet, objektet turistike, shitoret me pakicë dhe mbeturinat engjashme nga impiantet për përpunimin e ushqimit.

Deponi – vendi i caktuar dhe rregulluar për mbeturina, ku do të vendosen mbeturinat nën apo mbi sipërfaqe të tokës.

Deponim përfundimtar i mbeturinave – operimet të cilat ofrojnë zgjidhje përfundimtare për mbeturinat të cilat nuk mund të ripërdoren apo përpunohen, duke mos rrezikuar mjedisin apo shëndetin e njeriut.

Deponim – çdo operim i cili nuk është përpunim, as në rastet kur operimi ka për pasojë sekondare rikuperimin e substancës apo energjisë.

Kompostim – trajtim i mbeturinave të biodegradueshme nën veprimin e mikroorganizmave në prezencën e oksigjenit, i cili kryhet me qëllim të prodhimit të kompostit nën kushte të kontrolluara.

Konsumator – personi icili ka lidhur kontratë për shërbime me ofruesin e shërbimeve ose merr shërbime të caktuara sipas Ligjit Nr. 04/L-060 “Për Mbeturinat”, Republika e Kosovës.

Kullim – çdo lëng që rrjedh ose i shpërlarë nga mbeturinat e deponuara dhe që shkarkohet nga deponia ose gjendet brënda deponisë.

Licenca për menaxhimin e mbeturinave – leje me shkrim e cila lëshohet me vendim të Ministrisë, me të cilën vërtetohet se janë plotësuar kushtet sipas Ligjit Nr. 04/L-060 “Për Mbeturinat”, Republika e Kosovës.

Mbeturinë – substancë apo objekt që prodhuesi apo zotëruesi e hedh, ka për qëllim ta hedhë apo është i detyruar ta hedhë.

Mbeturina industriale – mbeturinat të cilat krijohen nga aktivitetet, proceset industriale, prodhimtari artizanale dhe veprimtari të tjera prodhuese.

Mbeturina inerte – mbeturinat të cilat nuk pësojnë ndonjë ndryshim të rëndësishëm fizik, kimik dhe biologjik në vendet ku janë deponuar si:

i. mbeturina inerte që nuk treten, nuk ndizen ose nuk reagojnë fizikisht apo kimikisht, nuk zbërthehen biologjikisht në kontakt me materietë tjera dhe nuk ndikojnë në mënyrë të ndjeshme në mjedisin dhe shëndetin e njeriut;

ii. i tërë kullimi dhe përmbajtja ndotëse e mbeturinës, mbetjet ekotoksike duhet të jenë të vlerës së papërfillshme dhe të mos rrezikojnë cilësinë e ujërave sipërfaqësore dhe nëntokësore.

Mbeturina komerciale – mbeturinat të cilat vijnë nga objektet që përdoren për qëllimet e tregut ose biznesit, sportit, edukimit, rekreacionit, por nuk përfshihen mbeturinat industrial.

Mbeturina komunale – mbeturina nga amvisëritë dhe mbeturina nga aktivitetet e tjera të cilat, për shkak të përbërjes dhe natyrës së tyre, janë të ngjashme me ato të amvisërisë.

Mbeturina medicinale – mbeturina të cilat krijohen gjatë kryerjes së shërbimeve medicinale.

Mbeturina të parrezikshme – mbeturinat që nuk paraqesin rrezik për mjedisin dhe shëndetin e njeriut dhe që nuk posedojnë karakteristika të mbeturinave të rrezikshme.

Mbeturina të rrezikshme – mbeturinat që paraqesin një apo më shumë veti të rrezikshme.

Mbeturina të veçanta – mbeturinat të cilat për nga natyra e krijimit dhe trajtimit konsiderohen të veçanta.

Mbeturina të vëllimshme – mbeturinat me përmasa të mëdha fizike nga pajisjet dhe makineritë, grumbullimi, transportimi dhe largimi i të cilave bëhet në mënyrë të veçantë.

Mbledhje – mbledhje dhe transportim i mbeturinave duke përfshirë klasifikimin paraprak në lloje dhe magazinimin e mbeturinave për qëllime të bartjes deri në objektin për trajtim ose deponim të mbeturinave.

Mbledhje e ndarë – nënkupton mbledhjen, kur grumbullimi i mbeturinave bëhet në mënyrë të ndarë në lloje, të klasifikuara sipas natyrës dhe pajisjeve për të lehtësuar trajtimin specifik.

Menaxhim i mbeturinave – aktivitetet për evitimin dhe reduktimin e prodhimit të mbeturinave dhe ndikimit të tyre në mjedis dhe shëndetin e njeriut, mbledhjen, transportin, trajtimin, ripërdorimin, përpunimin, riciklimin dhe deponimin përfundimtar të mbeturinës, përfshirë monitorimin dhe kujdesin edhe pas kryerjes së këtyre aktiviteteve.

Parandalim – masat e ndërmarra para se substanca, materiali apo produkti të bëhet mbeturinë, për të redukuar:

I. sasinë e mbeturinës, përfshirë ri-shfrytëzimin e produkteve ose zgjatjen e jetëgjatësisë së produkteve;

II. efektet negative të mbeturinave për mjedisin dhe shëndetin e njeriut;

III. përmbajtjen e substancave të dëmshme në materiale dhe produkte.

Përdorimi i mbeturinave – çdo operim, veprimtari që kryhet për qëllime riciklimi ose ripërdorimi të mbeturinave, pjesërisht ose në tërësi, duke përfshirë edhe çdo aktivitet të specifikuar.

Përpunim i mbeturinave – operim, rezultati kryesor i të cilit është vënia në shërbim e mbeturinave për qëllime të dobishme, duke zëvendësuar materialet e tjera të cilat përndryshe do të duhej të përdreshin për të plotësuar një funksion të caktuar, apo përgatitja e mbeturinës për të plotësuar ato funksione në ndonjë impiant apo në ekonominë e gjerë.

Person – person fizik ose juridik i cili është i involvuar në mënyrë të drejtpërdrejtë ose tërthorazi në proceset për menaxhimin e mbeturinave.

Prodhuesi i mbeturinës – çdo person, veprimtaria e të cilit krijon /prodhon mbeturinë ose çdonjëri që merret me para-procesim, përzjerje apo operime të tjera që rezultojnë në ndryshimin e natyrës apo përbërjen e mbeturinës.

Riciklim – çdo operim i përpunimit nga i cili materialet mbeturinë janë rikthyer në produkte, materiale, substance, qoftë si origjinale apo për qëllime tjera. Kjo përfshin rikthimin e materialeve organike, por nuk përfshin përfitim të energjisë dhe ripërpunimin në materiale që përdoren si karburante apo për operimet e mbulimit të mbeturinave.

Ri-përdorim – çfarëdo operimi me të cilin çdo produkt apo komponent, i cili nuk është mbeturinë, përdoret përsëri për të njëjtin qëllim për të cilin është destinuar.

Stabilizim i mbeturinës – çdo trajtim i mbeturinës me metodën e caktuar me qëllim të zvogëlimit të ndikimeve negative për mjedisin dhe shëndetin e njeriut.

Zotëruesi i mbeturinës – prodhuesi i mbeturinës apo personi që e posedon mbeturinë.

1. HYRJE DHE KONTEKSTI PËR MENAXHIM TË INTEGRUAR TË MBETURINAVE KOMUNALE

1.1 Hartimi i planit lokal për menaxhim të integruar të mbeturinave

Plani Lokal i Menaxhimit të Integruar të Mbeturinave komunale (PMIM) është një dokument planifikimi strategjik, i cili mundëson zbatimin e politikave kombëtare të mbeturinave duke harmonizuar me politikën në nivel qendror dhe atë lokal për menaxhimin e mbeturinave komunale.

PMIM mundëson orientimin strategjik për të ardhmen e sektorit për menaxhim të mbeturinave për Komunën e Vushtrrisë si edhe njëkohësisht krijon një qëndrim të përbashkët midis akterëve të ndryshëm në nivel lokal. Plani Lokal i Menaxhimit të Integruar të Mbeturinave (PMIM) është më shumë i orientuar në veprime konkrete dhe të detajuara në lidhje me sistemin e grumbullimit, trajtimit, riciklimit dhe impianteve respektive të trajtimit të mbeturinave në nivel komunal.

Qëllimi i PMIM është parashtrimi i qartë i politikave të menaxhimit të mbeturinave në nivel lokal, duke harmonizuar interesat e të gjithë akterëve dhe publikut, të cilit ky shërbim i ofrohet për të siguruar një menaxhim më efikas dhe të qëndrueshëm, ku do të krahasohen dhe vlerësohen të gjitha opsionet e mundshme, duke përfshirë impiantet e përshtatshme për trajtimin e mbeturinave sipas llojeve.

Më konkretisht, ky plan ka si qëllim të mundësojë dhe sigurojë si më poshtë:

- Përputhshmëri me Strategjinë e Republikës së Kosovës për Menaxhimin e Mbeturinave (SRKMM) dhe objektivat e saj: duke kontribuar në zbatimin e politikave dhe arritjen e objektivave kombëtare të paracaktuara në fushën e menaxhimit të mbeturinave;
- Identifikimin e prioriteteve në sektorin e menaxhimit të qëndrueshëm të mbeturinave dhe përcaktimit të veprimeve për zgjidhjen e tyre, duke përfshirë të gjithë aktorët e mundshëm për përcaktimin e këtyre veprimeve dhe krijimin e strategjive për zbatimin e tyre në mënyrë efektive, të ndërthurura sipas një Plan Veprimi.
- Opsionet më të mira për menaxhimin e mbeturinave: për të mundësuar grumbullimin dhe trajtimin e mbeturinave në përputhje me objektivat kombëtare. Plani identifikon fushat dhe teknologjitë e duhura për minimizimin dhe depozitimin (asgjësimin) final të mbeturinave;
- Instrumente institucionale, organizative dhe rregullore: mundëson paraqitje të plotë të kuadrit institucional, organizativ dhe rregullator dhe rekomandon masat për përmirësimin e elementëve përbërës të tij, duke përfshirë ato që kontrollojnë mbeturinat në të gjithë sistemin e menaxhimit për të siguruar përputhshmërinë me standartet e menaxhimit të tyre
- Nevojat financiare për investime: duke përshkruar dhe argumentuar nevojat financiare dhe nevojën për investime për zbatimin e skemave të grumbullimit dhe trajtimit të mbeturinave;
- Burime financiare për investime: duke krijuar një klimë të favorshme për sigurimin e fondeve qeveritare për mbeturina sikurse dhe fonde nga institucione ndërkombëtare.

Zhvillojë bashkëpunimin me shoqërinë civile nëpërmjet forcimit të koordinimit dhe komunikimit ndërmjet sektorëve të ndryshëm, përfshirë autoritetet vendore, përfaqësues të organizatave joqeveritare, biznesin, ekspertizë të jashtme, duke shpjeguar teknikat specifike që institucionet lokale mund të përdorin, të rrisin pjesëmarrjen dhe kontributin e publikut në proces dhe nxitjen e bashkëpunimit ndërmjet grupeve të interesuara dhe organizatave.

1.2 Metodologjia

Në kuadër të marrëveshjes së bashkëpunimit në hartimin e planeve komunale për menaxhim të qëndrueshëm të mbeturinave, Komuna Vushtrisë në partneritet me Green Art Center-Prishtina dhe përmes asistencës teknike të ekspertizës së angazhuar prej Institutit për Zhvillim Të Qëndrueshëm (ISD), u mundësua hartimi i Planit Lokal për Menaxhim të Integruar të Mbeturinave për Komunën e Vushtrisë.

Në fazën e parë u themelua grupi i punës me përfaqësues nga zyrtarë të komunës dhe përfaqësues të Green Art Center – Prishtina (GAC). GAC si bashkëpunëtor me Komunën e Vushtrisë ishte pjesë e zhvillimit të Planit Lokal Menaxhim të Integruar të Mbeturinave që në fillimet e tij duke rishikuar dhe përzgjedhur opsionet që i përshatën më shumë politikave të Komunës. Çdo etapë e këtij plani, duke përfshirë prioritetet e komunës, vizionin, objektivat, opsionet, investimet dhe afatet kohore u diskutuan dhe u ranë dakort gjatë takimeve të grupit të punës si edhe janë bazuar dhe harmonizuar me prioritetet e Komunës në Kuadër të planit për menaxhim të mbeturinave komunal.

Konkretisht të shprehura në mënyrë të listuar hapat bazë të ndjekura në procesin e planifikimit të menaxhimit të mbeturinave janë si mëposhtë:

Hapi 1. Krijimi i strukturave organizative

Hapi 2. Vlerësimi i gjendjes ekzistuese

Hapi 3. Planifikimi operacional i menaxhimit të qëndrueshëm të mbeturinave

Hapi 4. Planifikimi financiar për menaxhimin të qëndrueshëm të mbeturinave

Hapi 5. Konsultimet për zbatueshmërinë e planit me përfaqësuesit kryesorë të komunës.

Procesi i konsultimit ka parashtruar nevojat në sektorin e menaxhimit të mbeturinave që i nevojiten komunës, duke ofruar mundësi për komente apo diskutime të ndryshme. Përfaqësuesit e Komunës së Vushtrisë kanë asistuar gjatë lëvizjeve në terren si edhe kanë dhënë asistencën e tyre në lidhje me identifikimin e gjendjes ekzistuese të ofrimit të shërbimit në gjithë territorin e komunës përmes ofrimit të të dhënave për analizim të detajuar gjatë përgatitjes së planit.

2. Politikat, strategjia dhe korniza ligjore kombëtare

2.1 Baza ligjore dhe instrumentet juridik për menaxhim të mbeturinave

Strategjia e Republikës së Kosovës për Menaxhimin e Mbeturinave (SRKMM 2013 – 2022) dhe Plani i Republikës së Kosovës për Menaxhimin e Mbeturina (PRKMM 2013-2017 referuar faës së parë sipas SRKMM) ka përcaktuar drejtimin e politikës së Qeverisë së Kosovës për menaxhimin e qëndrueshëm të mbeturinave deri në 2022, duke synuar minimizimin e mbeturinave që në burim si dhe zvogëlimin e rrezikshmërisë prej tyre, të zbatohet riciklimi dhe trajtimi (mekanik, biologjik, energjetik) deri te ripërdorimi dhe shfrytëzimi i mbeturinave. Me këtë strategji dhe planin e veprimit për mbeturina, synohet të përmirësohet gjendja aktuale e menaxhimit të mbeturinave duke ndërtuar konceptin e drejtë dhe modern për menaxhimin e qëndrueshëm të mbeturinave.

Kjo strategji është krijuar duke u mbështetur në angazhimin financiar të Qeverisë së Kosovës për të përmirësuar sektorin e mbeturinave në lidhje zbatimin e politikave për reduktimin e mbeturinave, riciklimin,

kompostimin apo përpunimin e tyre për përfitim energjie. Në kuadër të Strategjigjisë së Republikës së Kosovës për Menaxhimin e Mbeturinave janë vendosur objektiva, të cilët synojnë përmirësimin e mënyrës së menaxhimit të mbeturinave në Kosovë. Realizimi i synimeve dhe prioriteteve sipas kësaj strategjie janë përmbledhur sipas këtyre objektivave:

- Objektivi 1: Masat e përgjithshme për forcimin e sistemit për menaxhimin dhe monitorimin e mbeturinave;
- Objektivi 2: Investimi në zonat me probleme kritike dhe në infrastrukturën për mbeturina;
- Objektivi 3: Rritja e shkallës së vetëdijësimit, ndërgjegjësimit dhe informimit

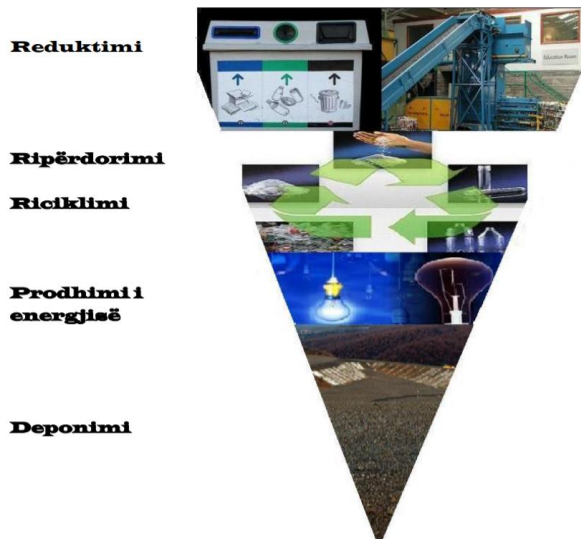
Strategjia Kombëtare e Mbeturinave përshkruan mekanizmat kyç për investimet në sektorin e mbeturinave dhe ka parashikuar nevojat për financim sipas dy fazave. Sipas planifikimeve të nivelit qendror, në mënyrë që të arrihet përputhje me direktivat e Bashkimit Evropian në fushën e mbeturinave, është llogaritur që një kosto investimesh prej 133.85 milion euro ku tregohet se jo më shumë së gjysma e fondeve të përgjithshme do të sigurohen nga të ardhurat publike, përdërisa pjesa tjetër do të sigurohet nga burime tjera. Në mënyrë që të mirë menaxhohen mbeturinat në nivel nacional, vendi është ndarë në nivel strategjik në 7 regjione bazuar në kufijtë gjeografikë sipas regjioneve aktuale. Këto njësi janë parë si strukturë bazë, por nuk përjashtohet mundësia e bashkimit apo bashkëpunimit midis këtyre zonave për të përfituar nga ekonomia e shkallës (referuar LIGJI NR. 04/L-060 Për Mbeturina). Në vazhdim, çështjet e këtyre regjioneve të mbeturinave do të menaxhohen nga një strukturë apo grup i zonës së mbeturinave që përbëhet nga partnerë mjedisorë rajonal dhe lokalë.

Plani Kombëtar i Mbeturinave ka përmbledhur dhe sygjerruar disa masa dhe veprime për mirë menaxhimin e mbeturinave komunale dhe rrymave tjera (referuar vetëm planit për fazën e parë të SRKMM në planin kohor 2013-2017), nga teknologjitë e trajtimit të mbeturinave deri tek minimizimi dhe riciklimi e tyre.

2.2 Principet e menaxhimit të mbeturinave

Direktivat e BE-së dhe dokumentat strategjik, rekomandojnë që të gjithë planet në nivel kombëtar, rajonal dhe lokal duhet të bazohen në parimet e përgjithshme të paraqitur më poshtë:

- ❖ *Hierarkia e mbeturinave:* Hierarkia e mbeturinave përfaqëson një nga parimet kryesore udhëzuese në menaxhimin e mbeturinave në BE. Hierarkia përshkruan një set të metodave prioritare në menaxhimin e mbeturinave duke vendosur “parandalimin dhe ripërdorimin” në majë dhe depozitimin si alternativën më pak të favorshme.

- ❖ *Parimi reduktues:* Të sigurojë ruajtjen e burimeve natyrore, duke minimizuar sa më shumë të jetë e mundur gjenerimin e mbeturinave. Qëllimi kryesor në reduktimin e mbeturinave qëndron në domosdoshmërinë e ndërprerjes së lidhjes midis rritjes ekonomike dhe gjenerimit të tyre.
- ❖ *Parimi parandalues:* Të sigurojë reduktimin e impakteve nga mbeturinat në shëndetin e njerëzve dhe të mjedisit, veçanërisht të reduktojë substancat e rrezikshme tek mbeturinat. Ky parim mundëson vënien në lëvizje të mekanizmave institucional dhe kontrollues të cilët nëpërmjet monitorimeve të vazhdueshme arrijnë të adresojnë potencialet që vijnë nga mbeturinat e rrezikshme si edhe gjenerimin e tepruar të mbeturinave urbane.

Figura 1. Hierarkia e menaxhimit të mbeturinave

- ❖ *Parimi i afërsisë dhe vetëmjaftueshmërisë:* Parimi i afërsisë dhe vetëmjaftueshmërisë kërkon që Mbeturinat të menaxhohen më afër vendit ku prodhohet. Politika e BE-së rekomandon që shtetet anëtare të merren vetë me Mbeturinat e tyre, duke shmangur eksportin në vende të tjera.
- ❖ *Parimi i përgjegjësisë së prodhuesit apo ndotësit:* Prodhuesit, nga prodhuesit dhe të cilëve krijohet mbeturina janë përgjegjës për zgjedhjen e teknikave më të përshtatshme dhe më të pranueshme për mjedisin. Prodhuesit e mbeturinave janë të detyruar të bartin koston e të gjitha masave parandaluese për ndotjen e mjedisit, trajtimin dhe asgjësimin e mbeturinave. Sipas parimit “Ndotësi paguan”: Ata

që ndotin mjedisin duhet të bartin koston totale të menaxhimit të mbeturinave, duke përfshirë për koston e masat parandaluese dhe eliminimin e dëmit të shkaktuar nga aktivitetet e tyre.

2.3 Kuadri ligjor në Kosovë mbi mbeturinat

Qeveria e Kosovës është e angazhuar në procesin e anëtarësimit në BE dhe për këtë qëllim Ministria e Ekonomisë dhe Ambjentit është duke punuar drejt përafrimit dhe adoptimit të legjislacionit të shtetit të Kosovës në përputhje me instrumentet legjislative të BE-së.

Korniza ligjore për menaxhimin e mbeturinave në Kosovë është pjesërisht e harmonizuar me Acquis të Bashkimit Europian (BE) për sektorin e mbeturinave. Aktualisht, Ministria e Ekonomisë dhe Ambjentit (MEA) është duke bërë përpjekje për harmonizim të plotë, ku qëllimi kryesor i kornizës aktuale ligjore për menaxhimin e mbeturinave është shmangja dhe reduktimi i gjenerimit të mbeturinave, ripërdorimi i elementeve të ripërdorshme të mbeturinave, parandalimi i ndikimeve negative të mbeturinave në mjedis dhe shëndetin e njeriut; si dhe përfundimisht deponimi i mbeturinave në mënyrë miqësore ndaj mjedisit.

Ligji kryesor që rregullon sektorin e mbeturinave në Kosovë është Ligji nr. 04/L-060 për mbeturinat (“Ligji për mbeturinat”). Ky ligj është veçanërisht i rëndësishëm kur shpjegohet rregullimi i sektorit të mbeturinave në Kosovë në raport me ligjet e tjera, veçanërisht ato që adresojnë krijimin, menaxhimin dhe udhëheqjen e ndërmarrjeve publike (p.sh.harmonizimi me: Ligji për Ndërmarrjet Publike dhe Ligji për Shoqëritë Tregtare). Ligje të tjera që në një farë mënyre ndikojnë në rregullimin e sektorit të mbeturinave përfshijnë:

1. Ligji Nr. 03/L-040 për Vetëqeverisjen Lokale (“Ligji për Vetëqeverisjen Lokale”);
2. Ligji Nr. 03/L-087 për Ndërmarrjet Publike, i ndryshuar nga ligjet që ndryshojnë Ligjin për Ndërmarrjet Publike Ligji nr. 05/L-009 dhe Nr. 04/L-111 (“Ligji për NP”);
3. Ligji Nr. 02/L-123 për Shoqëritë Tregtare, i ndryshuar dhe plotësuar nga Ligji Nr. 04/L-006 (“LSHT”);
4. Ligji Nr. 04/L-042 për Prokurimin Publik në Republikën e Kosovës, i ndryshuar dhe plotësuar nga ligjet që ndryshojnë dhe plotësojnë Ligjin për Prokurimin Publik në Republikën e Kosovës nr. 04/L-237 i vitit 2014, 05/L-068 i vitit 2016 dhe nr. 05/L-092 i vitit 2016 (“Ligji për PP”);
5. Ligji Nr. 04/L-045 për Partneritet Publiko-Privat (“Ligji për PPP”);
6. Ligji Nr. 04/L-024 për Ndhimën Shtetërore (“Ligji për Ndhimën Shtetërore”);
7. Ligji Nr. 03/L-025 për Mbrojtjen e Mjedisit (“Ligji për Mbrojtjen e Mjedisit”);
8. Ligji Nr. 04/L-174 për Planifikim Hapësinorë (“Ligji për Planifikim Hapësinorë”);
9. Ligjet tjera që kanë ndikim të kufizuar në rregulloren e menaxhimit të mbeturinave përfshijnë: Ligji për Ndërtim, Ligji për Vlerësimin Strategjik Mjedisor, Ligji mbi Vlerësimin e Ndikimit në Mjedis, Ligji për Ujëra, Ligji për Kimikatet, Ligji për Parandalimin dhe Kontrollin e Ndotjes, Ligji për Produktet Biocide, Ligji për Mbrojtjen e Ajrit nga Ndotja, Ligji për Mbrojtjen e Natyrës dhe Ligji për Veprimtarinë e Ofruesve të Shërbimeve të Ujësjellësit, Kanalizimeve dhe Mbeturinave. Komponentët kryesorë të këtyre mbeturinave janë: guri, betoni, tulla, komponentë hekuri, komponentë plumbi, komponentë elektrik, etj.

2.4 Rolet dhe përgjegjësitë

Bazuar në politikën kombëtare për mbeturina, Pas miratimit të Ligjit për Mbeturinat, komunat kanë marrë përgjegjësi shtesë lidhur me menaxhimin dhe administrimin e mbeturinave, duke përfshirë obligime shtesë në lidhje me mbledhjen e tarifës së mbeturinave si dhe përzgjedhjen e modelit të operatorit në pajtim me Ligjin. Përveç kësaj, Ligji për Vetëqeverisjen Lokale përcaktoi menaxhimin e mbeturinave si kompetencë e plotë

dhe ekskluzive e komunave. Bazuar në këto kompetenca, komunat kanë autorizimin ligjor për krijimin e strukturave, mekanizmave si dhe për parashikimin e një buxheti të ndarë për menaxhimin më të mirë dhe më efikas të sektorit të mbeturinave brënda territoreve të tyre administrative.

Pushteti lokal

Pushteti lokal, ose organi ekzekutiv në nivel lokal (Komuna), është përgjegjës për hartimin dhe zbatimin e politikës lokale për menaxhimin e mbeturinave, e cila duhet të jetë në harmoni me Strategjinë Kombëtare dhe Planin Kombëtar të Menaxhimit të Mbeturinave. Konkretisht ato janë përgjegjëse për:

- Hartimin dhe miratimin e planeve lokale për menaxhimin e mbeturinave;
- Përcaktimet e lokacioneve, bazuar tek plani hapësinor, sipas nevojave përkatëse për menaxhimin e mbeturinave komunale;
- Përcaktimin e tarifave për shërbimet e grumbullimit dhe deponimit të mbeturinave komunale;
- Caktimin dhe mbikqyrjen e zbatimit të standardeve të shërbimit për ndërmarrjet e kontraktuara për grumbullimin e mbetjeve.

Kompanitë rajonale/komunale të menaxhimit të mbeturinave

Në përgjithësi edhe pse dispozitat e Ligjit për Mbeturinat parashohin bazë ligjore për liberalizimin e sektorit të mbeturinave duke hapur tregun për operatorët privat në menaxhimin e mbeturinave, ende ky shërbim ofrohet prej ndërmarrjeve publike që operojnë dhe ofrojnë shërbime të menaxhimit të mbeturinave për komunat. Të themeluara si Ndërmarrje Publike në bazë të Ligjit për NP-të dhe Ligjit për Shoqëritë Tregtare, këto kompani kanë si aktivitet kryesor realizimin e shërbimeve të grumbullimit të mbeturinave dhe bartjen e mbeturinave të grumbulluara në deponitë sanitare. Konkretisht, në Kosovë janë të regjistruara dhe veprojnë 8 Kompani publike që mbulojnë rajonë të caktuara administrative me shërbimin e grumbullimit të mbeturinave, ndër të cilat shtatë prej tyre janë Kompani Rajonale të mbeturinave dhe një prej tyre ka statusin si ndërmarrje publike komunale e cila ofron shërbimin vetëm në komunën e Vushtrisë (KRU “UNITETI” Vushtrri).

Kompanitë e tilla janë të regjistruara dhe veprojnë si Shoqëri Aksionare, ku një komunë e caktuar ose një numër komunash i zotërojnë aksionet në këto kompani. Këto kompani janë kompani publike përgjegjëse për kryerjen e shërbimeve të grumbullimit, bartjen nga vendbanimet dhe deri tek deponitë e mbeturinave. Kompanitë rajonale publike e ofrojnë shërbimin për disa komuna në një rajon të caktuar dhe komunat që mundësohen me shërbim nga këto kompani kanë përfaqësuesin e tyre në bordin e kompanisë.

Roli dhe përgjegjësia e këtyre kompanive është po aq e rëndësishme bazuar në kuadrin ligjor për mbeturinat dhe detyrimet për shërbimet e menaxhimit të mbeturinave, marrin parasysh që detyrimet brënda kompanive të Komunave si aksionarë të këtyre kompanive,

Kompanitë e tjera

Kompanitë për Menaxhimin e Deponive të Kosovës (KMDK). Këto kompani janë kompani shtetërore dhe janë përgjegjëse për menaxhimin e deponive regjionale të mbeturinave të komunave.

Në bazë të Ligjit nr. 03/L-087 për Ndërmarrjet Publike, Kompania për Menaxhimin e Deponive në Kosovë (KMDK SH. A.), është kompani e licencuar për menaxhimin e deponive sanitare regjionale të mbeturinave Komunale në Republikën e Kosovës, e korporatizuar dhe e regjistruar si Shoqëri Aksionare konform Ligjit Nr. 02/L-123 për Shoqëritë Tregtare.

Kompanitë e licensuara, apo sektori privat, janë kompani të cilat licensohen nga Ministria e Mjedisit dhe Planifikimit Hapësinor dhe ofrojnë shërbimet për grumbullimin, trajtimin, riciklimin, transportimin dhe deponimin e llojeve të ndryshme të mbeturinave.

3. ASPEKTI INSTITUCIONAL

3.1 Organizimi në nivel qendror

Kuvendi i Republikës së Kosovës, si organi legjislativ i vendit, është përgjegjës për pjesën e miratimit të ligjeve, në këtë rast në fushën e menaxhimit të mbeturinave dhe në monitorimin e zbatimit të tyre nga komisionet ligjore të formuara. Më konkretisht ai është përgjegjës për: 1) miratimin e ligjit për mjedisin, ligjit për mbeturinat dhe kuadrin ligjor relevant për fushën përkatëse; 2) nxjerrjen e strategjive për mbrojtjen e mjedisit; 3) dhënien e rekomandimeve dhe monitorimin e zbatimit të ligjeve nga komisionet e kuvendit.

Qeveria e Republikës së Kosovës, është organi përgjegjës për miratimin e Strategjisë për Menaxhimin e Mbeturinave si dhe për nxjerrjen e udhëzimeve administrative qeveritare.

Ministria e Ekonomisë dhe Mjedisit (MEA) është organi, i cili propozon, harton dhe mbikqyrë zbatimin e kuadrit ligjor në fushën e menaxhimit të mbetjeve. Departamenti për Mbrojtjen e Mjedisit pranë kësaj ministrie, është organi përgjegjës për aspektet e politikës kombëtare dhe kuadrit ligjor dhe rregullator për menaxhimin e mbeturinave. Konkretisht detyrat e këtij departamenti janë:

- Propozon, harton dhe siguron bazën për krijimin e politikave për mbrojtjen e mjedisit;
- Harton dokumente Strategjike dhe legjislacionin për fushën e mbrojtjes së mjedisit;
- Propozon masa dhe projekte për rehabilitimin e zonave të “nxehta”;
- Përcakton dhe propozon investimet dhe financimin në fushën e mbrojtjes së mjedisit;
- Kryen aktivitete administrative dhe profesionale për anëtarësim në Konventa, Traktate, Marrëveshje dhe Organizata ndërkombëtare, për mbrojtjen e mjedisit;
- Ofron mbështetje profesionale, për çështjet që kanë të bëjnë me shfrytëzimin e burimeve natyrore;
- Shqyrton dhe përgatit propozim vendim për kërkesat e palëve, për çështje të ndryshme mjedisore;
- Përgatit raporte të ndryshme për çështje mjedisore.

Ky departament në strukturën e tij ka katër divizione në varësi të tij: 1) Divizioni për Edukimin dhe Ndërgjegjësimin Mjedisor; 2) Divizioni për Mbrojtjen nga Ndotja Industriale; 3) Divizioni për Mbeturina dhe Kimikate; Divizioni për Mbrojtjen e Natyrës. Divizioni i cili është drejtëpërdrejtë përgjegjës për sektorin e mbeturinave është Divizioni për Mbeturina dhe Kimikate.

Ky divizion ndër detyrat dhe përgjegjësitë më të rëndësishme ka:

- Hartimin e Strategjisë për Menaxhimin e Mbeturinave dhe Plan Veprimin për Menaxhimin e Mbeturinave;
- Përgatitjen e programeve për monitorim dhe raportet për gjendjen ekzistuese të mbeturinave;
- Dhënien e licensave për menaxhimin e mbeturinave dhe dhënien e lejeve për eksport, import dhe tranzit të mbeturinave;
- Mbikqyrjen e zbatimit të kuadrit ligjor dhe menaxhimin e mbeturinave të rrezikshme.

3.2 Organizimi i menaxhimit të mbeturinave në nivel komune

Bazuar në legjislacionin kombëtar, respektivisht LIGJI NR. 04 / L-060 Për Mbeturina, grumbullimi dhe trajtimi i mbeturinave dhe shërbimet e tjera të pastrimit i janë deleguar autoriteteve lokale, duke i bërë këto të fundit përgjegjëse për menaxhimin e tyre (Ligji nr. 03/l-040 “Për vetqeverisjen lokale“, 2008). Sipas Ligjit për Mbeturina, autoritetet kompetente për menaxhimin e mbeturinave në Kosovë janë Ministria dhe Komunitat. Kompetencat e komunave në pajtim me Ligjin për Mbeturina përfshijnë:

- Krijimin e sistemit për menaxhimin e mbeturinave bazuar sipas parimit të hierarkisë për menaxhimin e mbeturinave për territorin e tyre, hartimin e planit lokal të veprimit për menaxhimin e mbeturinave dhe krijimin e kushteve për zbatimin e tij;
- Përgjegjës për planin komunal për menaxhimin e mbeturinave dhe zbatimin e tij;
- Hartimin e raportit vjetor për menaxhimin e mbeturinave;
- Rregullimin e përgjegjësive dhe detyrimeve për kryerjen e shërbimeve për menaxhimin e mbeturinave, zbatimin e tyre, organizimin dhe menaxhimin e mbeturinave në territorin e tyre;
- Mirëmbajtjen dhe përkujdesjen për sistemin e informimit të publikut dhe raportimit për kryerjen e punëve të përcaktuara me këtë ligj, si dhe aktet tjera ligjore për menaxhimin e mbeturinave;
- Zbatimin e procedurave të prokurimit, përzgjedhjen e personave të licencuar për mbledhjen, grumbullimin, magazinimin dhe transportin e mbeturinave: inerte, komunale, komerciale, të vëllimshme, dhe mbeturinat nga ndërtimet dhe demolimet e objekteve ndërtimore brënda territorit të tyre;
- Caktimin e tarifave dhe mënyrën e inkasimit të mjeteve financiare për shërbimet komunale;
 - Evidentimin e vendeve të ndotura në territorin e tyre, hartimin e projekteve për sanimin e tyre me shënimet për lokacionin, karakteristikat hapësinore gjeometrike, lloji i ndotjes, sasia e mbeturinave, afatet për përmirësimin e gjendjes dhe shënime të tjera me rëndësi për realizimin e projekteve.

Përveç kësaj, në pajtim me Ligjin për Vetëqeverisje Lokale, komunat do të kenë kompetenca të plota dhe ekskluzive për ofrimin dhe mirëmbajtjen e shërbimeve publike, duke përfshirë furnizimin me ujë, kanalizimet dhe kanalizimet atmosferike, trajtimin e ujërave të zeza, menaxhimin e mbeturinave, rrugët lokale, transportin lokal dhe skemat e ngrohjes lokale. Në pajtim me Ligjin për Mbeturinat dhe Ligjin për Vetëqeverisje Lokale, komunat nxjerrin akte nënligjore që rregullojnë.

Referuar ndarjes administrative-territoriale çdo lloj shërbimi që komuna ofron në territorin që administron dhe komunitetit banues planifikohen dhe financohen nga kjo komunë. Diagrami më poshtë ilustron strukturën e komunës në lidhje me organizimin e sektorit/departamentit për menaxhimin e mbeturinave:

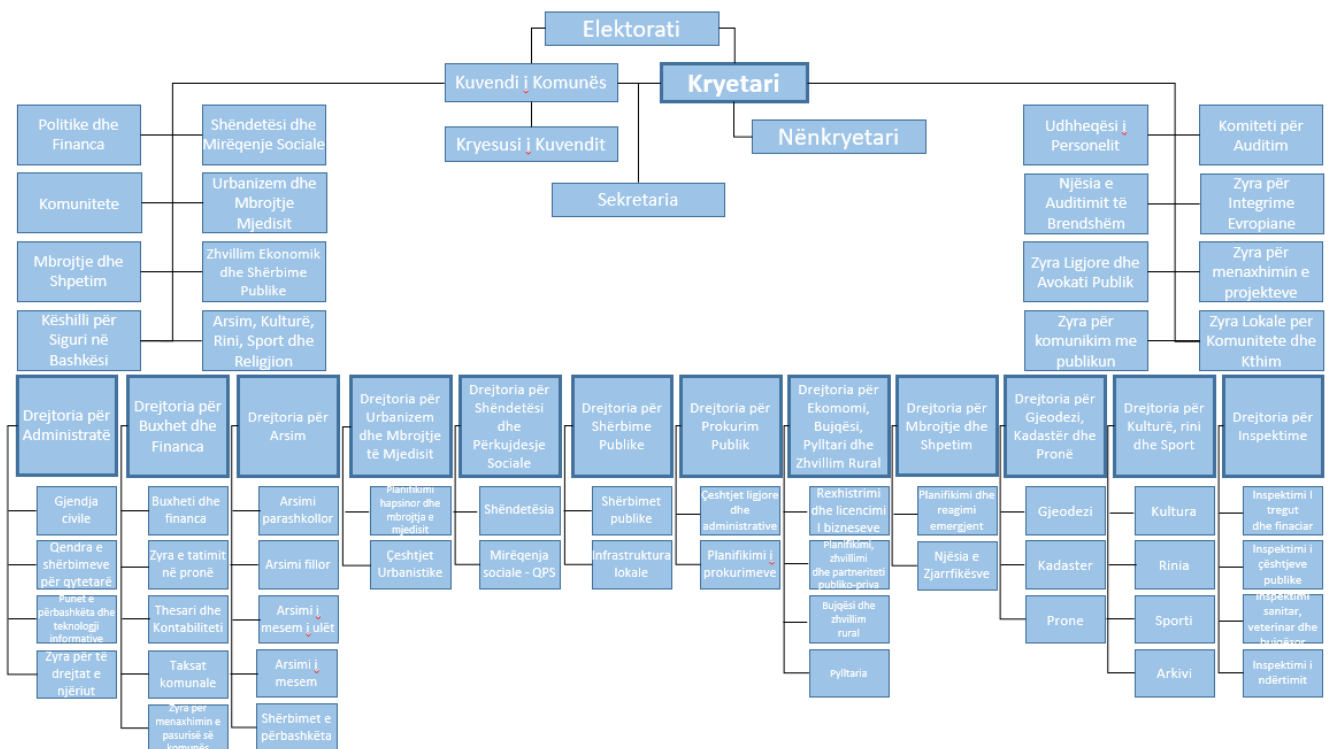

Figura 2. Struktura organizative e Komunës së Vushtrrisë

Rolet dhe përgjegjësitë e organeve komunale në menaxhim të mbeturinave për komunën e Vushtrrisë janë të ndara sipas kompetencave dhe janë paraqitur si më poshtë:

- Komuna kontraktton operatorët (publik apo privat) për aktivitetet e Menaxhimit të Mbeturinave, duke u bazuar në ligjin përkatës.
- Drejtoria për Shërbime publike (DSHP) është përgjegjëse për menaxhimin e të gjitha punimeve në pronën publike dhe komunale, monitorimin e punëve të kompanive të angazhuara për mirëmbajtjen dhe pastrimin e rrugëve dhe hapësirave tjera komunale.
- DSHP është përgjegjëse për caktimin e tarifave të shërbimeve të grumbullimit dhe deponimit të mbeturinave komunale nga ndërmarrjet për administrimin e mbeturinave
- Drejtoria e Financave është përgjegjëse për propozimin e taksave, tarifave dhe ngarkesave tjera komunale si dhe inkasimin e tyre.
- Drejtoria për Urbanizëm, është përgjegjëse për planifikimin e zhvillimit hapësinor dhe urbanistik të Komunës së Vushtrrisë, ndihmon në përgatitjen e rregullores lokale për kontroll të mbeturinave dhe hedhurinave brenda territorit të Komunës.
- Drejtoria për Punë Inspektuese, është përgjegjëse për mbikëqyrjen dhe zbatimin e ligjeve dhe dispozitave të rregullores komunale në lëmin e Inspektoratit të Mbrojtjes së Mjedisit, Bujqësisë dhe Pylltarisë.
- Kompanija Regionale “Uniteti” ofron shërbim sipas statutit të saj duke ushtruar kompetenca ekzekutive.

Në diagramin më poshtë ilustron struktura organizative në kompaninë regionale “Uniteti”, si operator publik komunal i cili është përgjegjës për grumbullimin dhe transportimin e mbeturinave komunale në komunën e Vushtrrisë.

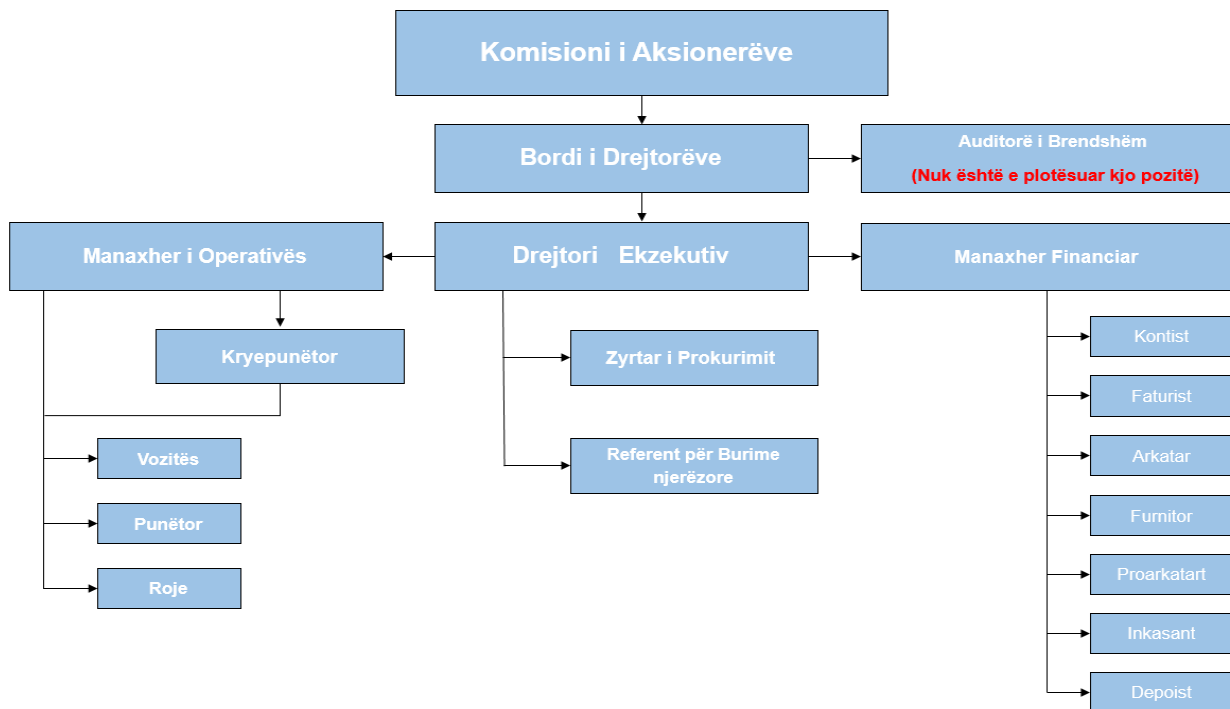

Figura 3. Struktura organizative e KRM “UNITETI”

Ndër të tjerash, ligji instrukton komunat të hartojnë dhe miratojnë kuadrin e nevojshëm rregullator lokal për mbeturina. Kuadri lokal përfshin rregulloret e ndryshme që përcaktojnë proceset e menaxhimit të mbeturinave, përshkruajnë indikatorët, specifikojnë kriteret dhe instruktojnë strukturat lokale në përmbushjen e detyrave dhe funksioneve si dhe në zgjidhjen e problemeve që mund të dalin në vijim. Kuadri rregullator lokal duhet të përfshijë:

- Rregulloren komunale për menaxhimin e mbeturinave: është përgjegjësi e Komunës së Vushtrrisë të hartojë këtë rregullore e cila përcakton metodologjitë dhe rregullat për shërbimet e pastrimit të qytetit dhe menaxhimit të mbeturinave brënda territorit administrativ të komunë;, të hartojë procedura për ankesat e banorëve,si dhe për aplikimin e sanksioneve. Rregullorja duhet të miratohet nga Këshilli Komunal.
- Rregulloren komunale për tarifën e mbeturinave: kjo rregullore ka për qëllim të krijojë një sistem efektiv për mbulimin e kostos së shërbimeve të menaxhimit të mbeturinave. Rregullorja e tarifave të mbeturinave përfaqëson një politikë komunale afatgjatë për mbulimin e kostos, nivelin e tarifave dhe sistemin e mbledhjes së tyre dhe vendos rregulla specifike për autoritetet lokale si dhe për komunitetin lokal dhe biznesin.

Komuna e Vushtrrisë posedon Planin Komunal për Menaxhimin e Mbeturinave (2016 - 2020) ku sipas këtij plani janë përcaktuar qëllimet dhe objektivat për menaxhimin e mbeturinave në komunë. Referuar objektivave të vendosura të komunës sipas PKMM, ato janë:

Qëllimi 1: Rritja e qëndrueshmërisë së sistemit të grumbullimit të mbeturinave

Qëllimi 2: Inicimi i procesit për ndarje të mbeturinave në burim duke synuar që të zvogëlohet sasia e mbeturinave që përfundojnë në deponi.

Qëllimi 3: Grumbullimi, transportimi dhe ndarja e mbeturinave të veçanta me qëllim të eliminimit të rrezikut nga to, trajtimit të veçantë dhe zvogëlimit të sasisë që përfundon në deponi

Qëllimi 4: Reformat administrative

Qëllimi 5: Vetëdijësimi

Bazuar në objektivat e vendosura, një studim i detajuar i gjendjes mjedisore dhe sektorit të menaxhimit të mbeturinave në nivel komunal adresojnë zhvillimin e programeve nxisin qëndrueshmërinë e sistemit primar të grumbullimit të mbeturinave dhe aplikimin e skemave për reduktim dhe ndarjen në burim për riciklim të tyre.

4 KONTEKSTI LOKAL, KORNIZA STRATEGJIKE DHE PROFILI I KOMUNËS

4.1 Përshkrim i përgjithshëm i komunës

Komuna e Vushtrrisë gjendet në pjesën veriore të Kosovës. Komuna ka formë të zgjatur në drejtim të veriut (gjatësia max. afër 34 km) dhe është më tepër e zgjeruar në mes (gjerësia max. 23 km) dhe me një gjatësi të vijës kufitare prej afro 104,5 km.

Ka një pozitë të mirë gjeografike dhe kufizohet me pesë komuna të tjera: Komunën e Mitrovicës, të Skenderajt, Drenasit, Obiliqit dhe Besianës. Po ashtu, ka edhe një lidhje hekurudhore të rëndësishme me Fushë-Kosovën, si një hekurudhore dhe Mitrovicën. Territori i Komunës së Vushtrrisë ka një sipërfaqe prej 345 km² dhe zë një hapësirë rreth 3.5 % të territorit të Kosovës. Këtë sipërfaqe e përbën një reliev i ndryshëm, me terren malor, sipërfaqe fushore dhe të rrafshët me tokë pjellore. Pjesa qendrore shtrihet rreth lumit “Silnica” dhe lumit “Llap”, ndërsa pjesët tjera të relievit në perëndim shkojnë duke u ngritur në kodra e lugina të malit Qyqavica dhe në lindje, po ashtu, në kodra e lugina të maleve të Shalës së Bajgorës.

Figura 4. Harta e Pozitës gjeografike të Komunës së Vushtrrisë

Komuna e Vushtrrisë ka një popullsi afërsisht 69 870 banorë (sipas të dhënave prej ASK-Agjensia e Statistikave të Kosovës)

Numri i ekonomive familjare raportohet të jetë 11 866 dhe në total në të gjithë territorin e komunës operojnë 1205 biznese dhe 164 institucione.

4.2 Vlerat natyrore dhe turistike

Rajoni ka potencial natyrorë dhe elemente shumë cilësore që ofrojnë mundësi për zhvillimin e turizmit malorë, turizmit të gjuetisë, turizmit shëndetësorë dhe atij kulturorë. Sa i përket turizmit kulturorë Vushtrria me rrethinë, është lokalitet antikë në të cilin ndodhen disa objekte të kohës së vjetër të cilat me formën dhe përmbajtjen që kanë janë atraksion dhe i japin një dimension tjetër që ndikon në zhvillimin e turizmit. Malet e Qyqavicës dhe të Shalës janë të njohura për bukuritë e tyre malore dhe ofrojnë mundësi të zhvillimit të turizmit malorë dhe dimërorë. Burimet termale dhe minerale po ashtu janë një potencial mjaft i mirë, për tu zhvilluar dhe do të mund të tërhiqnin numër të konsiderueshëm të vizitorëve. Gjithashtu ekzistojnë rezervatet për gjueti të cilat kanë pasur karakter ndërkombëtar, ku njerëzit të pasionuar me gjueti nga viset e ndryshme të Evropës i kanë vizituar këto treva, dhe në këtë mënyrë janë gjeneruar mjete të konsiderueshme. Momentalisht kjo lloj veprimtarie është e ndaluar, por shfrytëzohet vetëm nga banorët vendas të cilët në mënyrë ilegale marrin me gjueti. Viset të cilat janë të njohura me potencial për gjueti janë: Akrashticë, Boshlan, Ceceli, Duboc, Kunovik, Kurillovë, Liqej-Jezerc, Ashlan, Pantinë, Samadrexhë, Sllakoc, Zhilivodë. Gjuetia duhet të kontrollohet në mënyrë të arsyeshme dhe institucionale, që njëherit i takon edhe shoqatës së gjuetarëve, e cila ekziston në komunën e Vushtrrisë.

4.3 Infrastruktura rrugore

Sipas informacioneve lokale, Komuna e Vushtrrisë ka gjithsej rreth 899 km, ku prej tyre 581.8 km shtrua dhe 317.2 km të pa-shtrura kryesisht në vendet rurale, ndërsa rrugët ndërkomunale të shtrua llogariten rreth 100 km.

4.4 Aspekti socio – ekonomik

Sipas të dhënave të Green Art Center – Prishtina përmes Software MYMAPS të vitit 2018, Vushtrria ka 15884 ekonomi familjare. Në tabelën në vijim janë paraqitur ekonomitë familjare, bizneset dhe institucionet në fshatrat e Vushtrrise.

Në tabelën më poshtë jepen të dhëna më të detajuara:

Tabela 1. Statistika për Komunën e Vushtrrisë

NJA	Nr.popullsisë sipas ASK	Nr. i Popullsisë Urbane	Nr. i Popullsisë Rurale	Nr.Ek.familjare	Nr. B	Nr. Inst
Total	69,870	26,964	42,906	15,884	1205	164

Shpërndarja e popullsisë ne zonen urbane:

	Ekonomite familjare rezidente në banime kolektive					Ekonomi Familjare rezidente në Shtëpi ne Zonen Qender	Ekonomi Familjare rezidente ne fshatra	Totali
	1188					5048	9648	15884
Lokacioni	Vushtrri_ZK							
	Te dhena Kumulative / Gjendja me date							
Data	06.01.2019							
	Vushtrri_1	Vushtrri_2	Vushtrri_3	Vushtrri_4	Vushtrri_5	Totali		
1. Në shërbim (ek.F)	709	1469	824	1515	531	5048		
2. Jashtë shërbimi (ek.F)						0		
3. Jo rezident (nuk prodhon mbeturinë)	115	314	105	376	64	974		
4. Banime Kolektive në Shërbim	44	3	32	1	4	84		
5. Banime Kolektive Jo Rezident	8		18		7	33		
6. Në shërbim (Biznes)	664	92	124	62	112	1054		
7. Jashtë shërbimi (Biznes)				3		3		
8. Biznes Joaktiv	188	65	77	46	103	479		
9. Institucione në Shërbim	22	4	13	2	6	47		
10. Institucione Jashtë shërbimit						0		
11. Grup i bizneseve (3 e me shumë)	14					14		
Mbesin per identifikim edhe :						0		
Totali te IDENTIFIKUARA	1765	1947	1197	2004	827	7740		

Tabela 2. Shpërndarja e popullsisë sipas Fshatrave

Nr.	Zona	Ek. F. Rezidente	Ek. F. Jo-	Biznese	Biznese jo-	Institucione
-----	------	------------------	------------	---------	-------------	--------------

PLANI LOKAL PËR MENAXHIMIN E INTEGRUAR TË MBETURINAVE

			rezidente	Aktive	aktive	
1	Akrashticë	234	46			2
2	Balincë	66	7	1	1	1
3	Banjskë	247	52	4	1	5
4	Beçiq	33	27	1		3
5	Beçuk	67	58	1		2
6	Begaj	269	21	2	1	
7	Bivolak	115	50			1
8	Boshlan		6			
9	Brusnik	83	11			1
10	Bukosh	243	21	3	1	4
11	Ceceli	61	31			3
12	Dalak	166	22	2		
13	Dobërlluk	365	79	17	8	1
14	Druar	180	41	1	2	2
15	Duboc	73	55			2
16	Dumnicë e Eperme	30	38			1
17	Dumnicë e Llugës	129	20		1	3
18	Dumnicë e Poshtme	243	42	7	2	2
19	Galicë	51	17			1
20	Gllavatën	81	14			3
21	Gojbulë	242	57	1	3	2
22	Gracë	213	11	8		2
23	Gumnishtë	1	47			
24	Hercegovë	101	6			
25	Karaqë	23	15			
26	Kollë	84	25			
27	Kunovikë	1	3			
28	Kurillovë	2	9		2	1
29	Liqej	72	4			
30	Lumadh	229	36	7	5	3
31	Maxhunaj	531	64	8	6	6
32	Mihaliq	285	19	2		
33	Miraqë	1	4			
34	Nedakovc	53	9	3		
35	Novolan	285	60	5		3

PLANI LOKAL PËR MENAXHIMIN E INTEGRUAR TË MBETURINAVE

36	Oshlan	116	16	1	1	1
37	Pantinë	314	52	2	1	5
38	Pasomë	140	26	2		3
39	Pestovë	263	18	8	6	2
40	Prelluzhë	692	179	4	23	6
41	Reznik	266	75	3	3	2
42	Ropicë	144	12			1
43	Samadrexhë	297	47		2	1
44	Sfraçak i Poshtëm	158	41	8	2	1
45	Shalë	85	30		3	1
46	Shlivovicë	2	14		1	
47	Shtitaricë	179	19	1		2
48	Skromë	11	15	2		3
49	Sllakovcë	41	12		1	
50	Sllatinë	140	33		1	1
51	Smrekonicë	384	59	3		5
52	Stanoc i Epërm	559	51	21		4
53	Stanoc i Poshtëm	365	63	19	13	2
54	Stroc	128	63	1		
55	Studime e Eperme	62	18			2
56	Studime e Poshtme	169	34			2
57	Taraxhë	7	2			
58	Tërllabuq	10	17			
59	Vemicë	131	24			2
60	Vesekovc	2	10			
61	Vilancë	63	12	1		1
62	Zagorë		3			
63	Zhilivodë	61	48			1
Totali		9648	2178	149	90	102

Gjatë viteve '70-të, pati disa lëvizje pozitive për sa i përket zhvillimit ekonomik, kur u ngritën disa kapacitete industriale, siç ishin: fabrika e llamarinës së zinkuar, fabrika e konfeksionit, ajo e bojërave dhe ilaçeve, etj. Në këtë periudhë funksiononin edhe tri ndërmarrje publike, si dhe një ndërtimore. Gjatë kësaj periudhe u vu në funksion edhe sistemi i ujitjes, i cili ishte përparësi e madhe për fermerët lokal. Më 1976 u aplikua masa e grupëzimit të tokave, që intensifikoi zhvillimin e bujqësisë së kësaj treve.

Ekonomia e Vushtrrisë u riaktivizua pas luftës, por në shkallë shumë të ulët. Sektori privat është bartësi kryesor i zhvillimit ekonomik. Gjithsej biznese të regjistruara në komunë janë 1739, ku dominojnë ndërmarrjet tregtare.

Numri i NVM-ve është në rritje, kryesisht mbi bazë të shfrytëzimit të mjeteve private të sipërmarrësve. Tradicionalisht, sektorët më të zhvilluar janë: bujqësia (ekstensive), zejtaria, industria e tekstilit dhe përpunuese..

i) Industria

Industria pas konfliktit të fundit ka shënuar rënie të dukshme dhe kapacitetet e saj funksionojnë vetëm në masën 20%. Sektori i shërbimeve kryesisht përfaqësohet me dyqanet për riparimin e automjeteve, sallonet e bukurisë dhe rrobaqepësisë dhe me disa ndërmarrje ndërtimore. Këto shërbime mbulohen 85% nga sektori privat, ndërsa shërbimet publike dhe industriale ofrohen nga ndërmarrjet publike komunale, që janë në pronësi të shtetit dhe të cilat nuk arrijnë të plotësojnë më shumë se 50% të nevojave.

Vushtrria ka 3 fabrika të rëndësishme si: “Llamkos”, “Ekstra”, dhe “Vushteks”, të cilat janë në funksion me përjashtim të “vushteks” e cila ka ndërruar veprimtarinë pas privatizimit, e poashtu “Llamkos” është rprivatizuar me spinof special 2 apo 3 hera por për momentin është jashtë prodhimit. “Llamkos” pret privatizimin, si edhe shumë objekte të tjera në mbarë Kosovën. Xehetaria në këto anë ka gjurmë që nga Dardania antike, ajo është e shprehur në lokalitetet Gjytet dhe Galicë (jometalet dhe magnezet). Në rrethinën e Vushtrrisë, në largësi prej 4 – 5 km në sipërfaqe prej 6 km², terreni përmban minerale “Tufi”, çka tregon që në bazë hulumtimeve gjeologjike është konstatuar se ky mineral në këtë regjion paraqitet në shumë lloje dhe mund të shfrytëzohet për prodhimin e çimentos.

4.5 Gjendja e përgjithshme mjedisore

Gjendja e përgjithshme mjedisore në Kosovë është jo e mirë si pasojë e ndërtimeve shpeshherë pa plan urbanistik, ndotjes nga trafiku, menaxhimi jo përkatës i mbeturinave dhe ujërave të zeza dhe aktivitetet ekonomike dhe industriale që krijojnë ndotje në mjedis. Problemet serioze mjedisore lidhen me shfrytëzimin jo racional të burimeve natyrore të cilat pastaj shkaktojnë ndotjen e ajrit, ujit dhe tokës, prishin pejsazhin, kërcënojnë biodiversitetin dhe burimet natyrore.

Përkundër progresit të konsiderueshëm që është bërë në vitet e fundit si rezultat i shumë iniciativave dhe përmirësimeve, dëmtimet dhe degradimi i burimeve natyrore (pyjet, tokat bujqësore dhe ato pyjore, burimet ujore, flora dhe fauna) vazhdon.

Territori i Komunës ju nënshtrohet ndikimeve klimatike nga pellgu i Silnicës dhe ai i Ibrit. Ka mikroklimë me specifikat e veta në të cilën kanë ndikuar proceset kimiko-teknologjike, si rrjedhojë e zhvillimeve nga industria energjetike (KEK) në jug dhe industria e rend metalurgjike (Trepça) në veri. Territori ka një shkallë të lartë të lagështisë relative që varion nga 95 % - 47 %, përderisa kufijtë normal zakonisht janë prej 45-56 %.

Temperatura e ajrit është e ndryshueshme, ku vlera mesatare vjetore është 10.2°C, nga që muaji më i ftohtë është Janari me -1.5°C, përderisa muaji më i nxehtë është Gushti me temperaturë mesatare vjetore në 20.5°C. Amplituda vjetore e temperaturës së ajrit është 21.9°C, ku me vlerat ekstreme dhe me elementet tjera krijojnë klimën e regjimit kalimtar në mes të klimës mesatare kontinentale të ashpër malore, kur vjeshta është më e nxehtë se pranvera për 1.5°C.

Në regjimin e reshjeve atmosferike të territorit dhe rrethinës, ndikim parësorë kanë aktivitetet ciklonike me prejardhje të ndryshme të cilat manifestohen gjatë rrugëtimit të masave ajrore me shkallë të lartë të lagështisë dhe të ftohta nga Atlantiku, ndërsa ato të nxehtat nga Jugu.

Në bujqësi, shumica e tokave janë të pjerrëta, nga të cilat shumë janë të zhveshura, kurse të tjerat shfrytëzohen për kullota dhe prodhimtari bujqësore. Vushtrria është prodhuesi më i madh i patates në

Kosovë. Është në fazën përfundimtare vendosja e pajisjeve në fabrikën e re (të parë) të përpunimit të patates, e cila fillon me prodhim në fillim të muajit shkurt. Vushtrria posedon një tokë tejet cilësore, me rreth 15.879 ha, nga të cilët rreth 7000 ha janë nën sistemin e ujitjes.

Blegtoria dhe pemtaria janë degë të rëndësishme të zhvillimit ekonomik të komunës së Vushtrrisë, e cila, siq dihet ka një potencial dhe resurse të pasura me tokë. Vushtrria ka 16.954 hektarë toke bujqësore dhe 13.664 hektarë me pyje që e bëjnë atë të ketë potencial të madh të zhvillimit të bujqësisë dhe blegtorisë. Rreth 7 mijë hektarë tokë bujqësore në komunën e Vushtrrisë ujitën nga sistemi "Ibër-Lepenci", por sipërfaqja e tokës që mund të ujitet nga ky sistem mund të rritet, pasi që është duke shkuar rivitalizimi i rrjetit dhe i sistemit të ujitjes.

Aktualisht kopshte të pemtarisë intensive në komunën e Vushtrrisë ka rreth 30 hektarë sipërfaqe, por ka rritje të vazhdueshme të sipërfaqeve.

5 KONTEKSTI LOKAL I MENAXHIMIT TË MBETURINAVE

5.1 Situata aktuale e shërbimi të grumbullimit të mbeturinave në komunë

Aktualisht shërbimi i grumbullimit dhe transportit të mbeturinave në komunën e Vushtrrisë ofrohet në tërë territorin e komunës. Kompania publike "Uniteti" deklaron që ofron shërbimin për 100% të popullsisë sipas ekonomive familjare bazuar në të dhëna të regjistruar nga vet kompania në teren. Kjo kompani kryen faturimin dhe inkasimin e të hyrave nga tarifat e pastrimit nga, bizneset dhe institucioneve publike ndërsa komuna kryen inkasimin për amvisërit.

Nga të dhënat e mundësuar nga kompania publike dhe komuna, për vitin 2020 nga KRM Uniteti kryhet shërbim në 17.203 ekonomi familjare, biznese dhe institucione.

Gjithashtu shërbimi i grumbullimit të mbeturinave kryhet në të gjitha bizneset aktive dhe institucionet në tërësi territoriale.

Tabela 2. Numri i klienteve në faturim (referuar të dhënave të ASK dhe të paraqitura nga KRU "Uniteti")

Komuna	Klientë gjithsej në zonën kadastrale				Klientë të faturuar = shërbyer				
	Qyteti/Fshat	Ekonomi familjare	Biznese	Institucione	Gjithësej	Ekonomi familjare	Biznese	Institucione	Gjithësej
Vushtrria		15107 plus 1072 diaspore	1205	164	17548	15107 plus 1072 diaspore	860	164	17203

Kompania e cila është e licencuar për administrimin e mbeturinave dhe punon në bazë të rregullores për menaxhimin e mbeturinave në Komunën e Vushtrrisë, bazuar në dispozitat e Ligjit Nr. 04/L-060 për Mbeturina e miratuar nga Kuvendi i Komunës në vitin 2014. Si kompani publike punon sipas Ligjit Nr. 03/L-087 për Ndërmarrjet Publike dhe Ligjit Nr. 02/L-123 për Shoqëritë Tregëtare.

Aspektet operacionale të menaxhimit të mbeturinave në Vushtrri udhëheqen nga KRU "Uniteti". Për të cilën aksionare me 23% është Komuna. KRU "Uniteti" është kompani publike, e cila operon me vetëfinancim.

Kompania shërben tri kategori të konsumatorëve, respektivisht konsumatorët e ekonomive familjare, bizneset dhe institucionet. Po ashtu kompania ofron shërbim në grumbullim të mbeturinave derë më derë. Kjo kompani shërbimin e saj e zhvillon duke u bazuar në Dy aktivitetet: primar (grumbullimi dhe depozitimi i mbeturinave) dhe sekondar (me kontrata të veçanta si larje fshirje, mirëmbajtje hapësirash të gjelbra etj).

Kompania nuk e bën grumbullimin e mbeturinave të ngurta ndërtimore si dhe mbeturinat të hekurit, ndërsa mbetjet shtazore grumbullohen me kërkesë nga Komuna dhe me procedurë dhe kontrata të vecanta dhe gjatë groposjes ato dezinfektohen përmes gëlqerosjes.

Aktivitetet e saj, kompania i realizon përmes departamenteve operative dhe shërbimit për konsumatorë, të cilat përbëjnë tërësinë e ndërmarrjes.

Lidhur me krahasimin e të dhënave dhe raporteve mbulueshmëria e territorit të Komunës së Vushtrrisë me ofrimin e shërbimit të grumbullimit të mbeturinave është 100%, zvogëlimin e shkallës së hedhjes ilegale në 90% (referuar raporteve të deponive ilegale sipas krahasimit të viteve referente 2019 dhe 2018). Referuar PKMM këto të dhëna do të përkohjnë me përmbushjen e Qëllimit 1: Rritja e qëndrueshmërisë së sistemit të grumbullimit të mbeturinave; Qëllimi 4: Reformat administrative(50%); Qëllimi 5: Vetëdijësimi (80% shërbimin primar të grumbullimit).

5.2 Mbuleshmëria me shërbimin e menaxhimit të mbeturinave

Shërbimi në Komunën e Vushtrrisë është i ndarë në tri kategori (A, B dhe C). Kategoria A karakterizohet nga grumbullimi kolektiv (zona qendër e qytetit), ndërsa kategoria B karakterizohet në grumbullim derë më derë në zonat urbane dhe rurale. Në kategorinë C ka edhe disa zona ku shërbimi ofrohet në sajë të kontratave që nënshkruhen prej bizneseve apo institucioneve me Kompanin "Uniteti".

Përsa i përket zonës Qendër në banimet kolektive shërbimi bëhet një herë gjatë 24 orëve në 5 ditë të javës. Sa i përket zonën rurale automjetet e grumbullimit gjatë ditëve të punës do të kenë në shërbim të gjitha fshatrat e Vushtrrisë dhe shërbimi do të bëhet gjatë 5 diteve të punës nga e hëna deri të premtën.

Në tabelën më poshtë tregohet si si janë të shpërndarë në territorin e komunës sistemet e grumbullimit të

mbeturinave referuar kapacitetit teknik dhe zonave të grumbullimit:

E Hene	E Marte	E Merkure	E Enjte	E Premte
Sllatine	Karaqa	Akrashtice	Maxhunaj	Balinc
Smrekonice	Svaraçak i Eperm	Shtitarice	Dumnic e Eperme	Liqej
Doberlluke	Svaraçak i Ulët	Druar	Dumnic e Mesme	Vernic
Pasome	Pantin	Shallc	Dumnic e Ulet	Resnik
Tërllabuq	Oshlan	Koll	Studime e Eperme	Bukosh
Banjske	Mihaliq	Prelluzh	Studime e Ult	Stanovc I Eperm
Gojbule	Beçuk	Zhilivod	Stanovc I eperm	Stanovc I Ult
Strovc	Nadakovc	Bivolak	Grac	Lumi I Madh
Galic	Gllavoti		Sllakovc	Bruznik
Beçiq			Ceceli	Taragj
Dubovc			Ropic	Pestov
			Vilanc	Dolak
			Samadrexh	Novolan
				Bukosh

Sipas të dhënave të ofruara, shërbimi ofrohet për 15.870 ekonomi familjare rezidente apo jorezidente (përfshirë mërgimtarë), për 1205 biznese aktive dhe joaktive dhe 164 institucione në komunë. Sasia vjetore e grumbulluar e mbeturinave llogaritet të ketë qenë (viti 2019) rreth 220513 ton mbeturinë ne vit.

5.3 Forma e shërbimit të grumbullimit të mbeturinave urbane

Shërbimi i mbledhjes dhe grumbullimit të mbeturinave konsiston në mbledhjen e mbeturinave urbane të depozituara nga qytetarët, bizneset dhe institucionet brënda kontenierëve publikë dhe atyre individualë si dhe rreth tyre, dezinfektimi i kontenierëve dhe vendit përreth, transportimi i mbeturinave urbane me makinën teknologjike deri në pikën përfundimtare të depozitimit.

Ky shërbim që ofrohet gjatë gjithë vitit përfshin gjithë zonën e administrimit komunal (100%).

Sistemi aktual i pikave të grumbullimit mbeturinave (PGM) përbëhet nga kontenierë metalik me rrota me volum 1.1m³, të pozicionuar në anë të rrugëve në pika të përbashkëta publike të miratuara paraprakisht nga autoritet komunale sipas planit për riorganizimin e zonës qendër në komunën e Vushtrrisë. Largësitë mesatare midis PGM variojnë sipas dendësisë së popullsisë me frekuencë 100-150 m distancë, në zonën e qendrës ku është e përqendruar pjesa më e madhe e bizneseve, institucioneve dhe banorëve si dhe zonat e tjera të qytetit të Vushtrrisë, në 200-400m.

Figura 5. Orari i operimit (referent 2019-2020)

Njëkohësisht ekzistojnë dhe lokacione të përbashkëta individuale/kolektive ku kontenierët janë të pozicionuar brënda territoreve të institucioneve apo subjekteve private.

Gjendja aktuale PGM paraqitet e mirë, megjithëse ekziston një seri problemesh si: përsa i përket dëmtimeve të kontenierëve dhe higjenës si pasojë e sjelljes qytetare. Në zonën urbane ky shërbim kryhet në nivel të kënaqshëm dhe vërehet që PGM janë të pastra dhe desinfektuara pothuajse rregullisht nga ndërmarrja e pastrimit.

Kompania KRU “Uniteti” ofron shërbimin e grumbullimit të mbeturinave për ekonomitë familjare (amvisëritë) dhe për institucionet e bizneset e komunës. Konkretisht kompania zhvillon këtë sistem të grumbullimit të mbetjeve sipas kategorizimeve:

Grumbullimi i mbeturinave në ekonomitë familjare (amvisëritë) duke përdorur dy sisteme për grumbullimin e mbeturinave:

A.Sistemi derë më derë, i cili aplikohet në amvisëritë me banim individual, ku mbeturinat hidhen në konteinerë plastikë me kapacitet 120-240litra, dhe grumbullohen 1 herë në javë nga kompania;

B.Sistemi i grumbullimit të mbeturinave me kontenier 1.1 m³, i cili aplikohet në ato njësi ekonomike familjare me banim kolektiv (ndërtesa shumëkatëshe) apo në koncentime të institucioneve publike, apo bizneseve të vogla, ku shërbimi ofrohet nga kompania dhe realizohet një herë në ditë në banesa kolektive në zonën qendër, nëpër institucione shërbimi kryhet varësisht zbrazjeve me frekuencë 1 herë në javë.

Kryesisht gjendja fizike e kontenierëve është e mirë dhe vendlokacionet e pikave të grumbullimit janë të organizuara mirë dhe me rrethojat estetike (gjithsej 18 lokacione të grumbullimit të mbeturinave me prezencë prej 2- 5 kontenierë 1.1m³).

Aktualisht shërbimi i grumbullimit dhe transportit të mbetjeve ofrohet në 66 fshatra të komunës së Vushtrrisë (100%) Në këto fshatra shërbimi është i plotë dhe kryhet 4 herë në muaj.

5.4 Përmbledhje e gjetjeve në menaxhim mbeturinash

Në tabelën e mëposhtme do të përmbliidhen të dhëna të ëprgjithshme të mjedisit që lidhen drejtpërdrejt me menaxhimin e mbeturinave në Komunë.

Tabela 3. Të dhëna mbi çështjet mjedisore lidhur me menaxhimin e mbeturinave

Të dhëna të përgjithshme	Komuna Vushtrri
Matje mbi përbërjen e mbeturinave?	JO
Pika të deponive ilegale të grumbullimit të mbetjeve	11
Vende të autorizuara të depozitimit të mbeturinave (PGM)	18
Vende të pa autorizuara për depozitimin e mbeturinave	20
Venddepozitime ilegale që janë eliminuar	15

PLANI LOKAL PËR MENAXHIMIN E INTEGRUAR TË MBETURINAVE

Vend i caktuar për deponimin e mbetjeve inerte	Fshati stroc
% E mbetjeve që shkojnë në deponinë e Mitrovices	100% mbeturinë amvisërie
% E mbetjeve në venddepozitim të autorizuar	0%
% E mbetjeve në venddepozitime ilegale	Nuk ka të dhëna
Sistem për ndarje në burim	PO (Bukosh)
Sasia e mbetjeve e mbledhur dhe e përpunuar (ton/vit)	60
% E mbetjeve të mbledhura dhe të përpunuara	0
A ka nisma për kompostim?	po

Në bazë të këtyre të dhënave në Komunën e Vushtrrisë:

- Gjenden rreth 38 pika të grumbullimit të mbeturinave të plotësuar më infrastrukturë me kontenierë;
- Gjenden gjithsej vende të pa autorizuar për depozitimin e mbeturinave, kryesisht të natyrës së mbetjeve inerte, të përziera dhe voluminoze. Referuar të dhënave prej 26 në total, 15 deponi ilegale janë pastruar dhe 11 janë aktive të parehabituara;
- Mbeturinat komunale depozitohen në deponinë komunale të Mitrovices;
- Komuna posedon një vend të caktuar për grumbullimin dhe trajtimin e mbetjeve inerte, në zonën rurale në fshatin Stroc.

Deponia në fshatin Stroç për mbeturina Inerte

5.5 Riciklimi i mbeturinave

Sektori i riciklimit në Kosovë është në hapat fillestarë të zhvillimit. Aktualisht kjo industri është e lokalizuar në bisnese të vogla që kryesisht merren me sortimin e materialit të riciklueshëm dhe shitjen e tij për tregun vendor apo të jashtëm. Tregu i shitjes së materialit të riciklueshëm kryesisht është i fokusuar në materialet e riciklueshme si: metali/alumini, plastika sipas disa llojeve të plastikës, letra dhe kartoni. Cmimi i shitjes varion në treg sipas bursës internacionale dhe ku cmimet kryesisht shkojnë sipas fraksioneve: letra 3-4-cent/kg; plastika 20-26cent/kg, alumini/hekuri deri në 70cent/kg. Për momentin aktiviteti i grumbullimit

realizohet prej veprimtarisë joformale në shkallë të ulët përdorur ai i paketimit dhe presimit prej bizneseve të vogla lokale. Kjo veprimtari joformale nuk monitorohet prej komunës apo organeve tjera përgjegjëse.

Përpos fraksioneve të lartpërmendura, në rajonet përreth komunës së Vushtrrisë ka iniciativa prej bizneseve të vogla tjera për grumbullimin e materialit qelq dhe përpunimin e tij, megjithatë janë në shkallë fillestare. Në çdo rrethanë, komuna duhet të hartojë politika që adresojnë ndarjen në burim dhe riciklimin e mbeturinave si pjesë e objektivave për menaxhim të qëndrueshëm të mbeturinave komunale dhe zvogëlimin e sasisë së mbeturinave të depozituara në deponinë rajonale të Mitrovices.

Në komunën e vushtrrisë janë shpërndarë 1350 shporta për riciklim të verdha 120l dhe 240l, në amvisëri, shkolla dhe institucione. Ballimi bëhet në Ndermarrjen Sociale në fshatin Bukosh.

Qendër për grumbullim e mbeturinave të ndara.			
Prezentim hartografik (Ortofoto etj)	Emri i vendbanimit ku gjendet pika e grumbullimit dhe adresa	Numri i ekonomive familjare që kanë qasje në infrastrukturën për ndarjen e mbeturinave në burim	foto e lokacionit
a	b	c	dh
	zona ish varrezat e qytetit	600 ekonomi familjare të furnizuara me 600 shporta 240 dhe 120 litershe	
	zona Mustafa Venhari	300 ekonomi familjare të furnizuara me 300 shporta 240 litershe	
	lagja Bekim Berisha Abeja	100 ekonomi familjare të furnizuara me 100 shporta 240 litershe	
	lagja Bahri Kuqi	150 ekonomi familjare të furnizuara me 150 shporta 240 litershe	
	36 institucione të arsimit	200 copa 240 l	
<p>Shpjegim (dh): Te regjistrohet numri i ekonomive familjare që janë brenda rrezes 250 m nga një pikë grumbullimi të mbeturinave që ofron ndarje të mbeturinave të riciklueshme, plus numrin e ekonomive familjare që janë pajisë me komposter plus numrin e ekonomive familjare në rreze 5 km nga një qendër për grumbullim e mbeturinave të ndara.</p>			

5.6 Kompostimi

Në Komunën e Vushtrrisë raportohen nisma për kompostim edhe pse potenciali parashikohet të jetë shumë i lartë pasi kjo komunë posedon një pjesë e konsiderueshme të popullsisë që jetojnë në zona rurale të cilët gjenerojnë sasi të vogla të mbetjeve inorganike dhe sasi të mëdha të mbetjeve organike që lidhet me veprimtarinë prodhuese të tyre. Vlen për tu përmendur fakti që edhe pse në këtë komunë ka potencial të lartë të gjenerimit të mbetjeve organike apo lëndë drusore si pasojë e hapësirave të gjelbra që posedon, aktualisht ka aktivitet për kompostim në fshatin Bukosh ku janë shpërndarë 150 komposter.

5.7 Administrimi i mbeturinave të vëllimshme dhe rrymave tjera

Një faktor tjetër që ndikon në aspektin estetik dhe shëndetsor për qytetarët e komunës së Vushtrrisë është edhe hedhja pa kriter të mbeturinave voluminoze, kryesisht inerte, mbeturinave të vëllimshme, të papranueshme për sistemin e mbledhjes së mbeturinave. Mbeturinat nga prishja e ndërtimeve apo të ashtu

quajturat mbetje të ngurta janë mbetje si gurë, dhe, beton, tulla, etj., që mbeten nga veprimtaritë e ndërtimit, rindërtimit, riparimit dhe prishjes së ndërtesave, shtëpiave dhe strukturave të tjera. Shpesh këto mbetje hidhen të përziera me mbetje urbane duke impaktuar cilësinë dhe efektivitetin e shërbimeve apo edhe hidhen në mënyrë të pakontrolluar duke krijuar prezencë të deponive të egra ilegale të dëmshme për mjedis dhe shëndetin e banorëve. Momentalisht ka sistem të instaluar prej kompanisë “Uniteti” për grumbullimin e tyre të veçantë (mbeturinat e vëllimshme). Komuna së fundmi ka përcaktuar një lokacion për dërgimin e mbeturinave inerte prej gjeneruesve të mbeturinave megjithatë zbatimi i rregullores për hedhje të kontrolluar të kësaj kategorie të mbeturinave nuk gjen zbatim tek prodhuesit e këtij fraksioni të mbeturinave (shaku largësia e deponisë në fshatin Stroc 16 km nga qendra).

Referuar organizimit të veçantë të grumbullimit për mbetjet prej eshtrave, sipas informatave nuk posedohet një organizim i veçantë apo trajtim i kësaj kategorie të mbetjeve të rrezikshme.

Mbetjet tjera të rrezikshme duke përfshirë mbetje spitalore prej klinikave të mjekësive familjave bashkohen me rrymën e mbeturinave të përgjithshme dhe dërgohen në deponi pa trajtim të veçantë. Krijimi i sistemeve të integruara të mbeturinave dhe organizimi i shërbimit referuar llojit të mbeturinave të gjeneruara kërkon angazhim të të gjithë akterëve në proces me rëndësi të veçantë edhe inspektoriatin. Komuna në planët e saj parasheh trajtimin e mbeturinave referuar rrymës që i përkasin si dhe krijimin e qendrave të ndarjes në njësi komunale duke i bashkërenduar me zhvillimin e fushatave të informimit për qytetarë.

5.8 Deponimi i mbeturinave

Shërbimi i deponimit të mbeturinave për komunën e Vushtrrisë ofrohet nga kompania rajonale “Uniteti”, përmes deponisë rajonale të Mitrovicës, e cila gjendet në fshatin Gërmovë në distancë prej 20 km në njërin drejtim. Mungesa e asetëve transportuese adekuate dhe trafiku rrugor parashihen si problematikë gjatë bartjes dhe deponimit të mbeturinave në deponi. Kostoja e deponimit ngarkon tarifën prej 6 Euro për çdo ton të mbeturinave komunale të deponuara, tarifë kjo sa gjysma e tarifës së aplikuar nga Kompania për Menaxhimin e Mbeturinave të Kosovës (KMDK). Mungesa e aktiviteteve të riciklimit e cila synon reduktimin e sasisë dhe volumit, si rrjedhojë reduktimin e kostove të transportit, adreson kërkesën e ngarkesës shtesë me kosto financiare referuar kosto të transportit, amortizimit të pajisjeve dhe eficiencës në kohë.

Përpos organizimit të sistemit efikas për menaxhim të mbeturinave, impakt në aspektin mjedisor, estetik dhe shëndetsor të një komunë kanë edhe shërbimet e mirëmbajtjes së hapësirave publike. Referuar të dhënave,

kompania regjionale “Uniteti” njësisë në Vushtrri përmes aktivitetit sekondar të kompanisë publike që bazohet në kontrata të veqanta me komunën e Vushtrrisë është përgjegjëse sipas kushteve kontraktuale për:

- Menaxhimin dhe mirëmbajtjen e pastrimit të rrugëve.

5.10 Mjetet për ofrimin e shërbimit

Mjetet për ofrimin e shërbimit sipas të dhënave do të përmbliken në:

Kontenierë për grumbullim

Të dhënat paraqesin se, Komuna e Vushtrrisë ka të shpërndarë në territorin e saj kontenierë sipas shërbimit derë më derë 82000 shporta 120l apo nëpër pika të përbashkëta grumbullimi 220 Konteneire 1.1 m³. E gjithë kjo infrastrukturë është në pronësi të komunës dhe në shfrytëzim të kompanisë regjionale.

Në tabelën më poshtë jepet lloji dhe numri i konteinerëve që operojnë në Komunën e Vushtrrisë:

Tabela 4. Logjistika e shërbimit të menaxhimit të mbeturinave

NR.	LLOJI I KONTEJNERËVE	KAPACITETIT	NR. KONTEJNERËVE 2020	VITI I FILLIMIT TË PËRDORIMIT	GJENDJA E TYRE
1	Plastik	240 litra	1350	2017-2019	E mire
2	Plastik	120 litra	8200	2016-2019	E mire
3	Plastik	1.1 m ³	203	2018	E mire
4	Metalik	1.1m ³	60	2018	E mire
5	Metalik (arkë)	7m ³	7	/	

Në bazë të të dhënave të mblledhura, Kompania regjionale “Uniteti” operon këto mjete për mblledhjen e mbeturinave komunale.

Tabela 5. Logjistika e operimit për grumbullimin e mbeturinave

Lloji i asetit	Tipi	Kapaciteti	Viti i prodhimit	Targat
a	b	c	ç	d
Kamionët për grumbullim dhe transfer				

PLANI LOKAL PËR MENAXHIMIN E INTEGRUAR TË MBETURINAVE

Kamioni Nr. 1	IVECO Kompaktor	8 m3	2001	02-690-AB
Kamioni Nr. 2	IZEKO Kompaktor	8 m3	2001	02-708-AB
Kamioni Nr. 3	HYUNDAI minikompaktor	5 m3	2009	02-502-BH
Kamioni Nr. 4	Mitsubishi minikompaktor	5 m3	2009	02-682-AH
Kamioni Nr. 5	ISUZI minikompaktor	4 m3	2014	02-330-CL
Kamioni Nr. 6	Scania vetngarkues	7 m3	1988	02-936-CG
Kamioni Nr. 7	IVECO vetngarkues	7 m3	2001	02-680-AB
Kamioni Nr. 8	MERCEDES transporter	5 m3	1981	02-619-CE
Kamioni Nr. 9	MAN sisterna	10 m3	1986	02-523-BO
Kamioni Nr. 10	ULT 160 C ngarkues			
	Autofshis mini			
Kamioni nr. 11	IVECO K3 Kompaktor	8 m3	2001	02-520-DQ
Kamioni nr. 12	MERCEDES K3	8 m3	2000	02-667-DO

PLANI LOKAL PËR MENAXHIMIN E INTEGRUAR TË MBETURINAVE

	kompaktor			
MAZDA Automjet				
Mercedes			1999	02-427-DO
Fiat itachi	Ngarkues - eskavator		2003	
Traktorë për grumbullim				
Traktori Nr. 1			2001	
Traktori me lug Nr. 2			2001	
Lloji I aseteve të (QPPRA) Qendrës për paketim të mbetjeve të riciklueshme				
Kamioni Nr. 1	ISUZI KOMPAKTOR	8.1 M3	2015	
Kamioneta Nr. 2	Citroen	2.1 Ccm		
Presa hidraulike 1	HMTO - 6040	5.5 kw	2015	
Presa hidraulike 1	HMTO - 6040	5.5 kw	2015	
Presa hidraulike 2	HMTO - 6040	5.5 kw	2015	
Presa hidraulike 3	HMTO - 6040	5.5 kw	2015	
Presa hidraulike 5	ASD - 250	5.5 kw	2015	
Vinci motorik	300	3000 kg	2015	
Vinci manual		1000 kg	2015	
Mulliri per bluarje te plastikes		7.5 kw	2017	

5.11 Financat dhe të hyrat financiare

Aktualisht Komuna në Vushtri realizon inkasimin apo vjeljen e tarifës së shërbimit. Aplikimi I tarifave të përcaktuara në Rregulloren komunale për mbeturina ndahet sipas kategorive të klientëve ku tarifrat e aplikuar janë:

- Në kategorinë e konsumatorëve shtëpiakë aplikohet tarifa fikse 4.40 euro në muaj;
- Në kategorinë e konsumatorëve komercialë tarifa varion prej 5.4 për subjektet e vogla shërbyese në 13.10 euro në subjektet të mesme dhe të mëdha komerciale (për zbrasje të kontenierit 1.1m³). Tarifa e përcaktuar për zbrasje të kontenierëve 7m³ është e përcaktuar në vlerë 36.8 euro/muaj.

Të dhënat mbi aspektet financiare të shërbimit të menaxhimit të mbetjeve në Komunën e Vushtrisë janë paraqitur në dy tabelat në vijim, të cilat grupojnë përkatësisht (i) çështje të tarifës, faturimit dhe mbledhjes së të ardhurave nga subjektet pagues dhe (ii) të kostos së dhënies së shërbimit e buxhetimit të tij.

(i) Çështje të tarifës, faturimit dhe mbledhjes së të ardhurave nga subjektet pagues

Së pari, të dhënat e mbledhura tregojnë një diferencë të theksuar midis numrit të subjekteve të cilëve ju faturohet tarifa e shërbimit dhe kanë realizuar pagësen e faturës, diferencë kjo e cila reflekton buxhetin e komunës për realizimin e këtij shërbimi (inkasimi për amvisëri 56 %, mbulimi me shërbim 100%).

Sipas të dhënave të ofruara prej komunës dhe kompanisë inkasimi prej vitit 2018 është në rritje si efekt i shtrirjes së shërbimit në nivel territorial dhe referuar të dhënave të ofruara për vitin 2019 vlerësuar me numrin e bizneseve në faturim të kostos së dhënies së shërbimit në vitin 2018 dhe inkasimit të tij.

Tabela 6. Të dhëna lidhur me inkasimin për shërbimin e grumbullimit të mbeturinave, Komuna dhe KRU "Uniteti"

Viti raportues 1 janar - 31 dhjetor 2019					
Emri i operatorit	Kategoritë e klientëve të shërbyer	Faturimi (të hyrat)		Arkëtimi	
		Vlera €	Nr. i faturave të lëshuara	Vlera €	Nr. i faturave të arkëtuara
a	b	c	ç	d	dh
KRM UNITETI	Amvisëritë	626,524.80	47,464	419,777.63	31,801
	Bizneset	58,750.00	10,812	51,329	9,446
	Institucionet	186,063.54	624	159,184.10	533
	Shërbimet e kontraktuara				
Operatori 2	Amvisëritë				
	Bizneset				
	Institucionet				
	Shërbimet e kontraktuara				

*Numri ekonomive familjare sipas të dhënave nga komuna

Shuma potenciale e të ardhurave nga niveli aktual i shërbimit, sipas tarifave që zbatohen aktualisht për subjektet pagues është përlogaritur në bazë të numrit të familjeve që marrin shërbim të rregullt të menaxhimit të mbetjeve, numrit gjithsej të bizneseve, si dhe numrit gjithsej të institucioneve në Komunën e Vushtrrisë.

Sipas të dhënave të raportuara inkasimi për vitin referent 2020 sipas shërbimit vetëm në klientët ku ofrohet shërbimi grumbullimit të mbeturinave është rreth 56% për amvisëri residente, sipas raportimit krahasues Arkëtimi për shërbim për të gjitha kategoritë (vitin 2019) të hyrat janë rreth 630290.73 ndërkohë në 2020 është xxxx euro, e cila tregon një përqindje të mirë të rritjes së shkallës së inkasimit. Njëherësh komuna sipas kontratave të ndryshme për aktivitetet sekondarë që ofrohen prej kompanisë publike ofron pagësë konform buxhetit (viti 2019) sipas kontratës menaxhimi dhe mirëmbajtja dhe pastrimi i rrugëve për tri vite XXX€, Sipas të dhënave të ofruara prej zyrtarëve komunalë aktiviteti primar për grumbullimin e mbeturinave prej komunës në kompaninë Unitetit arrin koston XXX Euro në vit, ndërkohë që ai sekondar i kontraktuar prej komunës në kompaninë Uniteti është në vlerë financiare rreth Xxxx euro në vit (2020 vit referent).

Fuqia punëtore është kategoria kryesore e shpenzimeve me pjesëmarrje prej XXX%, pasuar nga karburantet me XXX% dhe mirëmbajtja me XXX%

Shumica e fondeve shpenzohen për mbledhjen e mbeturinave, XXX%, pasuar nga deponimi i mbeturinave, XXX%, dhe shërbimet e kontraktuara komunale, XXX% .

5.12 Përmbledhje e gjetjeve kryesore nga vlerësimi i gjendjes fillestare

Duke Konsideruar si bazë reference vitin 2019-2020. Shërbimi i menaxhimit të mbetjeve në Komunën e Vushtrrise ka një kosto gjithsej prej mbi 600.000 euro/vit pa llogaritur kostot kapitale.

- o Shërbimi ofrohet përafërsisht për 100% të popullsisë.
- o Shpeshësia (frekuenca) e mbledhjes së mbetjeve urbane është cdo ditë / javë për zonën urbane të qendrës së qytetit dhe 1 herë në javë për zonat rurale ku përfshihen të gjitha njësitë e tjera administrative.
- o Me riorganizimin territorial të shërbimit referuar efektivitetit dhe eficiencës objektivi strategjik i komunës për shërbimin e menaxhimit të mbetjeve është plotësimi me infrastrukturë të grumbullimit për 2% amvisëri në territorin e saj referuar politikave të mëparshme të komunës për pajisje dhe unifikim të mjeteve të kryerjes së shërbimit.
- o Me shtrirjen e shërbimit në komplet territorin dhe referuar mjeteve motorike të vjetëruara komuna duhet të adresojë ceshtjen për përmirësimin e kapaciteteve të operimit për grumbullimin dhe transportimin e mbeturinave.
- o Deri me tani, Komuna ka përmbushur objektivin e saj strategjike për shtrirje të shërbimit në njësi territoriale të territorit komunal.

5.13 Nevojat dhe prioritetet

Gjenerimi i mbetjeve në territorin e komunës ka efekt të drejtpërdrejtë në zhvillimin e turizmit dhe zhvillimin e përgjithshëm ekonomik, i cili është prioriteti kryesor i komunës Vushtrrisë nga pikëpamja ekonomike si dhe në integritetin e zonave të mbrojtura mjedisore.

Nevojat të cilat duhen marrë parasysh në zbatimin e planit në harmoni dhe me planin komunal për menaxhim të mbeturinave të komunës janë renditur si me poshtë:

- Rehabilitimi i zonave me ndotje prej deponive të ilegale dhe revitalizimi i tyre duke i kthyer në zone të gjelbra me vlere rekreative për qytetin, të tjerat në përputhje me normat e sigurisë;
- Inventarizimi dhe diagnostikimi i vend-depozitimeve, si dhe përcaktimi i prioritetëve, planifikimi dhe raportimi;
- Zhvillimi i infrastrukturës së përshtatshme për menaxhim të qëndrueshëm të mbeturinave;
- Aprovimi i një buxheti të mjaftueshëm për menaxhimin e mbeturinave referuar planeve dhe objektivave;
- Hartimi i programeve për ndarje në burim të mbeturinave;
- Krijimi i kushteve të duhura për donatorët ndërkombëtarë për të financuar infrastrukturën e nevojshme;
- Forcimi i mekanizmave për mbledhje më të mirë të tarifave dhe zbatimi i sanksioneve dhe monitorimi i shërbimit në përgjithësi.

Sipas qëllimeve të vendosura në planin për menaxhim të mbeturinave komunale, objektivat primare në menaxhim të mbeturinave komunale janë fokusuar në marrjen e masave emergjente për të ndryshuar situatën, përmirësimin e performancës komunale për mbledhjen, transportin dhe depozitimin e sigurtë të mbeturinave komunale si dhe rritjen e efikasitetit dhe efikasitetit të shërbimeve të ofruara.

Kjo do të përfshijë zbatimin e skemave për shtrirjen e shërbimit bazik në nivel të komplet territorit dhe popullsisë së shërbyer dhe aktivitete tjera që rrisin performancën për ofrimin e shërbimeve bazike, zbatimin e programeve të minimizimit të mbeturinave përfshirë ndarjen në burim për riciklim dhe kompostimin për të reduktuar në mënyrë progresive sasinë e mbeturinave në deponi final në deponi (2020-2022) si dhe trajtimin adekuat të mbeturinave me qëllim zvogëlimin e rrezikut që shkaktojnë në mjedis. Në të njëjtën kohë do të synojë rritjen e ndërgjegjësimit publik dhe përmirësimin e financave komunale për menaxhimin e mbeturinave.

Objektivat janë strukturuar duke marrë parasysh qëllimet e përcaktuara prej komunës së Vushtrrisë në planin komunal për menaxhim të mbeturinave 2017-2022, duke analizuar objektivat e vendosura dhe duke analizuar gjendjen ekzistuese të shërbimit të menaxhimit të mbeturinave në komunë. Krahas saj, vlerësimi I gjendjes ekzistuese të sektorit rishikojnë përmbushjen e objektivave të përcaktuara në plan dhe nevojën për plotësime shtesë apo rishikimin e tyre.

Përsa i përket vendosjes së objektivave sipas PKMM 2021-2026, në mënyrë të përmbledhur ato në disa qëllime dhe do të konsistojnë në:

1. Të optimizojë shërbimin e grumbullimit dhe transportit të mbeturinave në mënyrë të unifikuar në nivel territorial.
2. Të sigurojë grumbullimin në masën maksimale të sasisë së mbetjeve të gjeneruara dhe të garantojë eliminimin e të gjitha deponive të përkohëshme të pakontrolluara brenda territorit të komunës.
3. Të sigurojë në mënyrë graduale infrastrukturën dhe zbatimin e skemës optimale të nevojshme për ndarjen e mbetjeve në burim dhe grumbullimin e diferencuar të tyre për të përmbushur objektivat kombëtare të reduktimit dhe ripërdorimit të mbeturinave.
4. Të sigurojë reduktimin e mbetjeve të destinuara për destinacionin final si shkak i aktivitetit të riciklimit dhe kompostimit.
5. Të realizojë në mënyrë graduale dhe në përputhje me parimin “ndotësi paguan” mbulimin e kostos së shërbimit nga të ardhurat prej tarifës duke marrë në konsideratë mundësitë dhe vullnetin e banorëve, bizneseve dhe institucioneve për të paguar.

Objektivi kryesor I planit bazohet në objektivat kombëtare për menaxhim të mbeturinave lidhur me ndërmarrjen e masave përmes së cilave, Komuna do të duhej të zvogëlojë sasinë e mbeturinave që aktualisht krijohen me qëllim ngritjen e sistemit të qëndrueshëm për menaxhimin e mbeturinave komunale.

Në harmoni me këto politika, Komuna e Vushtrrise do të planifikojë objektiva specifike duke u fokusuar në:

- Zvogëlimin e krijimit të sasisë së mbeturinave në burim si dhe zvogëlimin e sasisë së mbeturinave që duhet të deponohen;
- Ngritjen e infrastrukturës për ndërtimin e sistemit të integruar në menaxhimin e mbeturinave (Zvogëlim – Ripërdorim - Riciklim) pra për të krijuar kushtet për funksionim më efektiv të sistemit;
- Zvogëlimin e rrezikut nga mbeturinat;
- Kontributin për ngritjen e punësimit në vend;
- Ngritjen e kapaciteteve për menaxhimin e mbeturinave
- Përmirësimi i shërbimit për mbledhjen e mbeturinave komunale (përmirësimi e sistemit aktual, zgjerimi/plotësimi i zonave të grumbullimit, ekzamenimi dhe harmonizimi I kapaciteteve për deponimin e mbeturinave).
- Edukimin e publikut, ngritja e vetëdijes dhe ndërgjegjësimin
- Rishqyrtimin e rregulloreve për menaxhimin e mbeturinave;

6. PLANI LOKAL PËR MENAXHIMIN E INTEGRUAR TË MBETURINAVE KOMUNALE

6.1 Planifikimi strategjik dhe vizioni

Politikat e nivelit qëndror dhe lokal në Kosovë në menaxhim të mbeturinave parashtrajnë si domosdoshmëri zhvillimin e alternativave të qëndrueshme përmes praktikave të trajtimit të mbeturinave sipas llojit të tyre. Vazhdimi i sistemit aktual të deponimit të mbeturinave nuk konsiderohet të jetë një opsion i qëndrueshëm si rezultat i zvogëlimit të kapacitetit të deponive vijuar me politikat sociale, ekonomike dhe mjedisore.

Strategjia e Republikës së Kosovës për Menaxhimin e Mbeturinave dhe Plani i Republikës së Kosovës për Menaxhimin e Mbeturina kanë përcaktuar 2 periudha të rëndësishme kohore: faza e parë dhe e dytë (2013-2017 dhe 2017-2022) ku synohet përparimi drejt standardeve të BE dhe arritja e standardeve dhe objektivave të BE. Në këtë kuadër, politikat nacionale synojnë progresin gradual drejt përmirësimit të situatës aktuale drejt standardeve kombëtare e ndërkombëtare.

Referuar politikave të nivelit lokal, zhvillimi I Planit Komunal për Menaxhim të Integruar të Mbeturinave synon të adresojë zgjidhje efikase dhe me kosto efektive për të zvogëluar sasinë e mbeturinave të deponuara, për të menaxhuar në mënyrë efektive mbetjet e ngurta dhe për të mbrojtur shëndetin e njeriut dhe mjedisin.

Vizioni i planit lokal të menaxhimit të integruar të mbeturinave të komunës së Vushtrrisë mori formë si një proces i analizimit të situatës aktuale dhe mundësive për hartimin e objektivave që synojnë menaxhim të qëndrueshëm të mbeturinave komunale.

Në fund, duke iu referuar statusit aktual të menaxhimit të mbeturinave, prioriteteve të përgjithshme si dhe pritshmërive për zhvillimin e këtij sektori, vlerave dhe normave qytetare, nevojës për ndryshim, u përcaktua vizioni i komunës I cili synon të jetë:

“Komuna e Vushtrrisë një zonë me mjedis të pastër për rritjen e cilësisë së jetës si dhe drejt një zhvillimi të qëndrueshëm ekonomik”

Objektivi kryesor I planit bazohet në objektivat kombëtare për menaxhim të mbeturinave lidhur me ndërmarrjen e masave përmes së cilave, Komuna do të duhej të zvogëlojë sasinë e mbeturinave që aktualisht krijohen me qëllim ngritjen e sistemit të qëndrueshëm për menaxhimin e mbeturinave komunale:

Në harmoni me këto politika, Komuna e Vushtrrisë do të planifikojë objektiva specifike duke u fokusuar në:

- Zvogëlimin e krijimit të sasisë së mbeturinave në burim si dhe zvogëlimin e sasisë së mbeturinave që duhet të deponohen;
- Përmirësimin e infrastrukturës për ndërtimin e sistemit të integruar në menaxhimin e mbeturinave (Zvogëlim – Ripërdorim - Riciklim) pra për të krijuar kushtet për funksionim më efektiv të sistemit;
- Zvogëlimin e rrezikut nga mbeturinat;
- Kontributin për ngritjen e punësimit në vend;
- Ngritjen e kapaciteteve për menaxhimin e mbeturinave
- Përmirësimi i shërbimit për mbledhjen e mbeturinave komunale (përmirësimi e sistemit aktual, zgjerimi/plotësimi i zonave të grumbullimit, ekzamenimi dhe harmonizimi I kapaciteteve për deponimin e mbeturinave).
- Edukimin e publikut, ngritja e vetëdijes dhe ndërgjegjësimit
- Rishqyrtimin e rregulloreve për menaxhimin e mbeturinave;

Në këtë kontekst, objektivat e PMIM për Komunën e Vushtrrisë janë:

1. Të optimizojë shërbimin e grumbullimit dhe transportit të mbeturinave në mënyrë të unifikuar në nivel territorial.
2. Të sigurojë grumbullimin në masën maksimale të sasisë se mbetjeve të gjeneruara dhe të garantojë eliminimin e të gjitha depozitimeve të përkohëshme të pakontrolluara brënda territorit të komunës.
3. Të sigurojë në mënyrë graduale infrastrukturën dhe zbatimin e skemës optimale të nevojshme për ndarjen e mbetjeve në burim dhe grumbullimin e diferencuar për të përmbushur objektivat kombëtare të reduktimit dhe ripërdorimit të mbeturinave.
4. Të sigurojë reduktimin e mbetjeve të destinuara për destinacionin final si shkak i aktivitetit të riciklimit dhe kompostimit.
5. Të realizojë në mënyrë graduale dhe në përputhje me parimin “ndotësi paguan” mbulimin e kostos së shërbimit nga të ardhurat prej tarifës duke marrë në konsideratë mundësitë dhe vullnetin e banorëve, bizneseve dhe institucioneve për të paguar.

Zbatimi i këtij Plani do të shtrihet në planin kohor 5 vjeçar 2020 – 2025. Treguesit dhe buxheti i zbatimit të Planit monitorohen dhe rishikohen cdo vit në kuadër të procesit të përgatitjes së paketës fiskale dhe buxhetit vjetor të komunës.

6.2 Objektivat dhe Rezultatet e PKMM

Përcaktimi i objektivave shërben për të përcaktuar dhe menduar se çfarë do të jetë më e rëndësishme për Komunën e Vushtrrise, si dhe për të marrë një vendim përfundimtar mbi zhvillimin e shërbimit të pastrimit,

grumbullimit dhe trajtimit të mbeturinave. Paraqitja e rezultateve ndihmon për të bërë zgjedhjet e duhura me fokus në përmirësimin e shërbimit dhe monitorimin e performancës së komunës së sektorit.

Për të përmbushur objektivat e këtij plani, Komuna e Vushtrrise ka vendosur këto tregues për objektivat që do të realizohen nga zbatimi i Planit.

Objektivi 1: Të optimizojë shërbimin e grumbullimit dhe largimit të mbetjeve në mënyrë të unifikuar që garanton optimizimin e kostove dhe shërbimit në komunën e Vushtrrise.

Tabela 8. Objektivi 1 sipas PKMM

Objektivi 1: Të optimizojë shërbimin e grumbullimit dhe largimit të mbetjeve në mënyrë të unifikuar që garanton optimizim të kostove dhe shërbimit në komunën e Vushtrrise.

Komuna Vushtri		Mbulimi me infrastrukturë të unifikuar për shërbimin e grumbullimit dhe largimit të mbeturinave					
Rezultati	# Zona	Viti bazë 2020	2021	2022	2023	2024	2025
Zona është e mbuluar 100 % me shërbimin e grumbullimit të mbeturinave.	Zona I	100%	100%	100%	100%	100%	100%
	Zona II	xxx%	95%	100%	100%	100%	100%
Totali	Komuna	88.5%	100%	100%	100%	100%	100%

Referuar numrit të amvisërive në komunë, në total janë xxx amvisëri ndër të cilat xxxx residente dhe 1xx ek. Familjare jo residente.

Referuar Sistemi i grumbullimit të mbeturinave i cili përbëhet me infrastrukturën si në vijim:

- Shtëpitë individuale me kontejner 120l (në të gjithë zonën e shërbimit ubane dhe rurale);
- Banimet kolektive me kontejner 1.1 m3;
- Bizneset në zonën rurale dhe periurbane me kontejner 120 l;
- Bizneset në zonën urbane me kontejner 1,1 m3;

Komuna do të duhet të planifikojë buxhet për blerjen e xxxxx kontejnereve 120 l të nevojshëm për shërbim dhe të bëjë shpërndarjen e tyre në cdo amvisëri (tek amvisëritë residente), duke mbuluar në këtë mënyrë infrastrukturë të njëjtë të grumbullimit në nivel territori (në fundt të afatit kohor 2021).

Objektivi 2: Ndarjen e mbetjeve në burim për grumbullimin e diferencuar dhe reduktimi i mbetjeve nëpërmjet riciklimit dhe kompostimit

Në këtë drejtim kjo objektivi e caktuar synon të sigurojë në mënyrë graduale infrastrukturën dhe zbatimin e skemës optimale të nevojshme për ndarjen e mbetjeve në burim dhe grumbullimin e diferencuar për të përmbushur objektivat kombëtare për reduktimin e mbetjeve.

Për të arritur këtë objektivi, Komuna e Vushtrrise do të synojë ofrimin e këtij shërbimi në dy standarde sipas ndarjes territoriale në dy zonat e shërbimit.

1. Zona e I-rë:
 - Zona Urbane Vushtrri: procesi i reduktimit nëpërmjet riciklimit planifikohet të fillojë në vitin 2021;

- Qyteti i Vushtrrise: procesi i reduktimit nëpërmjet riciklimit planifikohet të fillojë në vitin 2021, në të gjitha institucionet shkollore dhe lagje pilot 300 amvisëri dhe zonë urbane 2 lokacione .
- 2. Zona e II-të
 - Në Zonën e II-të, procesi i reduktimit nëpërmjet riciklimit planifikohet të fillojë nga viti 2022;
- 3. Zona e III-të
 - Në zonën e III-të procesi i reduktimit nëpërmjet riciklimit planifikohet të zgjerohet përgjatë vitit 2022-2025.
- 4. E gjithë komuna
 - Përsa i përket riciklimit në zonat rurale të komunës së Vushtrrise do të filloje pilotimin e mbledhjes derë me derë të mbetjeve të riciklueshme 1 here në javë në zona të cilat do të përzgjidhen nga komuna gjatë vitit 2021.
 - Gjate viteve 2021-2023 shërbimi do të shtrihet në 50% të territorit të komunës.

Tabela e rezultateve dhe tregueseve të indikatorëve për Objektivin 3 paraqitet në mënyrë të përmbledhur si më poshtë:

Tabela 9. Objektivii II sipas PKMM i ofrimit të shërbimit për ndarje në burim

Objektivi 2: Ndarjen e mbetjeve në burim për grumbullimin e diferencuar dhe reduktimi i mbetjeve nëpërmjet riciklimit dhe kompostimit

Komuna Vushtri		Mbulimi me shërbimin e grumbullimi të diferencuar dhe ndarjen në burim					
Rezultati	# Zona	Viti	2021	2022	2023	2024	2025
Në qytetin e Vushtrrise është vendosur një sistem efektiv për mbledhjen e diferencuar të mbetjeve të riciklueshme	Zona I	0% <small>bazë 2020</small>	10%	20%	35%	45%	50%
	Zona II	0%	10%	20%	35%	45%	50%
Në qytetin e Vushtrrise është vendosur një sistem efektiv për mbledhjen e diferencuar të mbetjeve për kompostim	Zona I	0%	0%	15%	20%	25%	35%
	Zona II	0%	0%	15%	20%	25%	35%
Rezultati Komuna Vushtrri Riciklim		0%	10%	20%	35%	45%	50%
Rezultati Komuna Vushtrri kompostim		0%	0%	15%	20%	25%	35%

Objektivi 3: Të garantoje grumbullimin në masën maksimale të sasisë se mbetjeve të riciklueshme brenda territorit të komunës

Referuar objektivës së caktuar Komuna synon të sigurojë reduktimin e mbetjeve të destinuara për tu depozituar në deponi përmes aktivitetit të (ndarjes në burim) të fraksionit të thata –riciklueshme dhe organike për zbatimin e aktivitetit të kompostimit.

Në këtë mënyrë parashikohet që në të gjithë territorin e komunës në fund të afatit të këtij plani sasia e mbetjeve që depozitohen në deponi do të reduktohen me rreth 27%. Në këtë masë nuk llogaritet mbetjet e tjera të cilat trajtohen në formë të veçantë.

Tabela 10. Objektivi i III sipas PKMM

Objektivi 3: Të garantoje grumbullimin në masën maksimale të sasisë se mbetjeve të riciklueshme brenda territorit të komunës							
Komuna Vushtri		Reduktimi i mbetjeve					
Rezultati	# Zona	Viti	2021	2022	2023	2024	2025
		bazë 2020					
% mbetjeve të reduktuara prej rrymës së mbeturinave	Zona I	0%	2%	9%	17%	22%	27%
	Zona II	0%	2%	9%	17%	22%	27%
Totali	Komuna Vushtrri	0%	2%	9%	17%	22%	27%

Objektivi 4: Të realizojë Grumbullimin, transportimi dhe ndarja e mbeturinave të veçanta me qëllim të eliminimit të rrezikut nga to, trajtimit të veçantë dhe zvoglimit të sasisë që përfundon në deponi

Për të realizuar këtë objektiv Komuna duhet të organizojë sistem të:

- 4.1 Grumbullimi dhe transportimi i veçantë i mbeturinave shtazore
- 4.2 Grumbullimi dhe transportimi i veçantë i mbeturinave medicinale
- 4.3 Menaxhim i qendrueshëm i mbeturinave ndërtimore
- 4.4 Grumbullimi dhe transportimi i veçantë i mbeturinave të vëllimshme
- 4.5 Grumbullimi dhe trajtim i veçantë i mbeturinave të riciklueshme-fraksioni të thata
- 4.6 Grumbullimi dhe trajtim i veçantë i mbeturinave organike për kompostim -fraksioni organike

Komuna do të vendosë një sistem tarifor i cili do të mbulojë kostot e ofrimit të shërbimit të largimit të këtyre mbetjeve dhe trajtimit të tyre

Tabela 11. Objektivi i IV sipas PKMM

Objektivi 4: Të realizojë Grumbullimin, transportimi dhe ndarja e mbeturinave të veçanta me qëllim të eliminimit të rrezikut nga to, trajtimit të veçantë dhe zvoglimit të sasisë që përfundon në deponi

Komuna Vushtri		Reduktimi i mbetjeve					
Rezultati	# Zona	Viti	2021	2022	2023	2024	2025
		bazë					
% mbetjeve shtazore të grumbulluara të cilat janë eliminuar nga rryma e mbeturinave të përbashkëta.	Bisnese		80 %	90 %	95 %	95 %	95 %
% mbetjeve medicinale të grumbulluara të cilat janë eliminuar nga rryma e mbeturinave të përbashkëta.	Komplet territori	0%	20%	40%	60%	80%	95%
% e deponive ilegale të egra të eliminuara	Komplet territori	20%	80%	100%	100%	100%	100%
% e mbeturinave inerte të depozituara në deponinë inerte	Komplet territori	50%	90%	100%	100%	100%	100%
% e mbeturinave të vëllimshme të depozituara në qendrën e grumbullimit	Komplet territori	0%	50%	100%	100%	100%	100%
Totali	Komuna Vushtri	35%	52%	76%	84%	92%	98%

Tabela: Objektivi 4 i ofrimit të shërbimit grumbullimin, transportimi dhe ndarja e mbeturinave të veçanta.

Objektivi 5: Të realizojë në mënyrë graduale dhe në përputhje me parimin “ndotësi paguan” mbulimin e kostos së shërbimit nga të ardhurat prej tarifës.

Për të realizuar këtë objektivi, komuna do të vendosë një sistem tarifor i cili do të mbulojë kostot e ofrimit të shërbimit të largimit të mbetjeve të ngurta urbane nga territori i komunës.

Gjithashtu norma e mbledhjes së tarifave do të planifikohet e njëjtë pavarësisht zonave të shërbimit. Kjo për arsye se llogaritja e kostove është ndarë sipas kategorive të prodhuesve të mbeturinave .

Në lidhje me koston (5.1) dhe të ardhurat (5.2):

Tabela 12. Objektivi 5.1 sipas PKMM

Objektivi 5.1 : Mbulimi i kostos nga të ardhurat prej tarifës së shërbimit dhe trajtimit të mbeturinave

		Indikatorët e Rezultatit 2021 - 2025					
Rezultati	# Zona	Viti bazë 2020 (gjashtë muajori vjetor)	2021	2022	2023	2024	2025
Kosto e shërbimit të grumbullimit të mbeturinave mbulohet nga të ardhurat prej tarifës së këtij shërbimi	Ekonomi Familjare		80 %	85 %	95 %	95 %	100 %
	Institucione		100%	100%	100%	100%	100 %
	Bisnese	18%	85%	90%	90%	95%	100%

Tabela 13. Objektivi 5.2 sipas PKMM

Objektivi 5.2 : Rritja e mbledhjes së të ardhurat prej tarifës së shërbimit/Arkëtimi							
		Indikatorët e Rezultatit 2021- 2025					
Rezultati	# Zona		2021	2022	2023	2024	2025
	Ekonomi Familjare						
Tarifa e shërbimit të grumbullimit të mbeturinave nga familjet mblidhet në të gjithë komunën	Institucione						
	Bisnese						
TOTAL Arketim (Euro)							

7 VLERËSIMI DHE ANALIZA E PËRBËRJES SË MBETURINAVE KOMUNALE

7.1 Kriteret për planifikim

Në bazë të legjislacionit ekzistues, Plani Komunal për Menaxhim të Integruar të Mbeturinave do të fokusohet në planifikimin e programeve për minimizim dhe trajtim të sigurtë të mbeturinave sipas potencialit gjenerues të fraksioneve të mbeturinave komunale të gjeneruara, për të cilën Komuna e Vushtrrisë është drejtpërdrejtë përgjegjëse. Përgjegjësia e komunës duke u referuar kompetencave të komunave në pajtim me Ligjin për Mbeturina do të bazohet ndër të tjerash në:

- Hartimin dhe miratimin e planeve lokale për menaxhimin e mbeturinave;
- Përcaktimet e lokacioneve, bazuar tek plani hapësinor, sipas nevojave përkatëse për menaxhimin e mbeturinave komunale;
- Përcaktimin e tarifave për shërbimet e grumbullimit dhe deponimit të mbeturinave komunale;
- Caktimin dhe mbikqyrjen e zbatimit të standardeve të shërbimit për ndërmarrjet e kontraktuara për grumbullimin e mbetjeve.

Krahas saj, një planifikim I programeve efikase të komunës në menaxhim të mbeturinave do të bazohet në kapacitetin gjenerues dhe të mbeturinave komunale, sipas përbërjes dhe mënyrës së menaxhimit të mbeturinave, mbeturinat komunale do të klasifikohen në:

- Mbeturina urbane (mbeturina të amvisërisë),
- Mbeturina të veçanta urbane (mbetje inerte e ndërtimore, mbeturina të vëllimshme: pajisje elektrike dhe mobiljesh, etj.) që prodhohen nga familjet apo njësitë tregtare;
- Mbeturina të rrezikshme që prodhohen brënda territorit të komunës.

Në lidhje me burimet e gjenerimit të mbeturinave, Mbeturinat urbane ndahen në dy rryma, sipas burimit të origjinës: (MF) Mbeturinat e prodhuara nga familjet; (MB) Mbeturinat e prodhuara nga bizneset dhe industrinë, ku përbërja e mbeturinave nuk ndryshon nga karakteristikat e mbeturinave urbane. Ndërkohë, rryma të tjera të mbeturinave do të klasifikohen si mbeturina masive, mbeturina të ngurta (inerte) që prodhohen në familje dhe që do të trajtojmë si ‘mbeturina të veçanta’ për të cilat Komuna duhet t’i ofrojë alternativa të përshtatshme për grumbullimin dhe transportin e tyre, megjithëse largimi i tyre është përgjegjësi direkte e prodhuesit.

Një element kryesor i planifikimit të menaxhimit të integruar të mbeturinave është “identifikimi dhe shqyrtimi i alternativave” të qëndrueshmë duke ju referuar analizës së potencialit të gjenerimit të mbeturinave sipas fraksioneve dhe planifikimin e programeve për trajtimin e tyre. Planifikimi I programeve do të shqyrtojë mundësitë e ndryshme teknike dhe strategjike për menaxhimin e mbeturinave sipas planit të objektivave, vlerësimit të shkallës së zbatimit të tyre, avantazheve dhe disavantazheve ekonomike, ligjore, mjedisore, sociale si dhe teknologjive në dispozicion për këto alternativa.

7.2 Gjenerimi i mbeturinave

Për të parashikuar se si do të menaxhohen mbeturinat në të ardhmen për Komunën e Vushtrrisë, duhet të vlerësohet gjenerimi aktual i mbeturinave që të parashikojmë ecurinë e tyre për një periudhë afatmesme (3-5 vite). Të dhëna të sakta për gjenerimin e mbeturinave nevojiten për planifikimin e një shërbimi të ri apo ndryshime në shërbimin ekzistues të grumbullimit të mbeturinave, për projektimin e tarifave lokale për konsumatorët, për hartimin e planit (për vlerësimin e gjendjes ekzistuese dhe përcaktimin e objektivave mbi fraksionet e mbeturinave) si dhe për procesin e monitorimit të zbatimit të planeve. Gjithashtu, ka rëndësi të përcaktohen cilat fraksione të mbeturinave janë nën përgjegjësinë e komunave dhe cilat jo, të klasifikohen mbeturinat sipas burimit të origjinës dhe të jepen zgjidhje për trajtimin e tyre, ku sipas burimit të klasifikohen nëse janë të dëmshme (të rrezikshme) apo jo dhe në lidhje me kushtet e trajtimit/përpunimit të mbeturinave dhe metodat për tu aplikuar që disponohen apo do duhet të sigurohen në të ardhmen prej komunës së Vushtrrisë.

Një nga pengesat kryesore në komuna në Kosovë është mungesa e të dhënave statistikore lidhur me sasinë dhe llojet e mbeturinave të gjeneruara në burim për nivel territorial sipas komunave ku përgatitet planifikimi. Me qëllim parashikimin e administrimit të mbeturinave në të ardhmen në Komunën e Vushtrrisë, është e rëndësishme llogaritja e prodhimit aktual të mbeturinave si dhe parashikimi për një periudhë afatmesme dhe afatgjatë i shkallës së rritjes së tyre, në varësi me trendet e sjelljes konsumatore.

Këto të dhëna janë të rëndësishme për hartimin e planeve të sakta dhe mundësojnë llogaritjen e situatës aktuale dhe përcaktimin e objektivave si dhe procesin e monitorimit në periudhë kalimtare apo të vazhdueshme. Në mungesë të këtij informacioni, komuna rekomandohet që gjatë përgatitjes së planeve strategjike t'i referohen normave dhe të dhënave kombëtare sipas Strategjisë të Republikës së Kosovës për Mbeturinën dhe Planit të Republikës së Kosovës për Menaxhimin e Mbeturinave ku përlllogaritjet gjenerimi 0.9 kg/banorë/ditë për zonat urbane dhe gjenerim 0.4 kg/banorë/ditë për zonat rurale, apo mesatarisht 0.78 kg/banorë/ditë ; si edhe njëherësh t'i referohen raporteve mbi sasinë totale të deponimit të mbeturinave. Gjatë periudhës 2019- 2020, prej zyrtarëve të kompanisë regjionale “Uniteti” u grumbulluan të dhënat të nevojshme lidhur me sasinë e mbeturinave të grumbulluara në nivel komunal. Në bazë të këtyre të dhënave, duke iu referuar matjeve sipas metodave përkatëse dhe studimeve sipas raporteve të grumbulluara për këtë Komunë janë gjeneruar rezultate të besueshme për të ndërtuar strategjitë e ardhshme për menaxhimin e mbeturinave sipas rrymave të fraksionit të tyre.

Sipas të dhënave të grumbulluara, sasia totale e mbeturinave të grumbulluara për periudhë 1 vjeqare prej janar-dhjetor 2019 janë depozituar rreth XXXX ton mbeturina në deponinë e Mitrovicës prej kompanisë regjionale “Uniteti”. Shprehur në muaj rreth xxxx ton në muaj janë grumbulluar prej shërbimit në komunën e Vushtrrisë apo 90 ton në ditë mbeturina janë gjeneruar prej banorëve në komunë.

Duke marrë në konsideratë që grumbullimi I mbeturinave kryhet në shtrirje 100% mbulueshmëri shërbimi si edhe duke konstatuar prej informatave të kompanisë ku 70% e sasisë së mbeturinave të deponuara janë mbeturina të amvisërisë (edhe pse nuk ka ndonjë matje të saktë, andaj në konsideratë do të merret sasia totale dhe banorët resident në këtë periudhë të matjes), kryesisht prej amvisërive residente (15870 ekonomi familjare residente apo 69700 banorë) referuar situates do të konsiderojmë që, përafrojmë që rreth 0.64 kg në ditë është norma mesatare e gjenerimit për kokë banori në Komunën e Vushtrrisë.

Përlllogaritja e normës së gjenerimit të mbeturinave për kokë banori është variabël I ndryshueshëm që varet prej sjelljes së konsumatorit dhe faktorë të tjerë andaj rekomandohet komuna që analizën e gjenerimit të mbeturinave ta zhvillojë në kampionë të caktuar në ekonomi familjare, biznese apo institucione në zona urbane dhe zona rurale.

Analiza e saktë e gjenerimit të mbeturinave për kokë banorë është indikator i përcjellës i të gjitha analizave të rrymave sipas fraksioneve në planin e menaxhimit të integruar të mbeturinave komunale.

Tabela 14. Gjenerimi i mbeturinave për banor në komunë të Vushtrrisë referuar sasisë së deponimit (periudhë gjashtë mujore)

Numri i amvisërive totale ASK	Numri i popullsisë ASK 2011	Numri i amvisërive të shërbyera residente	Numri i përafërt banorëve në ekonomi familjare residente të shërbyer	Sasia totale e mbeturinave: amvisëri, biznese dhe institucione Periudha e llogaritit është 6 mujore (ton)	Sasia mesatare e gjenerimit të mbeturinave për kokë banori		
					Ditë kg/ditë	Muaj kg/muaj	Vit kg/muaj

Tabela 15. Gjenerimi i mbeturinave për periudhë 1 vjeçare në komunën e Vushtrrisë

Numri i amvisërive të shërbyera	Numri i banorëve në ekonomi familjare të shërbyer	Sasia e mbeturinave: amvisëri, biznese dhe institucione X kg/ditë për banorë	Sasia mesatare e gjeneruar mbeturinave në nivel komunal		
			Ditë ton/ditë	Muaj ton /muaj	Vit ton /vit

Referuar këtyre të dhënave sasia e mbeturinave të gjeneruara për kokë banori në muaj për vitin 2020 është 19.2 kg, ndërsa për ditë është rreth 0.64 kg. Krahasimi I këtyre rezultateve me normën mesatare të përlllogaritjes të ofruar prej nivelit qendror sa i përket shkallës së gjenerimit të mbeturinave për tërë Kosovën (mesatarja e llogaritur sipas agjencionit 0.78 kg mbeturinë/ditë/banorë, zona rurale 0.4 kg në ditë) ka dallim duke marrë në konsideratë karakterin gjysëm urban të komunës duke gjeneruar 0.14 kg me pak mbeturinë në ditë për kokë banori.

Kjo përlllogaritje merr në konsideratë vetëm llojin e mbeturinave të amvisërisë të grumbulluara dhe raportuara prej kompanisë regjionale “Uniteti”, grumbullimi i së cilës konsiston vetëm për rrymën e mbetjeve të amvisërisë (jo rryma tjera të mbeturinave si psh mbetje voluminoze, prishjeve etj).

7.3 Përbërja e mbeturinave në komunën e Vushtrrisë

Analiza e përbërjes së mbeturinave (analiza mercologjike/analiza e fraksioneve) komunale shërben kryesisht për të përcaktuar përbërjen e mbeturinave komunale dhe më konkretisht duke përcaktuar sasinë (peshën ose %) e fraksioneve të mbeturinave të riciklueshme, të kompostueshme apo mbeturinave të llojeve të tjera që gjenden brenda rrymës së mbeturinave komunale.

Përmes këtyre të dhënave do të mund të përcaktohet potenciali i mbeturinave komunale që mund të reduktohet, ripërdoret, kompostohet apo të trajtohet me teknika të tjera për përfitim energjie sipas skenarëve dhe opsioneve praktike, ekonomike për trajtimin dhe menaxhimin e mbeturinave të ngurta urbane sipas objektivave zhvillimore.

Aktualisht nuk ka asnjë matje të rrymave të mbeturinave sipas llojit që gjenerohen në territorin kësaj komune. Studime të mëparshme të kryera në zona3 me tipologji të përafërt mund të na japin një pamje të përafërt të gjenerimit të këtyre rrymave edhe për Komunën e Vushtrrisë.

Sipas analogjisë, Vlerësimi i sasisë së mbeturinave në përgjithësi dhe sasisë sipas fraksioneve, të cilat gjenerohen është bazuar mbi të dhënat e Komunës së Vushtrrisë si dhe rezultatet e matjeve dhe të analizës së mbeturinave që janë organizuar nga GIZ në vitin referent 2012 në komunën e Prishtinës. Gjatë studimit të përbërjes së mbeturinave të marrura në burim, kampionët e analizuar të mbeturinave janë marrë në zona të caktuara dhe kohë të caktuara.

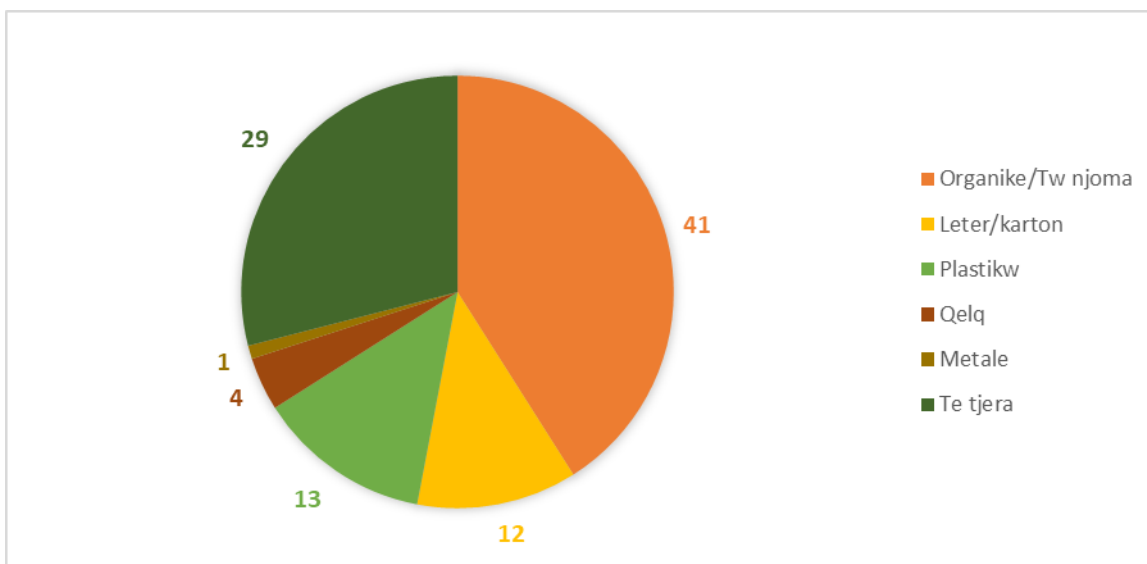

Figura 6. Diagrama e përbërjes së mbeturinave (raporti GIZ 2012/ AMMK 2014)

Duke u bazuar në rozen e përbërjes së mbeturinave (raporti GIZ 2011), përbërja mercologjike e mbetjeve është paraqitur në tabelën që vijon:

Tabela 16. Përbërja e mbeturinave në komunën e Vushtrrisë sipas gjenerimit

Mbeturina	%	Sasia ditore sipas fraksionit ~	Sasia ditore Gjenerimi i mbeturinave për (muaj /banorë)	Sasia vjetore Komuna Vushtrri (ton/vit/2020)
Totali mbeturina	100.00%	0.64 kg/ditë	kg/muaj	
Te njoma	40.87%	~ 0.41	kg	
<u>Të riciklueshme</u> ¹	33.24%	~ 0.33	kg	
Te tjera	25.89%	~ 0.26	kg	

Sasia e biodegradueshme organike është në përqindje më të lartë duke çuar drejt mundësisë së prezantimit të skemave të kompostimit të mbeturinave, kryesisht në zonat me shtëpi private apo në zonat rurale me kapacitet më të lartë për kompostim. Duhet të marrim në konsideratë që ky fraksion I mbeturinave (mbeturina organike) duke përfshirë edhe mbeturinat e gjelbra dhe të kafta prej hapësirave të gjelbëruara mund të variojë prej 41-70 % të përbërjes së mbeturinave totale komunale që gjenerohen në vit.

Tabela 37. Përbërja e mbeturinave të fraksionit të thata/të riciklueshme

Mbeturina	%	Sasia ditore sipas fraksionit	Sasia ditore	Sasia vjetore Komuna Vushtrri
		~	Gjenerimi i mbeturinave për (muaj /banorë)	(ton/vit/2020)
Totali mbeturina	100.00%	0.64 kg/ditë	~19 kg/muaj	
<u>Të riciklueshme²</u>	33.24%	~ 0.33	kg	
Leter / Karton	12.83%	0.13	kg	
Plastike	14.78%	0.15	kg	
Qelq	4.45%	0.04	kg	
Metale	1.18%	0.01	kg	

Për sa i takon mbeturinave të riciklueshme, letra, karton, plastika, qelqi përfaqësojnë një përqindje të konsiderueshme duke krijuar mundësinë e prezantimit dhe aplikimit të skemave për grumbullimin e ndarë të tyre dhe konsolidimin e një pikë të sortimit të mbetjeve të riciklueshme në komunën e Vushtrrisë. Gjithësesi lind nevoja që periodikisht (1-2 herë në vit) këto matje të ribëhen për të pasur një pasqyrim më të qartë dhe të përditësuar të gjenerimit në përqindje të rrymave të mbeturinave, veçanërisht për të konstatuar Mbeturinat e rrezikshme, si Mbeturinat spitalore apo industriale që hyjnë në rrjedhën e mbeturinave në nivel lokal, me qëllim trajtimin e çështjes nga autoritetet lokale dhe qëndrore.

Lidhur me mbeturinat inerte, nuk posedohet ndonjë matje sasiore e saktë për përlllogaritjen e tyre, andaj kjo sasi nuk merret në konsideratë në përlllogaritjet e mësipërme. Referuar raportimit vjetor të komunës së Vushtrrisë pranë AMMK, Komuna e Vushtrrisë ka eliminuar në vitin referent 2019 rreth 40 deponi ilegale të dimensioneve të ndryshme, megjithatë prezente janë 21 deponi ekzistuese prej 2017 (periudha referente e verifikimit të deponive ilegale). Kryesisht sasia e deponive ilegale varion sipas madhësisë dhe do të ndahet në :

Tabela 48. Karakteristikat e përbërjes së deponive ilegale në komunën e Vushtrrisë

Karakteristikat e deponive	Sasia në numër	Sasia në përqindje
Mbeturina të amvisërisë (A)	-	-
Mbeturina inerte / ndërtimore (N)	11	52%
Mbeturina industriale dhe të rrezikshme (R)	-	-
Mbeturina të vëllimshme (V)	-	-
Mbeturina të përziera (A, N, R, V)	10	48%
Totali:	21	100.00 %

7.4 Projektioni i rritjes së mbeturinave 2021 – 2026

Parashikimi i prodhimit të mbeturinave në të ardhmen lidhet ngushtë me rritjen e numrit të popullsisë në të shkuarën (Norma vjetore e rritjes në të shkuarën e llogaritur duke iu referuar tendencës së rritjes së popullsisë) si dhe prirjet për prodhimin e mbeturinave në të ardhmen.

Tabela 19. Projektioni i Rritjes së popullsisë

Viti		2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Projektioni i rritjes se popullsisë	Nr popullsisë	69700								

Bazuar në dokumentet zyrtare të Republikës së Kosovës, indeksi i rritjes së popullsisë parashikohet të jetë afërsisht 1% ku merret parasysh rritja e natyrshme por edhe migrimi dhe emigrimi. Në tabelën më poshtë parashikohet një trend i rritjes së popullsisë dhe sasisë së mbeturinave komunale në Komunën e Vushtrrisë gjatë 10 viteve të ardhshme.

Tabela 20. Rritja e popullsisë dhe sasisë së mbeturinave komunale në Komunën e Vushtrrisë gjatë 5 viteve të ardhshme

Viti		2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Projektioni i rritjes se popullsisë	Nr popullsisë									
Gjerimi për banor kg/dite										
Projektioni i rritjes se sasisë se mbeturinave % (viti referent 2020)	2% rritje në kokë/banor									
Potenciali I gjenerimit te sasisë totale të mbeturinave ton/vit										

Sipas këtyre parashikimeve rezulton që numri i banorëve në komunën e Vushtrrisë në vitin 2026 do të rritet për xxxx banorë nga numri aktual. Në vitin 2026 parashikohet që komuna e Vushtrrisë të ketë xxxx banorë. Sipas të dhënave bazuar në rritjen e popullsisë dhe zhvillimit social e shoqëror ku norma mesatare e rritjes së konsumit për banorë presupozohet të jetë 2% për vit në 10 vitet e ardhshme³. Nëqoftëse kësaj rritje i shtojmë edhe rritjen e popullsisë për 1 % në vit, rritjen e konsumit për 2% atëhere sasia e mbeturinave do të rritet për 0.64 % në 2026 duke marrë si referentë të dhënat prej vitit 2020.

Tabela 51. Rritja e gjenerimit të sasisë vjetore të mbeturinave për kokë banorë³

Viti		2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Gjerimi për banor kg/dite	2% rritje në kokë/banor									
Gjerimi për banor kg/vit	2% rritje në kokë/banor									

Nga tabela më lart vërejmë që parashikimet për rritje të sasisë së mbeturinave për vitin 2020 do të jenë 233.6 kg/vit dhe 0.64 kg.ditë për kokë banorë, ndërsa në vitin 2025 sasia do të arrijë kuotën prej ~257 kg/vit apo përafërsisht 0.7kg/ditë për kokë banori.

Bazuar në potencialin e rritjes së popullsisë, në normat e rritjes së gjenerimit të mbeturinave dhe kapacitetit të gjenerimit të mbeturinave, do të mund të bëhet një llogaritje e sasisë totale sipas rrymës së gjenerimit të mbeturinave në nivel komunal,

Tabela 22. Llojet e mbeturinave vjetore të gjeneruara në Komunën e Vushtrrisë

		2021	2022	2023	2024	2025	2026
Projeksioni i rritjes se popullsisë Nr popullsisë	Vlera referente						
Potenciali I gjenerimit te sasisë totale të mbeturinave ton/vit							
Koeficienti I gjenerimit të mbeturinave për koke banori							

³ Agjësia e Statistikave të Kosovës 2015,dhe Vlerësim Popullsia e Kosovës 2017 <https://askdata.rks-gov.net/>

* Diferenca e rritjes se norms se gjenerimit te mbeturinave

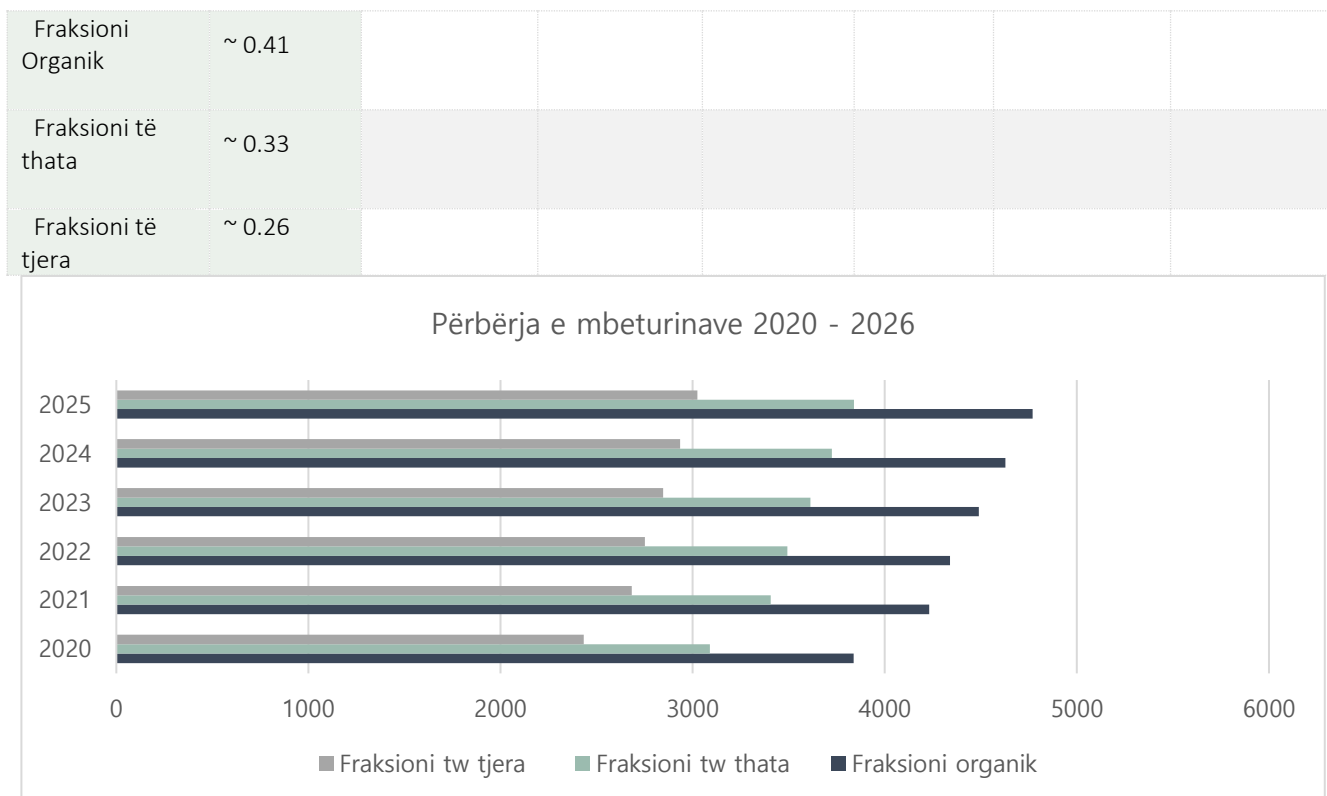

Figura 6. Rritja e sasisë së mbeturinave deri 2026 sipas fraksioneve të gjeneruara në Komunën e Vushtrrisë⁴

Të paraqitura në diagram vërejmë tendencën e rritjes së sasisë së mbeturinave të riciklueshme sipas fraksioneve, dhe potencialin përbërës së mbeturinave totale që mund të ofrojnë në industrinë e riciklimit.

Nga parashikimi (tabela më poshtë) pritet që të rritet sasia e letrës, plastikës, dhe e mbeturinave jo- të degradueshme (p.sh. metali dhe qelqi). Nga ana tjetër, këto rritje mund të rrisin vlerën kalorifike dhe potencialin riciklues të këtij fraksioni të mbeturinave të prodhuara. Në të njëjtën kohë, sasi të relative të gjetheve, mbetjeve drusore kanë gjasa të jenë të vlerave më të mëdha duke marrë në konsideratë tipologjinë e komunës me prezencë të lartë të hapësirave të gjelbra të cilat në mënyrë konstante kërkojnë përkujdesje në pastrimin e rregullt të tyre.

Tabela 23. Përbërja vjetore e mbeturinave të amvisërisë (2020)

Mbeturina	%	Sasia ditore sipas fraksionit ~	Sasia ditore Gjenerimi i mbeturinave për (muaj/banorë) kg/muaj	Sasia vjetore Komuna Vushtrri (ton/vit/2020)
Totali mbeturina	100.00%	0.64 kg/ditë	kg/muaj	

⁴ https://ec.europa.eu/environment/enlarg/pdf/pilot%20ëaste/Kosovo_al.pdf

PLANI LOKAL PËR MENAXHIMIN E INTEGRUAR TË MBETURINAVE

Organike	40.87%	~ 0.41	kg
Të riciklueshme ⁵	33.24%	~ 0.33	kg
Leter / Karton	12.83%	0.13	kg
Plastike	14.78%	0.15	kg
Qelq	4.45%	0.04	kg
Metale	1.18%	0.01	kg
Te tjera	25.89%	~ 0.26	kg

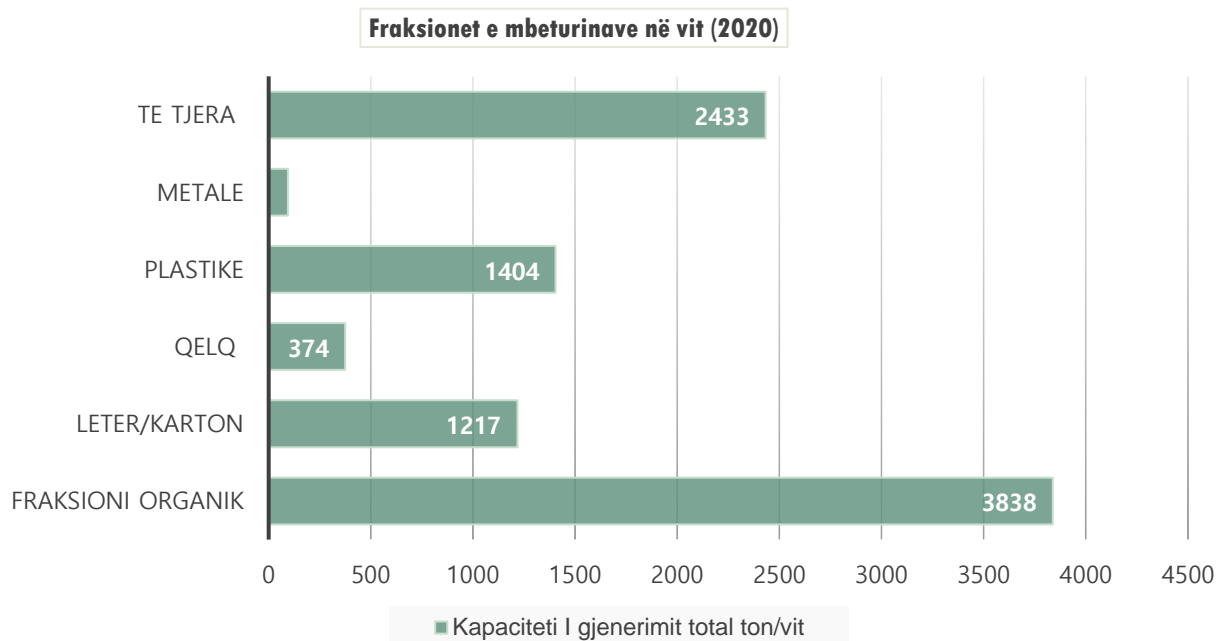

Figura 7. Fraksionet e mbeturinave në vit (2020)

8. PLANI Financiar i shërbimit të menaxhimit të integruar të mbetjeve

8.1 Kosto e shërbimit 2021-2025

Kosto e shërbimit të menaxhimit të mbeturinave ndahet sipas llojit të shpenzimit dhe veprimtarisë së shërbimit që kryhet përmes tij, në zërat e mëposhtëm:

Kosto operative

Kostot e mirëmbajtjes: mjete të shërbimit

Kostot e grumbullimit: karburant i përdorur gjatë shërbimit

Kosto transporti: karburant i përdorur gjatë shërbimit

Kosto depozitimi: shpenzimet për trajtimin e mbetjeve në deponi

Kosto personeli: shoferë dhe punëtorë

Kosto amortizimi: mjete të shërbimit

Kosto larje dhe dezinfektim: për kontenierët

Kosto kapitale

Kosto e blerjes së mjeteve të shërbimit

Në realizimin e shërbimit marrin pjesë, në mënyrë jo të drejtpërdrejtë, dhe drejtues e nëpunës specialistë të bashkisë, shpenzimet për të cilët vlerësohen në masën 8 % të kostos operative dhe përfshihen në zërin:

Kosto administrative

Referuar kostove indirekte dhe administrative përfshijnë pagat indirekte të KRM Uniteti, shpenzimet administrative si dhe kostot e tjera për aktivitete profesionale për nevoja të kompanisë (fuKRMtave vetëdijësuese etj). Duke u bazuar në situatën referente se KRM Uniteti ka të angazhuar një staf të madh administrativ referuar parallogaritjeve, për rrjedhojë plani nuk parasheh ngritje të mëtejme të kostove administrative përgjatë periudhës planifikuese si në regrutimin e stafit të ri ashtu edhe në shpenzimet përcjellëse.

Të ardhurat net të planifikuara

Të hyrat e shërbimit i referohen të hyrave nga grumbullimi i mbeturinave, shërbimeve sekondare dhe shërbimeve tjera sipas kontratave të veçanta dhe këto të hyra realizohen përmes KRM Uniteti.

Kosto e menaxhimit të mbeturinave

Llogaritja e kostove të mësipërme është në përputhje me metodën e Llogaritjes së Kostos së Plotë dhe në zbatim të Planit Teknik dhe Operacional të realizimit të shërbimit për menaxhim të mbeturinave. Këtu përfshihen të gjitha kostot e menaxhimit të mbeturinave përfshi kostot e grumbullimit, pastrimit dhe deponimit që barten nga KRM Uniteti si dhe kostot e ndarjes, riciklimit dhe procesimit të mbeturinave që mbarten nga Komuna apo palë të treta të kontraktuara.

8.2 Kosto operative të shërbimit

Kostot operative vjetore të shërbimit të menaxhimit të mbeturinave për vitet 2020-2025, me TVSH, paraqiten në tabelën në vijim, duke marrë si referent planifikimet financiare dëri më tani dhe shpenzimet operative të ndërmarrjes në periudhë gjashtë mujore të vitit kalendarik 2019

Tabela 24. Shpenzime operative

	Kosto derivate	Kosto direkte indirekte dhe	Kosto administrati ve	Kosto mirëmbajtje	Kosto deponim	Totali kosto operative
Planifikimi I shpenzimeve 2019	x	116,235 €	6,975	15,266	12,720 €	200,169.00
Shpenzime referent 01.07.2019-31.12.2019	17,130.55	71,713.15	5,681.21	10,736.60	9,696.13	114957.64
Shpenzime vjetore sipas vlerave të kompanisë	37 686***	143,426.3**	11,362.42	21,473.2	12 720*	213,948.00
						224,645.4****

duke marrë në konsideratë shtrirjen e menjëhershme të shërbimit të grumbullimit të mbeturinave në fund të vitit 2019.

Rritja e kostove indirekte varion sipas kontrateve sekondare të kompanisë me komunë 10% e totalit të kostos referente shpenzime të derivateve të paraqitur prej KRM Uniteti e shtuar në përlogaritje, 5% mbi kosto totale, kjo vlerë ka për qëllim të korrigjojë vlerat në vite të zërave të kësaj kostoje, llogaritur mbi bazën e çmimeve aktuale, me inflacionin mesatar vjetor të mundshëm, si dhe me shumën e një fondi rezervë i cili duhet të mbulojë shpenzime të papritura ose në rritje për arsye të tjera të paparashikueshme

Referuar kostove bazë referente në tabëlën më poshtë parashihet projeksioni I kostove operative për periudhë kohore 2020-2025.

8.3 Kosto kapitale

Kosto kapitale përfaqëson investimin në automjete dhe pajisje ku respektivisht për Komunën e Vushtrrise do të përfshijnë kostot për:

- Realizimin e shërbimit të bartjes së mbeturinave, të cilat përfshijnë kontenierë, kamionë që do të përdoren për mbledhjen dhe transportin e mbeturinave.

- Realizimin e infrastrukturës për deponinë inerte
- Realizimin e infrastrukturës për qendrën e grumbullimit të mbeturinave të vëllimshme
- Realizimin e infrastrukturës për përcjellëse për qendrën e reduktimit dhe riciklimit të mbeturinave
- Sigurimin e kontenierëve për ndarje në burim, përfshirë enët kompostuese (sipas sistemit të decentralizuar)

Kostot investive për realizimin e shërbimit të bartjes së mbeturinave

KRM Uniteti posedon gjithsej XXX kamionë, ndër të cilët X janë jashtë përdorimi dhe 7 prej tyre janë në gjendje të amortizuar dhe sit ë tillë duhet të parashihen të zëvendësohen ndër vitet në vijim. Plani investiv është bazuar në nevojat e përlogaritura sipas nevojave të KRM Uniteti dhe kapacitetit tëpunës së kamionëve ekzistues. Sipas situatës së paraqitur, do të nevojiten XXX kamionë ndër të cilët një më me kapacitet XXX ton dhe XXX të tjera me kapacitet 10 ton.

Kostot investive për Sigurimin e kontenierëve për unifikim të shërbimit të grumbullimit të mbeturinave

Aktualisht KRM Uniteti posedon infrastrukturë në gjendje të mirë për zbrasjen e mbeturinave në kontenierë si rezultat I ndihmës financiare prej anës së donatorëve dhe komunës për sigurimin me infrastrukturë për realizimin e shërbimeve të zbrazjes së mbetjeve. Megjithatë me qëllim unifikimin e sistemit të grumbullimit komuna dhe kompania duhet të planifikojnë sigurimin e XXXXX kontenierëve 120 l për grumbullim të mbeturinave, shpërndarja e të cilave do të bëhet sipas planeve për plotësim me infrastrukturë për shërbim të grumbullimit të mbeturinave.

Kostot investive për Realizimin e infrastrukturës për deponinë inerte

Në këtë kosto do të përfshihen kostot e investimit në funksionalizimin e lokacionit të planifikuar për deponimin e përkohshëm të mbeturinave inerte, lokacion ky I cili duhet të përshtatet me kushtet bazike për operim të sigurtë. Duke qenë se komuna parashih të marrë përsipër këtë kosto, kjo nënkupton që ndarja e kostove mund të variojë sipas mundësive investive prej anës së komunës respektivisht buxhetit të sektorit.

Kostot investive për Realizimin e infrastrukturës për qendrën e grumbullimit të mbeturinave të vëllimshme dhe të riciklueshme.

Në këtë kosto do të përfshihen kostot e investimit në funksionalizimin e lokacionit të planifikuar për deponimin dhe trajtimin e përkohshëm të mbeturinave të vëllimshme. Funksionalizimi I një pike grumbulluese të përkohshme për mbeturinat voluminoze mund të planifikohet në një fazë të parë të bëhet pranë deponisë inerte për tu ndërtuar dhe plotësuar më tutje në qendrën për reduktim dhe riciklim të mbetjeve. Duke marrë parasysh se komuna synon të nisë programet e riciklimit, relativisht në koston e investimit do të planifikohet edhe infrastruktura bazike për zhvillimin e aktivitetit të sortimit dhe paketimit të mbeturinave të riciklueshme përfshirë këtu edhe investimin ne mjet grumbullues.

Kostot investive për Realizimin e infrastrukturës përcjellëse për qendrën e reduktimit dhe riciklimit

Referuar politikës nacionale sipas Strategjisë për menaxhim të integruar të mbeturinave, planifikimet e komunës sipas zërave të kostove do të adresohen në ndërtimin e infrastrukturës përcjellëse që ndihmojnë në ngritjen e sistemeve të qëndrueshmë të trajtimit të mbeturinave sipas llojeve. Këtu do të parashihen kostot e investimit për ndërtimin e qendrës për reduktim dhe riciklim të mbeturinave sipas planifikimit të detajuar

për zbatimin e tij. Shpërdarja e kostove do të bëhet sipas fazave bazuar në kapacitetet komunale për investim të tillë.

Kostot investive Sigurimin e kontenierëve dhe infrastrukturës për ndarje në burim, përfshirë dhe enët kompostuese.

Në këtë kosto do të përfshihen kostot e investimit të infrastrukturës përcjellëse për zbatimin e ndarjes në burim sipas programeve të riciklimit dhe kompostimit përmes sistemeve të decentralizuara në nivel komunal. Sipas linjave të investimit do të përlogariten kostot e sigurimit të shportave për ndarje në burim dhe enëve kompostuese.

Në tabelën në vijim janë ofruar të dhëna të detajuara mbi investimet kapitale përgjatë periudhës 2021-2025.

Tabela 25. Projektionet e investimeve kapitale

	2021	2022	2023	2024	2025
Kostot e investimeve kapitale					
Kosto e investimeve për kontenierë 120l për plotësim për grumbullim bazik	X	-	-	-	-
Kosto per kamionë për grumbullim				-	-
Kosto kamion mbeturina riciklueshme				-	-
Kontjenerët për riciklim dhe ndarje në burim/system paresor					
Kontjenerët për riciklim dhe ndarje në burim/system dvtësor					
Kompostere shtepiake					
Kontenierë për organikë 3-5 ton					
Qendra Për ndarje dhe riciklim					
Njesia për kompostim					
Pajisje për qendrën e riciklimit dhe optimizim					
Deponia e materialeve inerte (vetëm ndërtimi infrastrukturor dhe shtrim I rrugës)				-	-
Pajisje për përpunim mbetje inerte				-	-

Siç shihet në tabelën më lart, projektioni I investimeve do të zhvillohet me synim të përgatitjes së Komunës për nisjen dhe zbatimin e politikave nacionale për reduktim riciklim të mbeturinave, duke synuar trajtimin adekuat të mbetjeve sipas llojit të tyre. Kjo do të nënkuptojë që deri në vitin 2025 synimet e Komunës së Vushtrrise do të paraprijnë procesin duke krijuar infrastrukturën përcjellëse për trajtimin e mbetjeve inerte, mbetjeve të vëllimshme, të riciklueshme sipas fraksioneve duke përfshirë dhe kompostimin central të mbetjeve organike. Kjo do të nënkuptojë që përtej periudhës kohore prej vitit 2026 komuna posedon potencial infrastrukturor që të harmonizojë dhe zgjerojë planet e reduktimit dhe riciklimit të mbeturinave në njësi territoriale dhe të zhvillojë potencial dhe për mundësinë e bashkëpunimit me komunat përreth përmes qendrës të riciklimit dhe kompostimit .

Kosto shtesë

Përkrah koston së shërbimit të menaxhimit të mbeturinave, një buxhet shtesë është i nevojshëm të parashikohet për disa shpenzime mbështetëse të cilat kanë për qëllim përmbushjen e objektivave të qëndrueshmërisë financiare. Këto shpenzime mbështetëse veprimtaritë e komunës si më mëposhtë:

1. Ndërgjegjësim dhe edukimi i banorëve për mbrojtjen e mjedisit

Kjo veprimtari planifikohet të mbështesë rritjen e efektivitetit të mblendhjes së të ardhurave të shërbimit nga subjektet pagues, në masën e përmbushjes së objektivave të vendosur në këtë drejtim, të paraqitur si më sipër. Plani i veprimit parashikon shpenzime vjetore shtesë gjatë gjithë periudhës 2021-2026, të cilat mund të shtrihen dhe në periudha të mëvonshme, në varësi të objektivave të mëtejshme të komunës së Vushtrrise.

2. Ngritja e bazës së të dhënave të subjekteve pagues

Një bazë të dhënash mbi subjektet gjeneruese të mbetjeve, në formatin e një programi kompjuterik, është një instrument i domosdoshëm për vënien në zbatim të sistemit të tarifimit të shërbimit të menaxhimit të tyre dhe rritjes së efektivitetit të mbledhjes së të ardhurave nga tarifa. Një identifikim i saktë i këtyre subjekteve: vendndodhjes së tyre, madhësisë e gjendjes financiare të tyre, llojit të aktivitetit në rast biznesi etj. i mundëson autoriteteve vendore ndjekjen e rasteve të subjekteve që nuk paguajnë dhe zbatimin efektiv të masave shtrënguese. Edhe në këtë rast, KRM Uniteti dhe komuna e posedojnë një system të databazës sipas të dhënave të adresave, baza e të dhënave duhet t'i shërbejë drejtpërdrejt përmbushjes së objektivave të vendosur për rritjen e % së mbledhjes së të ardhurave të shërbimit, me qëllim sigurimin e qëndrueshmërisë financiare.

Baza e të dhënave duhet të përditësohet çdo vit kalendarik dhe mund të përdoret për ndërlidhjen e listave të klientëve dhe tarifimin e shërbimit të menaxhimit të mbetjeve, në rast të përshtatshëm.

8.4 Kostot investive për realizimin e PKMM

Tabela 26. Tabela përmbledhëse e investimit

Investimet e paraparanë PKMM për vitin 2021-2026					
Investimi i planifikuar	Sasia	Kostoja njësi	Kostoja totale	Qëllimi i investimit	Përputhshmëria sipasi objektivave të PKMM
Kostoe investive për kontenerë 120l plastikë	1500	18		Sipas skemës së shërbimit derë më derë, sigurimi i kontenerëve i referohet planit të komunës për unifikim dhe plotësim të sistemit të grumbullimit referuar politikave komunale për rritje të shkallës së pagesës dhe nrtë kontratave.	01: Të optimizojë shërbimin e grumbullimit dhe largimit të mbetjeve në mënyrë të unifikuar që garanton optimizim të kostove dhe shërbimit në komunën e Vushtrrise.
Kostopër kamionë për grumbullim me kapacitet 7-10 ton	3	Cmim variabël		Bazuar në gjendjen fizike dhe vjetërsisë të kamionëve me të cilët operon KRM Uniteti, rekomandohet që kjo kompani të zëvendësojë apo plotësohet me 3 kamionë për operim. kjo do të synojë të ngrisë cilësinë e shërbimit sipas operimit të rregullt dhe të reduktojë kostot operative dhe të mirëmbajtjes. Sipas praktikës prej komunës, çmimi në kosto parasheh furnizim me kamionë të përdorur.	01: Të optimizojë shërbimin e grumbullimit dhe largimit të mbetjeve në mënyrë të unifikuar që garanton optimizim të kostove dhe shërbimit në komunën e Vushtrrise.
Kostokamion mbeturina riciklueshme me kapacitet 5-7 ton	1			Të sigurojë në mënyrë graduale infrastrukturën për zbatimin e skemës për ndarjen e mbetjeve në burim dhe grumbullimin e diferencuar për të përmbushur objektivat kombëtare për reduktimin e mbetjeve. Sipas praktikës prej komunës, çmimi në kosto parasheh furnizim me kamionë të përdorur.	03: Të garantojë grumbullimin në masën maksimale të sasisë së mbetjeve të riciklueshme brenda territorit të komunës 0.4.5 Grumbullimi dhe trajtim i veçantë i mbeturinave të riciklueshme

<p>Kontenierët për riciklim dhe ndarjenë burim/sistem parësor</p> <p>2401ngjyrëe verdhë</p>				<p>Komuna synon të sigurojë reduktimin e mbetjeve të destinuara për tu depozituar në deponi përmes aktivitetit të (ndarjes në burim)të fraksionit të thata-riciklueshme dhe organike për zbatimin e aktivitetit të kompostimit.</p> <p>Komuna synon të sigurojë reduktimin e mbetjeve të destinuara për tu depozituar në deponi përmes aktivitetit të riciklimit në 500 ekonomi familjare/bisnese</p>	<p>03: Të garantoje grumbullimin në masën maksimale të sasisë se mbetjeve të riciklueshme brenda territorit të komunës</p>
---	--	--	--	---	--

<p>Kontenierët për riciklim dhe ndarjenë burim/sistem dytësor</p> <p>Rrjetë metalike/konteni erë të posaçëm për riciklim</p>				<p>Komuna synon të sigurojë reduktimin e mbetjeve të destinuara për tu depozituar në deponi përmes aktivitetit të (ndarjes në burim)të fraksionit të thata-riciklueshme dhe organike për zbatimin e aktivitetit të kompostimit.</p> <p>Komuna synon të sigurojë reduktimin e mbetjeve në 5 institucione edukative dhe në 5 lokacionet e nikave të grumbullimit në avtet</p>	<p>03: Të garantojë grumbullimin në masën maksimale të sasisë së mbetjeve të riciklueshme brenda territorit të komunës</p>
<p>Funksionalizimi i Qendrës Për ndarje, grumbullim dhe riciklim</p>				<p>Bazuar në menaxhimin e qëndrueshëm të mbeturinave sipas objektivave të parapara në strategjinë kombëtare për Menaxhim të integruar të mbeturinave dhe zgjidhjes së problematikës së komunës për mbetjet e vëllimshme dhe objektivave të komunës për zbatimin e programeve për reduktim dhe riciklim të mbetjeve, zvogëlim të ndotjes dhe kostove të deponimit, me qëllim që sistemi të jetë i qëndrueshëm komuna duhet të parashohë trajtimin e mbetjeve të vëllimshme dhe të riciklueshme. Njësia për mbetje të vëllimshme do të ndihmojë në krijimin e një sistemi të integruar për banorët e komunës. Përmes këtij investimi realizohet ndërtimi i pjesshëm i qendrës (mbulesës dhe dhomat e magazinimit). Ky investim nuk përfshin kosto të tokës pasi që lokacioni parashihet në pronë komunale dhënë në shfrytëzim KRM Uniteti.</p>	<p>04: Të realizojë grumbullimin, transportimi dhe ndarja e mbeturinave të veçanta me qëllim të eliminimit të rrezikut nga to, trajtimit të veçantë dhe zvogëlimin të sasisë që përfundon në deponi</p> <p>O.4.4 Grumbullimi dhe transportimi i veçantë i mbeturinave të vëllimshme</p> <p>O.4.5 Grumbullimi dhe trajtim i veçantë i mbeturinave të riciklueshme</p>
<p>Deponia e materialeve inerte (punime ndërtimi infrastruktur dhe shtrimi rrugës)</p>		<p>Cmime sipas njësive të kostove</p>		<p>Bazuar në menaxhimin e qëndrueshëm të mbeturinave, objektivave kombëtare sipas Strategjisë për menaxhim të integruar të mbeturinave dhe zgjidhjes së problematikës së komunës për mbetjet inerte, komuna do të parashohë ndërtimin e lokacionit për deponi inerte dhe funksionalizimin bazik të tij. Bazuar legjislacionit për lokacionet/deponitë ndër të tjerash lokacioni duhet të përmbajë kriteret e përcaktuara dhe të ketë qasje rrugore për funksionim. Kosto e investimeve pra nuk përfshin kostot e tokës por kostot për ndërtimin e rrugës për në deponi dhe kosto të ndërtimit të deponisë.</p>	<p>04: Të realizojë grumbullimin, transportimi dhe ndarja e mbeturinave sipas llojit me qëllim të eliminimit të rrezikut nga to, trajtimit të veçantë dhe zvogëlimin të sasisë që përfundon në deponi</p>

Programi për vetedijesim dhe ngritje të kapaciteteve					
Totali 2021					
Investimet e parapara në PKMM për vitin 2022					
Investimi i planifikuar	Sasia	Kostoja njësi	Kostoja totale	Qëllimi i investimit	Përputhshmëria sipas objektivave të PKMM
Kontenierët për riciklim dhe ndarjen e burimeve/sistem parësor 2401 ngjyrë verdhe				Sipas objektivave dhe strategjisë nacionale, Komuna Komuna synon të sigurojë reduktimin e mbetjeve të destinuara për tu depozituar në deponi përmes aktivitetit të (ndarjes në burim) të fraksionit të thata-riciklueshme. Zbatimi i skemës së riciklimit të fraksionit të thatë do të zgjerohet në 500 amvisëri shtesë sipas zgjerimit gradual të skemës së riciklimit.	03: Të garantoje grumbullimin në masën maksimale të sasisë së mbetjeve të riciklueshme brenda territorit të komunës
Kontenierët për riciklim dhe ndarjen e burimeve/sistem dytësor Rrjetë metalike/kontenierë të posaçëm për riciklim				Sipas objektivave dhe strategjisë nacionale, Komuna Komuna synon të sigurojë reduktimin e mbetjeve të destinuara për tu depozituar në deponi përmes aktivitetit të (ndarjes në burim) të fraksionit të thata-riciklueshme. Zbatimi i skemës së riciklimit të fraksionit të thatë do të zgjerohet në 20 institucionet edukative në komunë.	03: Të garantoje grumbullimin në masën maksimale të sasisë së mbetjeve të riciklueshme brenda territorit të komunës

<p>Ndërtimi i qendrës për ndarjetë mbetjeve të vëllimshme dhe aktivitetet për riciklim</p>		<p>Cmime sipas njësive të kostove</p>	<p>100000</p>	<p>Bazuar në menaxhimin e qëndrueshëm të mbeturinave sipas objektivave të parapara në strategjinë kombëtare për Menaxhim të integruar të mbeturinave dhe zgjidhjes së problematikës së komunës për mbetjet e vëllimshme dhe objektivave të komunës për zbatimin e programeve për reduktim dhe riciklim të mbetjeve, zvogëlim të ndotjes dhe kostove të deponimit, me qëllim që sistemi të jetë i qëndrueshëm komuna duhet të parashohë trajtimin e mbetjeve të vëllimshme dhe të riciklueshme. Njësia për mbetje të vëllimshme do të ndihmojë në krijimin e një sistemi të integruar për banorët e komunës. Përmes këtij investimi realizohet ndërtimi i pjesshëm i qendrës (mbulesës dhe dhomat magazinimit). Ky investim nuk përfshin kosto të tokës pasiqë</p>	<p>O4: Të realizojë grumbullimin, transportimi dhe ndarja e mbeturinave të veçanta me qëllim të eliminimit të rrezikut nga to, trajtimit të veçantë dhe zvogëlimin të sasisë që përfundon në deponi</p> <p>O.4.4 Grumbullimi dhe transportimi i veçantë i mbeturinave të vëllimshme</p> <p>O.4.5 Grumbullimi dhe trajtim i veçantë i mbeturinave të riciklueshme</p>
--	--	---------------------------------------	---------------	---	--

				lokacioni parashihet në pronë komunale dhënë në shfrytëzim KRM Uniteti.	
Pajisje për përpunim të mbetjeve inerte		Cmime sipas njësive të kostove	150000	Plotësimi me infrastrukturë operative në deponinë për inerte ku do të bëhet trajtimi i materialit inert me qëllim rishfrytëzimin e materialeve ndërtimore dhe uljen e impaktit mjedisor prej deponimit të tyre në lokacion. Në këtë qendër KRM Uniteti do të zhvillojë aktivitetin e selektimit dhe presimit të mbetjeve të riciklueshme.	04: Të realizojë grumbullimin, transportimi dhe ndarja e mbeturinave të veçanta me qëllim të eliminimit të rrezikut nga to, trajtimin të veçantë dhe zvoglimin të sasisë që përfundon në deponi 0.4.3 : Menaxhim i qendrueshëm i mbeturinave ndërtimore
Totali Kosto Investive në 2022			€		
Investimet e parapara në PKMM për vitin 2023					
Investimi i planifikuar	Sasia	Kostoja njësi	Kostoja totale	Qëllimi i investimit	Përputhshmëria sipas objektivave të PKMM
Kontenierët për riciklim dhe ndarjen e burim/sistem parësor 2401ngjyrë verdhë				Sipas objektivave dhe strategjisë nacionale, Komuna Komuna synon të sigurojë reduktimin e mbetjeve të destinuara për tu depozituar në deponi përmes aktivitetit të (ndarjes në burim) të fraksionit të thata-riciklueshme. Zbatimi i skemës së riciklimit të fraksionit të thatë do të zgjerohet në 1400 amvisëri shtesë	03: Të garantojë grumbullimin në masën maksimale të sasisë së mbetjeve të riciklueshme brenda territorit të komunës
Ene për kompostim shtëpiak (sistem i decentralizuar)				Komuna synon të sigurojë reduktimin e mbetjeve të destinuara për tu depozituar në deponi përmes aktivitetit të (ndarjes në burim) të fraksionit organike për zbatimin e aktivitetit të kompostimit. Zbatimi i skemës së kompostimit të fraksionit të thatë do të nisë në 500 amvisëri në zonë urbane dhe rurale ku synohet rreth 40% e gjenerimit ditor në këto amvisëri të reduktohet; duke nënkuptuar reduktim të kostove operative dhe të deponimit.	03: Të garantojë grumbullimin në masën maksimale të sasisë së mbetjeve të riciklueshme brenda territorit të komunës it. 0.4.6 Grumbullimi dhe trajtim i veçantë i mbeturinave organike për kompostim - fraksioni organike

<p>Qendra për ndarje dhe riciklim</p>		<p>Cmime sipas njësive të kostove</p>		<p>Plotësimi me infrastrukturë operative në qendrën e grumbullimit dhe magazinimit. Në këtë qendër KRM Uniteti do të zhvillojë aktivitetin e selektimit dhe presimit të mbetjeve të riciklueshme.</p>	<p>04: Të realizojë grumbullimin, transportimi dhe ndarja e mbeturinave të veçanta me qëllim të eliminimit të rrezikut nga to, trajtimit të veçantë dhe zvoglimin të sasisë që përfundon në deponi</p> <p>0.4.4 Grumbullimi dhe transportimi i veçantë i</p>
---------------------------------------	--	---------------------------------------	--	---	--

					mbeturinave të vëllimshme 0.4.5 Grumbullimi dhe trajtim i veçantë i mbeturinave të riciklueshme
Pajisje për përpunim të mbetjeve inerte		Cmime sipas njësive të kostove	143000	Plotësimi me infrastrukturë operative në deponinë për inerte ku do të bëhet trajtimi i materialit inert me qëllim rishfrytëzimin e materialeve ndërtimore dhe uljen e impaktit mjedisor prej deponimit. Në këtë qendër KRM Uniteti do të zhvillojë aktivitetin e selektimit dhe presimit të mbetjeve të riciklueshme. kjo kosto përfshin vetëm kosto të pajisjeve për zhvillim të aktivitetit në deponi.	04: Të realizojë grumbullimin, transportimi dhe ndarja e mbeturinave të veçanta me qëllim të eliminimit të rrezikut nga to, trajtimin të veçantë dhe zvoglimin të sasisë që përfundon në deponi 0.4.3 : Menaxhim i qendrueshëm i mbeturinave ndërtimore
Programi për vetedijësim dhe ngritje të kapaciteteve					
Totali Kosto Investive në 2023			457 200€		
Investimet e parapara në PKMM për vitin 2024					
Investimi i planifikuar	Sasia	Kostoja njësi	Kostoja totale	Qëllimi i investimit	Përputhshmëria sipas objektivave të PKMM
Kontenerët për riciklim dhe ndarjen e burim/sistem parësor 2401 ngjyrë verdhe				Sipas objektivave dhe strategjisë nacionale, Komuna Komuna synon të sigurojë reduktimin e mbetjeve të destinuara për tu depozituar në deponi përmes aktivitetit të (ndarjes në burim) të fraksionit të thata-riciklueshme. Zbatimi i skemës së riciklimit të fraksionit të thatë do të zgjerohet në 1400 amvisëri shtesë.	03: Të garantojë grumbullimin në masën maksimale të sasisë së mbetjeve të riciklueshme brenda territorit të komunës

Enë kompostuese				Komuna synon të sigurojë reduktimin e mbetjeve të destinuara për tu depozituar në deponi përmes aktivitetit të (ndarjes në burim) të fraksionit organike për zbatimin e aktivitetit të kompostimit. Zbatimi i skemës së kompostimit të fraksionit të	03: Të grumbullimin maksimale të mbetjeve riciklueshme garantoje në masën sasisë se të
-----------------	--	--	--	--	--

				thatë do të nisë në 680 amvisëri në zonë rurale (fKRMtrat më në largësi) ku synohet rreth 40% e gjenerimit ditor në këto amvisëri të reduktohet; duke nënkuptuar reduktim të kostove operative dhe të deponimit.	brenda territorit të komunës 0.4.6 Grumbullimi dhe trajtim i veçantë i mbeturinave organike për kompostim - fraksioniorganike
Ndërtimi I qendrës për kompostim lokalitet/deponi		Cmime sipas njësive të kostove	200000	Krijimi i qendrës për reduktim, riciklim dhe kompostim të mbeturinave do të ndihmojë komunën që të zvogëlojë deri në 70% të sasisë së mbetjeve të deponuara. njëherësh trajtimi i mbeturinave përmes aktivitetit të qendër synon të krijojë të hyra shtesë (përmes shitjes nga riciklimi apo kompostimi) për operatorin (KRM Uniteti) me çrast rritjen e efikasitetit dhe performancës së shërbimit. Meqënëse Vushtrria I ka hapësira të gjelbra kjo ofron material për kompostim gjatë aktivitetit të pastrimit të tyre. kompostim mund të përdoret për qytetarët e komunës për aktivitete bazike të kultivimit. kjo kosto do të përfshijë investimin bazik për qendrën për kompostim duke u bazuar në investimet në ndërtim dhe pajisjet bazike për zhvillimin e aktivitetit të kompostimit.	04: Të realizojë grumbullimin, transportimi dhe ndarja e mbeturinave të veçanta me qëllim të eliminimit të rrezikut nga to, trajtimin të veçantë dhe zvoglimin të sasisë që përfundon në deponi 0.4.6 Grumbullimi dhe trajtim i veçantë i mbeturinave organike për kompostim -
Programi për vetedijesim dhe ngritje të kapaciteteve					
Totali Kosto Investive në 2024			x		
Investimet e parapara në PKMM për vitin 2025					
Investimi i planifikuar	Sasia	Kostoja njësi	Kostoja totale	Qëllimi i investimit	Përputhshmëria sipas objektivave të PKMM

Enë kompostuese	x			<p>Komuna synon të sigurojë reduktimin e mbetjeve të destinuara për tu depozituar në deponi përmes aktivitetit të (ndarjes në burim) të fraksionit organike për zbatimin e aktivitetit të kompostimit. Zbatimi i skemës së kompostimit të frasionit të thatë do të nisë në 291 amvisëri në zonë rurale (FKRMtrat më në largësi) ku synohet rreth 40% e gjenerimit ditor në këto amvisëri të reduktohet; duke nënkuptuar reduktim të kostove operative dhe të deponimit.</p>	<p>02: Rritja graduale e mbulueshmërisë me shërbime në tërë teritorin e komunës së Vushtrrisë me qëllim të mbulimit të plotë deri në fund të vitit 2019.</p>
Ndërtimi I qendrës për kompostim				<p>Plotësimi i qendrës me pajisje operative për aktivitetin e kompostimit respektivisht, mjete motorrike, pajisje për kositje masive dhe për pastrim të hapësirave pyjore, pajisje grumcuese, sitasipasdimensioneve etj.</p>	<p>04: Të realizojë grumbullimin, transportimi dhe ndarja e mbeturinave të veçanta me qëllim të eliminimit të rrezikut nga to, trajtimin të veçantë dhe zvoglimin të sasisë që përfundon në deponi</p> <p>0.4.6 Grumbullimi dhe trajtim i veçantë i mbeturinave organike për kompostim -</p>
Kontenierë për grumbullim të mbetjeve organike 3-5 ton				<p>Me qëllim të furnizimit të njësisë për kompostim me material organik prej mbetjeve të fruta perimeve, komuna parasheh vendosjen e kontenierëve të mëdhenj në tregun e fruta perimeve apo në biznes që ka gjenerim të kësaj kategorie të mbeturinës. Kjo ndihmon në aktivitetin e kompostimit dhe përfitimit të plehut cilësor si produkt final.</p>	<p>04: Të realizojë grumbullimin, transportimi dhe ndarja e mbeturinave të veçanta me qëllim të eliminimit të rrezikut nga to, trajtimin të veçantë dhe zvoglimin të sasisë që përfundon në deponi</p> <p>0.4.6 Grumbullimi dhe trajtim i veçantë i mbeturinave organike për kompostim -</p>

<p>Pajisje qendrën e riciklimit dhe optimizim shërbimi</p>				<p>Plotësimi me pajisje për zhvillimin e aktivitetit të riciklimit në qendër do të konsistojë në blerjen e shiritit asortues, pajisje për ballim, larje dhe grimcim të mbetjeve të riciklueshme sipas llojit. Kjo qendër paraprind planeve afatgjata për zgjerim të skemës së ndarjes në nivel territori komunal si potencial edhe për bashkëpunim me komunë tjetër e interesuar të zbatojë politika të ngjajshme. Aktiviteti i riciklimit në shkallë të gjerë përpos se redukton kostot e transportit dhe deponimit krijon mundësinë për gjenerim të të hyrave për ndërmarjen komunale.</p>	<p>O4: Të realizojë grumbullimin, transportimi dhe ndarja e mbeturinave të veçanta me qëllim të eliminimit të rrezikut nga to, trajtimit të veçantë dhe zvoglimit të sasisë që përfundon në deponi</p> <p>O.4.4 Grumbullimi dhe transportimi i veçantë i mbeturinave të vëllimshme</p> <p>O.4.5 Grumbullimi dhe trajtim i veçantë i mbeturinave të riciklueshme-fraksioni të thata</p>
--	--	--	--	--	--

					0.4.6 Grumbullimi dhe trajtim i veçantë i mbeturinave organike për kompostim - fraksioni organike 0 5: Mbulimi i kostos nga të ardhurat prej tarifës së shërbimit dhe trajtimit të mbeturinave
Programi për vetedijesim dhe ngritje të kapaciteteve					
Totali Kosto Investive në 2025					

9. PLANIFIKIMI I MBULIMIT TË KOSTOVE

Qëndrueshmëria financiare e shërbimit të menaxhimit të mbeturinave do të mbështetet në faktorët e mëposhtëm:

1. Efektivitetin e organizimit të shërbimit,
2. Eficiencën e kostos së shërbimit,
3. Efektivitetin e monitorimit të shërbimit,
4. Sistemin e tarifimit nëpërmjet të cilit mbulohet kosto e plotë e shërbimit,
5. Efektivitetin e mbledhjes së të ardhurave nga tarifa e shërbimit.

Secili prej tyre është faktor kyç për të gjithë ciklin e menaxhimit financiar të shërbimit; kjo do të thotë se mbarëvajtja në lidhje me njërin mund të ndihmojë të gjithë ciklin, sikurse mos përmbushja e tij mund ta pengojë operimin e rregullt të kompanisë.

Të katër faktorët të cilët përcaktohen nga efektiviteti dhe eficiencëa, janë parime udhëheqëse të planifikimit të shërbimit të kryer në Komunën e Vushtrrisë për vitet në vijim; kjo do të thotë se sistemi i organizimit të shërbimit, monitorimit të tij dhe i mbledhjes së të ardhurave në këtë plan janë parashikuar të sigurojnë efektivitet të ciklit të plotë të shërbimit dhe eficiencën të kostos së tij. Gjithashtu, qëndrueshmëria financiare do të varet nga aftësia e burimeve njerëzore për përmbushjen e këtyre faktorëve.

Sa i përket faktorit të katërt, një sistem tarifimi nëpërmjet të cilit mbulohet kosto e plotë e shërbimit, lidhur me këtë komuna e ka hartuar rregulloren lidhur me tarifatat e aplikuara I cili mbulon vlerën e kostos së shërbimit.

Megjithatë meqënëse inkasimi realizohet prej Komunës dhe Kompanisë aftësia e burimeve njerezore të kompanisë për të funksionalizuar në mënyrë efikase sistemin e tarifimit është përcaktuese për qëndrueshmërinë financiarë të shërbimit. Sipas të dhënave të ofruara shkalla e inkasimit në amviseri mundet të ndikojë në qëndrueshmërinë e shërbimit në të ardhmen. Atëherë politikë për tu adresuar për Komunen mbetet rritja e inkasimit në amviseri përmes gjenerimit të faturës dhe permbarimit të faturës sipas listës së amviserive në komunë.

Në tabelën e mëposhtme paraqiten të dhënat e nevojshme për përllogaritjen e të hyrave në vite për subjektet pagues për shërbimin e menaxhimit të mbeturinave.

Si vit referent do të merret planifikimi 2019 dhe do të bëhen përllogaritjet sipas të dhënave të ofruara prej komunës dhe KRM Uniteti sipas numrit të amvisërive residente dhe jo residente si dhe bizneseve active në komunë dhe të hyrave të planifikuara prej shërbimit të menaxhimit të mbeturinave.

Tabela 27. Projektioni i të hyrave të shërbimit prej MM

Komuna Qyteti/Fshati	Klientë të faturuar = shërbyer			Klientë të shërbyer				Totali në shërbi m
	Amviseri	Bisnese	Insitucione	Ek familjare joresidend	Bisnese Vogla- mesme-			
Vushtrrisë	x	x	164	x	V	M	M/I	164
Të hyra të inkasuara prej shërbimit(vjetore)		xx inkasim	x €		x			x
Të hyra të planifikuara prej shërbimit	x €		x €	x €				x €
% e inkasimit të tarifës së shërbimit 2019	x €	x€	x €					

*Përllogaritja prej bizneseve është bërë me marzhe racionale duke llogaritur shkallën e inkasimit më shkallën e faturimit

Tabela 28. Projektioni i të hyrave të shërbimit/Inkasimi

Komuna			Kliente totale (te dhena prej komunes)		TOTAL
Qyteti/FSHATI		Ekonomi	Bisnese.	Insitucione	
VUSHTRRI		6x	x (referent 1x% faturim)	195	
		x €	x*€	x€	
Të hyrat e KRM Uniteti (vjetore dhjetor 2019)	2019	x€	x€	x€	
Të hyrat e KRM Uniteti	2020	x 70%	x€ %	x€	
Të hyrat e KRM Uniteti	2021	x	x	x€	

PLANI KOMUNAL PËR MENAXHIM TË MBETURINAVE

		80 %	85 %	100	
Të hyrat e KRM Uniteti	2022	x	x	x 100%	
		85 %	90 %		
Të hyrat e KRM Uniteti	2023	x	x	x€	
		95%	90		
Të hyrat e KRM Uniteti	2024	x	x	x€	

		95%	95%		
--	--	-----	-----	--	--

Në tabelën më sipër janë paraqitur vlerat e të ardhurave të planifikuara për t'u realizuar nga tarifat e përlllogaritura dhe sipas numrit të familjeve, bizneseve dhe institucioneve të vendosura në komunën e Vushtrrisë.

Referuar planifikimeve vetëm prej shërbimit të grumbullimit të mbeturinave të hyrat prej shërbimit prej vitit 2020 do të mund të mbulojnë koston e shërbimit të grumbullimit dhe transportimit të mbeturinave dhe prej vitit 2021-2026 KRM Uniteti siguron kapacitet me të hyra vetanake për investime capital për përmirësim të eficiencës së shërbimit. Në këtë llogaritje nuk përfshihen aktivitetet sekondare të kompanisë të cilat balancojnë financiarisht koston e shpenzimeve dhe investimeve prej kompanisë. Sistemi tarifor i aplikuar sipas rregullores komunale mundëson mbulimin e koston së shërbimit në masën 100 % me të ardhurat nga tarifa, duke filluar që në vitin 2020. Në fund të çdo viti, buxheti financiar i shërbimit duhet të rezultojë i balancuar, tërësisht me burime të të ardhurave prej inkasimit dhe kontrata tjera të kompanisë.

Krahas të hyrave prej tarifës së shërbimit, aplikimi I sisteme të trajtimit të mbeturinave në vitet në vijim do të synojë të zvogëlojë koston operative të kompanisë dhe të gjenerojë të hyra përmes aktivitetit të sortimit dhe riciklimit apo kompostimit në të ardhmen. Gjithashtu vlen të ceket që drejtimi I politikës komunale në menaxhim të mbeturinave do të harmonizohet me objektivat e përcaktuara prej nivelit qendror përmes Strategjisë Kombëtare për Menaxhim të Integruar të Mbeturinave që përkohet me reduktimin e mbeturinave sipas parimit të hierarkisë dhe zvogëlimit të ndotjes. Kjo do të nënkuptojë që kostoja e investimit do të bazohet në politikat dhe mundësitë për investim prej komunës përmes mjeteve vetanake, nivelit qendror dhe donatorëve të huaj. Mundësitë e zhvillimit të projekteve për menaxhim të integruar të mbeturinave në nivel Rajonal do të mund të jenë favorizuese për Komunën e Vushtrrise duke synuar përmbushjen e objektivave sipas Strategjisë Kombëtare referuar politikave për reduktim dhe riciklim të mbeturinave.

Më gjithatë, në një projeksion të përlllogaritjes së gjenerimit të të ardhurave prej aktivitetit të riciklimit në nivel territorial kjo do të nënkuptonte:

Tabela 29. Projeksioni i të ardhurave prej skemës së ndarjes në burim në nivel territorial

Projeksioni i rritjes së popullsisë	Vlera referente	x							Cmimi referent 2010*
Nr popullsisë									
Potenciali I gjenerimit të sasisë totale të mbeturinave ton/vit		x							

PLANI KOMUNAL PËR MENAXHIM TË MBETURINAVE

Koeficienti I gjenerimit të mbeturinave për koke		x						
Fraksion i Organik	~ 0.41	x						

Fraksioni të thata	~ 0.33	x						
VLER A E		x						

Cmimet e shitjes së materialeve të riciklueshme variojnë prej bursës ndërkombëtare sipas kërkesës së tregut. Në një përlogaritje me çmimet referente të vitit 2019 do të mund të llogarimisim çmimin për materialin plastikë (120 euro/ton), letër (40 euro/ton), alumin (180 euro/ton).Sipas përbërjes në një vlerë mesatare për këtë fraksion nënkuptojmë se:

Tabela 40. Kosto referente sipas tregut të shitjes të materialit të riciklueshëm

Mbeturina	%	Sasia ditore sipas fraksionit ~	Sasia ditore Gjenerimi i mbeturinave për (muaj /banorë)	Sasia vjetore Komuna Vushtrriës (ton/vit/2020)	Kosto shitje
Totali mbeturina	100.00%	0.83 kg/ditë	~x kg/muaj		
Organike	40.87%	~ 0.41	x kg		
Të riciklueshme ⁷	33.24%	~ 0.33	x kg		
Leter / Karton	12.83%	0.13	x kg		
Plastike	14.78%	0.15	x kg		
Qelq	4.45%	0.04	x kg		
Metale	1.18%	0.01	0xx kg		x*
Te tjera	25.89%	~ 0.26	~x kg		

Cmimi refert I shitjes (2019) për plastikë 120 euro/ton, letër (40 euro/ton), alumin (180 euro/ton).

10. KUADRI LIGJOR DHE INSTITUCIONAL

10.1 Rregullorja komunale

Komuna e Vushtrriës posedon rregulloren komunale për menaxhimin e mbeturinave, ku përcaktohet qartë roli dhe përgjegjësia e prodhuesve dhe operatorëve të mbeturinave, me qëllim administrimin e suksesshëm të tyre brenda territorit të saj administrativ. Kjo rregullore përcakton rregullat dhe

procedurat për administrimin vendor të mbeturinave, procedurat për trajtimin e ankesave të qytetarëve si dhe gamën e sanksioneve ndaj palëve për mosrespektim të rregullave.

Më konkretisht, meqënëse komuna synon të zhvillojë planë për administrimin e qëndrueshëm të mbeturinave dhe të funksionalizojë qendra për trajtimin e rrymave të veçanta, kjo rregullore udhëzohet që të përfshijë:

- a. Standardet lokale të punës dhe cilësisë, metodologjitë dhe teknologjitë, rregullat e sigurisë dhe të shëndetit për shërbimet e pastrimit dhe të administrimit të mbeturinave;
- b. Rregullat dhe detyrimet e prodhuesve të mbeturinave;
- c. Sanksione në raste të dëmtimit të kontenierëve të veçantë sipas programeve për reduktim dhe riciklim, të ndryshimit të funksionit apo vendodhjes së PGM apo kontenierëve;
- j. Përcaktimin e të drejtave dhe detyrimeve të administruesve të mbeturinave sipas programëve për reduktim dhe riciklim të aplikuar prej komunës (kompania publike apo operatorë të tjerë të mbeturinave, industria e mbeturinave)

- Veprimet të kryhen vetëm nga kontraktorë të licencuar;
- Përdorimi i makinerive dhe kontenierëve të përshtatshëm sipas planit për ndarje në burim;
- Përdorimi i vendeve të licensuara të depozitimit dhe rregullat për depozitim;
- Regjistrimi i konsumatorëve që përfitojnë shërbime pastrimi;
- Regjistrimi I konsumatorëve që aplikojnë masa për reduktimin dhe riciklimin e mbeturinave;
- Mbajtja e të dhënave historike për mbeturina prej operatorit publik në vendlokacionet e depozitimit apo shkarkimit dhe pranimit të përkohshëm të mbetjeve të riciklueshme, vellimshme, inerte;

10.2 Zbatimi i rregullores dhe sanksionet

Rregullorja lokale për menaxhim të mbeturinave shoqërohet me një sërë gjobash dhe sanksionet që duhet të caktohen dhe miratohen nga Kuvendi Komunal. Niveli i gjobave dhe sanksioneve duhet të bazohen në shërbimin e ofruar dhe në parimin “ndotësi paguan”, ku shkelësi duhet të ndëshkohet me qëllim që të merren parasysh kostot e pastrimit apo mbledhjes së mbeturinave, kostot mjedisore dhe për më tepër të krijohet një sistem i drejtë për shkurajimin dhe parandalimin e ndotësve.

Gjobat lokale duhet të vendosen nga inspektorët komunalë që janë nën juridiksionin e komunës. Përgjegjësia kryesore e këtyre inspektorëve është të vendosin sanksione për personat fizikë apo juridikë që shkelin kushtet ligjore në lidhje me mbledhjen, largimin dhe transportin e mbeturinave.

10.3 Licencimi mjedisor

Zbatimi me sukses i kuadrit ligjor në nivel vendi do të kërkojë përmirësime në sistemin e licencimit mjedisor, i cili përbën mekanizmin kryesor të kontrollit. Sipas legjislacionit kombëtar:

- Komunitat duhet të bashkëpunojnë me nivelin qendror kur miratojnë të ushtrojnë veprimtari apo projekt për administrimin e mbeturinave;
- Komuna duhet të marrë miratimin prej nivelit qendror për vendet e depozitimit të mbeturinave të rrezikshme për qëllime të marrjes së lejeve mjedisore;
- Të kontrollohet vazhdimisht përmbushja e detyrimeve ligjore në veprimtari të administrimit të mbeturinave (përfshirë jo vetëm mbetjet urbane por edhe mbetje ndërtimore dhe të tjera jo-urbane).

10.4 Pjesëmarrja e sektorit privat

Ekzistojnë një sërë përfitimesh dhe avantazhesh lidhur me përfshirjen e sektorit privat në sektorin e menaxhimit të mbeturinave, sipas parimeve ku:

- Sektori privat zotëron një ekspertizë më të mirë teknike dhe akses më të madh ndaj kapitaleve financiare;
- Skemat e minimizimit të mbeturinave që kërkojnë financime në teknologji (makineri dhe kontenierë) mund të jenë shumë të përshtatshme për një bashkupnimim PPP;
- Aty ku sektori privat mund të realizojë shërbimet me standarde të njëjta apo më të mira dhe me kosto më të ulët për njësi, dhënia me kontratë e shërbimeve është një mundësi mjaft e mirë për të përmirësuar performancën e përgjithshme të shërbimeve të komunës;

Kontraktimi i shërbimeve të largimit të mbeturinave voluminoze, mbeturinave të riciklueshme apo dhënia me koncesion e impianteve apo aktiviteteve për trajtimin mbeturinave, duhet të shihet si një mundësi për të tërhequr investime nga sektori privat në infrastrukturën e mbeturinave. Përfshirja e sektorit privat me anë të koncesionit apo partneritetit publik-privat duhet të nxitet si një mekanizëm për të ofruar një zgjidhje më të mirë ekonomike dhe që mund të jetë e pranueshme nga pikëpamja mjedisore. Në të gjitha situatat komuna duhet të vendosë standarde të ofrimit të shërbimit, të monitorojë performancën periodike të shërbimit të ofruar duke pasur autoritetin e plotë të penalizimit konform kontratave.

Sektori privat mund të marrë pjesë në secilën nga veprimtaritë e administrimit të mbeturinave të ngurta, siç jepet edhe më poshtë:

- Ofrimi i kamionëve apo makinerive të rënda për trajtim të mbetjeve inerte apo mbetje tjera të vëllimshme.– me qira ose marrëveshje qiraje me pronarët e pajisjeve
- Pastrimi i akseve rrugore dhe zonave pyjore për zhvillimin e aktiviteteve të trajtimit të këtyre mbetjeve – me kontratë shërbimi
- Ofrimi i kontenierëve të posaçëm për skemat e minimizimit të mbeturinave
- Funksionalizimi i qendrës së Riciklimit– me kontratë shërbimi me KRM ose koncesion

10.5 Mbështetja politike

Manaxhimi i mbeturinave dhe pastërtia e qytetit duhet të konsiderohen të një rëndësie të veçantë për qytetin dhe banorët e tij dhe do të kërkojë një mbështetje dhe inkurajim të fortë nga Kuvendi Komunal për të arritur objektivat e tij. Në këtë kuadër, nga njëra anë kuvendi komunal duhet të shikojë me prioritet mbështetjen e projekteve, iniciativave lokale për modernizimin e këtij sektori, përmirësimin e buxhetit, investimet, dhe nga ana tjetër komuna duhet të sigurojë transparencën maksimale ndaj kuvendit dhe publikut për të gjitha veprimet që ajo ndërmerr.

Kjo marrëdhënie reciproke do të mundësojë paanësinë politike për çështjet që lidhen me mjedisin dhe pastërtinë e qytetit. Mbetet detyrë e stafit të komunës sipas kompetencave të drejtorisë dhe sektoreve tjerë që këtë çështje t'ia argumentojë dhe adresojë në mënyrë profesionale kuvendit komunal me qëllim marrjen e dakordësisë në miratimin e zbatimit të planeve të menaxhimit të qëndrueshëm të mbeturinave si dhe buxhetin përkatës për zbatimin e tij.

11 NDËRGJEGJËSIMI PUBLIK

Për të siguruar mirëfunksionimin e sistemit të menaxhimit të mbeturinave, rritjen e efikasitetit dhe efektivitetit të shërbimeve si dhe sigurimin e pastërtisë në qytet, është shumë i domosdoshëm përfshirja dhe ndërgjegjësimi i komunitetit. Komuniteti jo vetëm duhet të kuptojë funksionimin e sistemit, por duhet ta mbështesë atë. Suksesi i çdo skeme riciklimi bazohet plotësisht nga mbështetja e qytetarëve. Konsumatorët si : familjet, bizneset apo institucionet, në sajë të një fushate të vazhdueshme ndërgjegjësimi mund të ndikojnë në përmirësimin e sistemit të mbledhjes, duke zbatuar kërkesat të hedhjes dhe ndarjes së mbeturinave dhe duke penguar materialet e padëshirueshme (psh. mbetjet e rrezikshme), të hyjnë në rrjedhën e mbeturinave të mbledhura. Ndërgjegjësimi publik ndaj çështjeve të mbeturinave dhe pastërtisë së qytetit, konsiderohet si një prioritet dhe objektivi primar krahas objektivave të tjerë që lidhen me infrastrukturën apo me depozitimin e sigurtë të mbeturinave.

Ka disa mënyra për të rritur ndërgjegjësimin publik për çështjet e mbeturinave dhe për të dhënë informacione se si mund të trajtohen ato, me një kosto relativisht të ulët, por mjaft efektive për arritjen e objektivit. Kjo mund të arrihet duke hartuar një plan ndërgjegjësimi i cili do të mundësojë: i) ofrimin e një informacioni të përgjithshëm dhe të veçantë për publikun në lidhje me nismat e komunës të mbledhjes, riciklimit të mbeturinave, pastërtisë së qytetit dhe koston e shërbimit të menaxhimit të mbeturinave; ii) ndërgjegjësimin e publikut për detyrimet ligjore, rregullat dhe detyrimet vendore; iii) nxitjen e qëndrimit miqësor ndaj mjedisit.

11.1 Metoda për komunikim dhe informim

Metodat më të përdorura të komunikimit të informacionit janë broshurat, artikujt në gazeta, njoftimet, dhe reklamat në TV dhe radio lokale, dhe fletëpalosje që shpërndahen në shkolla. Një zhvillim të lartë sot në vend ka edhe teknologjia e informacionit si edhe aksesin në internet. Kjo teknologji si edhe tërheqja pas rrjeteve sociale të komunitetit (kryesisht atij në moshë të re) mund të jetë një mundësi e mirë për komunikimin dhe informimin e publikut për shkak edhe të koston të ulët si edhe shpejtësisë që ofron. Gjithashtu mund të shfrytëzohen dhe evente të karaktereve të ndryshme (festa, tubime, koncerte), ku ka grumbullime të mëdha njerëzish dhe ku informi dhe komunikimi me publikun bëhet më i lehtë.

Në programet e riciklimit apo minimizimit të mbeturinave metoda më e mirë është ajo “derë më derë”. Kjo metodë fton konsumatorët në nismat e riciklimit dhe kompostimit, për të përmirësuar qëndrimin e tyre ndaj ndarjes së mbeturinave në burim, për të zbatuar rregullat dhe respektuar oraret. Banorëve dhe bizneseve iu shpërndahen fletë informative për llojet e mbeturinave që mund të riciklohen, kompostohen dhe mënyrën se si ato duhet të veprojnë për t’u bërë pjesë e procesit.

Përdorimi i komparatorëve apo makinave të tjera që shërbejnë për grumbullimin dhe transportin e mbeturinave apo kontenierët për informim mbetet një detaj tjetër i cili përmban impact vizuel për qytetarë. Tek të gjithë makinat dhe nëse është e mundur tek kontenierët e mbeturinave duhet të shkruhet qartë dhe lehtësisht e lexueshme një slogan domethënës për të mbajtur pastër zonën, numrin e telefonit të ofruesit të shërbimit si dhe numrin e telefonit falas që caktohet nga autoritetet vendore, sipas një formati të miratuar paraprakisht.

11.2 Pjesëmarrje qytetare

Një çështje tjetër e rëndësishme është krijimi i mekanizmave për marrjen e mendimeve dhe reagimit të qytetarëve: si mund të ftohet publiku t'i japë institucioneve komunale mendime apo opinione ose komente për shërbimin e mbeturinave.

Dy metodat kryesore për të marrë mendimin e publikut janë:

Mundësia e publikut për t'u ankuar: komuna apo operatori i shërbimit duhet të ketë zyrën e kontaktit/informacionit për të marrë ankesat. Numri i ankesave dhe zgjidhja e tyre është një nga parametrat e matjes së performancës së institucionit lidhur me menaxhimin e mbeturinave.

Vlerësimi i kërkesës dhe sondazhi/studimi i “vullnetit për të paguar”: Për të vlerësuar kërkesën, vullnetin dhe mundësinë për të paguar, është e nevojshme të komunikohet me përfituesit e mundshëm të shërbimit lidhur me alternativat e shërbimit, kostot, buxhetin dhe tarifat. Për secilën zonë të komunitetit apo zonë për t'u përfshirë në sondazh, mostra që duhet të realizohet është midis 100 dhe 200 të intervistuar. Kjo praktikë duhet të kryhet në periodikisht nga komuna, ose sa herë ajo e shikon të arsyeshme për të marrë opinionin e publikut në lidhje me vlerësimin e performancës të shërbimit.

12 PLANI I VEPRIMIT

Objektivi Strategjik	Veprimet e parapara	Përgjegjesitë	Afatet kohore	Implikime financiare
1. Të optimizojë shërbimin e grumbullimit dhe largimit të mbetjeve në mënyrë të unifikuar që garanton optimizimin e kostove dhe shërbimit në komunën e Vushtrrisë.	1.1. Sigurimi i kontejnerve për 1500 amviseri rezidente në zonat urbane dhe rurale	Komuna Vushtrri, Kuvendi komunal	2021	27,000 €
	1.2. Përgaditja e listave të amvisërive për furnizimin me kontejner	Kompania Uniteti		
	1.3. Informimi publik i amvisërive për furnizimin me infrastrukturë	Komuna Vushtrri, Kompania Uniteti		
	1.4. Shpërndarja e kontejnerëve nëpër amvisëri	Kompania Uniteti		
2. Ndarjen e mbetjeve në burim për grumbullimin e diferencuar dhe reduktimi i mbetjeve nëpërmjet riciklimit dhe kompostimit	2.1. Sigurimi i kontejnerëve për ndarjen e mbeturinave të riciklueshme	Komuna Vushtrri, Kuvendi komunal	2021	17,000 €
	2.2. Caktimi i zonës pilot me 300 amvisëri për nisjen e ndarjes së mbeturinave të riciklueshme në burim	Komuna Vushtrri, Kompania Uniteti		
	2.3 Përfshirja e të gjitha institucioneve shkollore në procesin e ndarjes.	Komuna Vushtrri		
	2.3.1 Krijimi i klubeve ekologjike në shkolla			
	2.4 Zhvillimi i kampanjes së vetëdijesimit dhe inrmimit për ndarjen e mbeturinave të riciklueshme në burim	Komuna Vushtrri, Kompania Uniteti		
	2.5 Shpërndarja e kontejnerëve për riciklim	Komuna Vushtrri, Kompania Uniteti		
	2.5.1 Monitorimi i procesit të riciklimit			
2.6 Sigurimi i kamionit të vecant për grumbullimin e mbetjeve të riciklueshme	Komuna Vushtrri, Kompania Uniteti	2021	30,000 €	

	<p>2.7 Përcaktimi i lokacionit për deponim dhe trajtim të mbeturinave të riciklueshme</p> <p>2.8 Zgjidhja e formes dhe sigurimi i tregut për shitje të mbetjeve të riciklueshme</p>	<p>Komuna Vushtrri, Kompania Uniteti</p>	<p>2021</p>	
	<p>2.9 Rregullimi i lokacionit për trajtimin e mbetjeve te riciklueshme</p> <p>2.9.1 Sigurimi i pajisjes për paketimin e mbetjeve te riciklueshme</p> <p>2.9.2 Sigurimi i shiritit për selektimin e mbetjeve te riciklueshme</p>	<p>Komuna Vushtrri, Kompania Uniteti</p>	<p>2020-2023</p>	<p>450,000 €</p>
	<p>2.10 Përcaktimi i zonës së dytë për zgjerim në ndarjen e mbeturinave të riciklueshme</p> <p>2.10.1 Zhvillimi i kampanjes së vetëdijesimit dhe inrmimit për ndarjen e mbeturinave të riciklueshme në burim</p> <p>2.10.2 Shpërndarja e kontejnerëve për riciklim</p> <p>2.10.3 Monitorimi i procesit të riciklimit</p>	<p>Komuna Vushtrri, Kompania Uniteti</p>	<p>2022</p>	<p>20,000 €</p>
	<p>2.11 Përcaktimi i zonës së dytë për zgjerim në ndarjen e mbeturinave të riciklueshme</p> <p>2.11.1 Zhvillimi i kampanjes së vetëdijesimit dhe inrmimit për ndarjen e mbeturinave të riciklueshme në burim</p> <p>2.11.2 Shpërndarja e kontejnerëve për riciklim</p> <p>2.11.3 Monitorimi i procesit të riciklimit</p>	<p>Komuna Vushtrri, Kompania Uniteti</p>	<p>2023-2025</p>	<p>78,400 €</p>
<p>3. Të garantoje grumbullimin në masën maksimale të sasisë se mbetjeve të gjeneruara</p>	<p>3.1 Caktimi i zonës pilot për nisjen e ndarjes së mbeturinave organiike në burim</p>	<p>Komuna Vushtrri,</p>	<p>2023</p>	<p>25,000 €</p>

brenda territorit të komunës	3.1.1 Zhvillimi i kampanjes së vetëdijesimit dhe inrimit për ndarjen e mbeturinave organike në burim	Kompania Uniteti		
	3.1.2 Shpërndarja e komposterëve			
	3.1.3 Monitorimi i procesit të kompostimit			
	3.2 Zgjerimi i zonës për kompostim	Komuna Vushtrri, Kompania Uniteti	2024-2025	48,550 €
	3.3			
4. Të realizojë Grumbullimin, transportimi dhe ndarja e mbeturinave të veçanta me qëllim të eliminimit të rrezikut nga to, trajtimit të veçantë dhe zvoglimit të sasisë që përfundon në deponi	4.1 Rethimi i lokacionit për mbetje inerte	Komuna Vushtrri, Kompania Uniteti	2021	121,000 €
	4.2 Rregullimi i rruges për qasje në deponine inerte			
	4.3 Eliminimi i mbetjeve inerte sipas raportit 2019-2020			
	4.4. Sigurimi i infrastruktures për përpunimin e mbetjeve inerte	Komuna Vushtrri, Kompania Uniteti	2022-2023	293,000 €
	4.5 Mirëmbajtja e lokacionit	Kompania uniteti		
5. Të realizojë në mënyrë graduale dhe në përputhje me parimin “ndotësi paguan” mbulimin e kostos së shërbimit nga të ardhurat prej tarifës	5.1 Mbulimi i kostos nga të ardhurat prej tarifës së shërbimit			
	5.2 Rritja e mbledhjes së të ardhurat prej tarifës së shërbimit			

Komuna Vushtri

2021